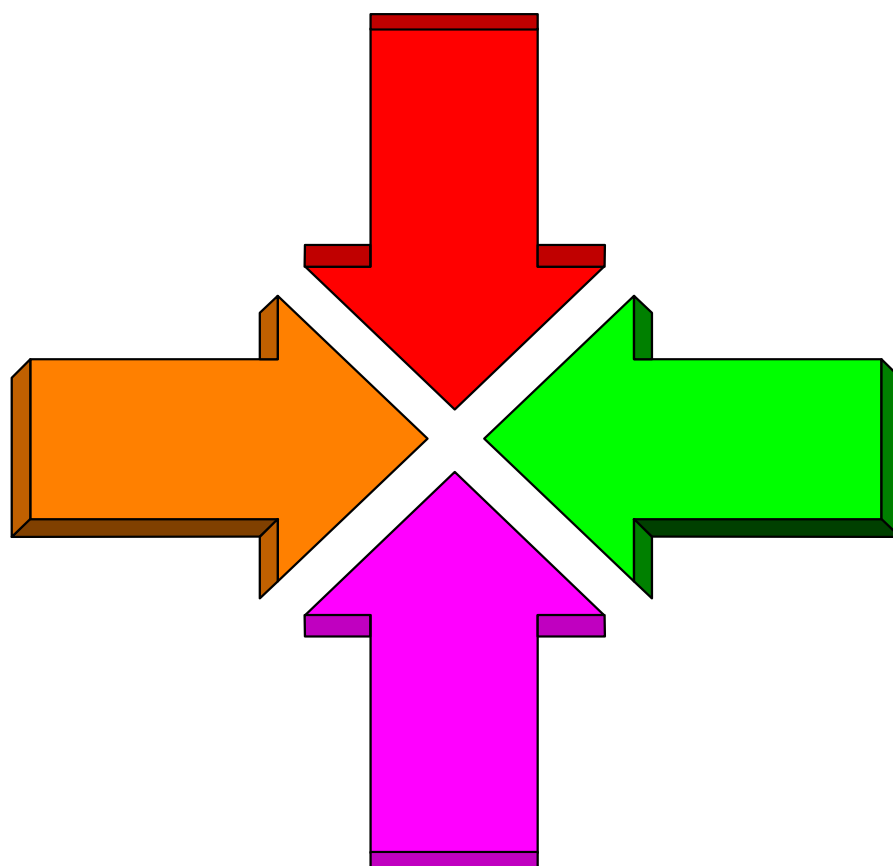

FYLKESMANNEN I AUST-AGDER

ÅRSRAPPORT 2006

INNHOLDSFORTEGNELSE

INNLEDNING.....	1
1. ØKONOMISKE RAMMER OG ADMINISTRATIVE FØRINGER.....	1
2. SENTRALE POLITISKE FØRINGER	7
2.1 Fornying av offentlig sektor – generelle samordningsoppgaver	7
2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting	9
2.3 Oppvekst, familie, barnehager og utdanning	12
2.4 Arealdisponering og byggesaker	15
2.5 Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern	17
2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap	19
KURS / KONFERANSER AVHOLDT AV FYLKESMANNEN I AUST-AGDER I 2006	21
3. FAGRAPPORTERING.....	22
Resultatområde 01 – 11 Miljøverndepartementet	22
Resultatområde 21 – 26 Landbruks- og matdepartementet	22
Resultatområde 31 – 38 Kunnskapsdepartementet	38
Resultatområde 42 – 48 Barne- og likestillings-departementet	46
Resultatområde 51 – 57 Justis- og politidepartementet.....	48
Resultatområde 61 – 66 Kommunal- og regionaldepartementet	52
Resultatområde 71 – 77 Helse- og omsorgsdepartementet.....	55
Resultatområde 78 Arbeids- og inkluderingsdepartementet	62
Resultatområde 81-82 Statens Helsetilsyn	62
Resultatområde 93 – 94 Utenriksdepartementet.....	64
Resultatområde 95 – 97 Kultur- og kirke departementet	64

INNLEDNING

Fylkesmannen i Aust-Agder legger med dette frem sin årsrapport for 2006.

Årsrapporten er en tilbakemelding til våre overordnede departementer og direktorater på hvordan embetet har løst de oppgavene som ble pålagt i tildelingsbrevet og embetsoppdraget for 2006.

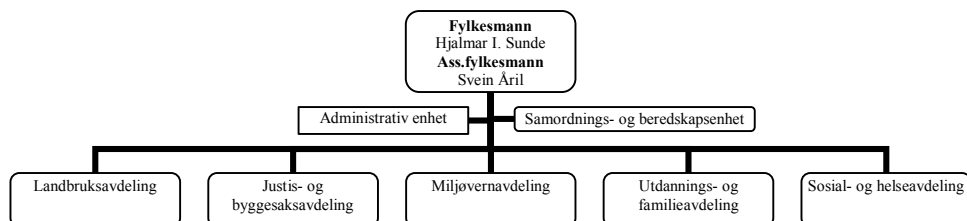
Vi gir en kortfattet oversikt over embetets virksomhet og resultater for 2006 på de områdene hvor tildelingsbrevet og embetsoppdraget krever rapportering i årsrapporten. For en rekke fagområder har avdelingene rapportert i henhold til egne rapporteringsprogram. Når det gjelder den løpende styringsdialogen med våre overordnede departementer og direktorater, viser fylkesmannen også til disse rapportene.

I årsrapportens pkt 1 gir vi tilbakemelding på tildelingsbrevets pkt 1, økonomiske rammer og administrative føringer. I rapportens pkt 2 gir vi tilbakemelding på tildelingsbrevets pkt 2, sentrale politiske føringer. Rapportering for de resultatområdene hvor embetsoppdraget krever rapport i årsrapporten, finnes i pkt 3. *Det presiseres at årsrapportens pkt 2 og 3 må leses i sammenheng.*

1. ØKONOMISKE RAMMER OG ADMINISTRATIVE FØRINGER

Organisasjonskart pr. 31.12.2006:

Organisasjon

Årsverk 2006

Nedenstående oversikt viser utviklingen i antall årsverk i perioden 2003 til 2006. Tabellen viser således ikke antall ansatte, men tar hensyn til vakanser og sykmeldinger av en viss varighet.

Avdeling/enhet	Årsverk 2003	Årsverk 2004	Årsverk 2005	Årsverk 2006
Ledelse/adme/same	19	19	17	17,5
Beredskapsavdelingen	4,5	4,5	4	3,5
Justis- og byggesaksavdelingen	4	4	4	4
Landbruksavdelingen	13,5	12	11,5	11
Miljøvern- og helseavdelingen	14,5	14,5	14,5	13,5
Sosial- og helseavdelingen	12	12,5	12,5	12
Utdannings- og familieavdelingen	11,5	11	11,5	12,5
Sum	79	77,5	75	74

Økonomi	<p>Bemanningsreduksjonen i perioden er styrt grunnet økonomiske rammebetingelser for embetet, samtidig som omfanget av oppgaver synes å ha økt. Dette medfører et betydelig arbeidspress for de ansatte ved inngangen til 2007.</p> <p>I 2006 fikk embetet en tildeling på 39 959 000 kroner inkl kompensasjon for lønnsoppgjøret til ordinær drift og lønn, samt til drift av fagutvalg for personal. Som følge av bl a bemanningsreduksjon, tilfeldige vakanser og refusjon sykepenger ble regnskapet for 2006 oppgjort med et mindreforbruk. I tillegg hadde vi i fjor merinntekter i form overhead som en følge av endringer i beregning av overhead fra prosjekter.</p> <p>I mindreforbruket inngår også tildelte midler til prosjekt som skal gjennomføres i 2007 og 2008.</p>
Innkjøp	<p>Fylkesmannen i Aust-Agder deltar i et interkommunalt innkjøpssamarbeid for offentlig anskaffelser (Agder IKS). I samarbeidet er det tilsatt to personer med innkjøpskompetanse, og det er etablert gode rutiner i henhold regelverk for offentlig anskaffelser. Fylkesmannsembetet har stor nytte av kompetansen og den bistand samarbeidet gir oss. Det er en langt rimeligere løsning enn om vi skulle ha bygget opp egen kompetanse for det relativt beskjedene volum vi har når det gjelder innkjøp.</p>
Flerårig plan	<p>Fylkesmannen i Aust-Agder har utarbeidet en flerårig strategisk plan (2004 – 2007) som er konkretisert i årlige avdelingsvise virksomhetsplaner. Ut fra ressurs hensyn og tidsforbruk fant vi det lite hensiktsmessig å utarbeide felles virksomhetsplan for hele embetet i 2006. Årsbudsjettet ble utarbeidet med utgangspunkt i tildelingsbrev, embetsoppdrag og økonomistyringsnotat fra Fylkesmannen. Økonomistyringsnotatet fra embetsledelsen angir rapporteringstidspunkter og budsjettgjennomgang i tillegg til budsjettammer for hver enkelt avdeling. For å ivareta et mer langsiktig økonomisk planleggingsperspektiv, utarbeidet vi en økonomisk langtidsprognose for perioden 2006 – 2009 som ble behandlet sammen med årsbudsjett.</p>
Saksbehandlings- tid og systematisk sammenligning	<p>Behandling av klager over kommunale vedtak er en kjerneoppgave for fylkesmannen. Disse sakene er sterkt prioritert.</p> <p>Vi har god juridisk og sektorfaglig kompetanse i embetet og ønsker å fremstå som et betydningsfullt regionalt rettssikkerhetsorgan. Det er sterkt lokalt mediefokus på klagesaksbehandlingen.</p> <p>Vi viser til egen rapportering om systematisk sammenligning for klager etter plan- og bygningsloven og sosialtjenesteloven. Vi har også i 2006 fullt ut klart å holde de mål for saksbehandlingstid som departementene setter. Alle klagesaker avgjøres raskere enn 3 måneder. Vi har en gjennomsnittlig saksbehandlingstid på under 2 måneder for både byggesaksklagene og sosialklagene.</p> <p>Vi deltar i flere nettverk med andre fylkesmenn for å sikre mest mulig ensartet praksis mellom fylkene. Det gis løpende veiledning og informasjon fra fylkesmannen for å bedre kvaliteten på saksbehandlingen i kommunene.</p>
Elektronisk forvaltning	<p>Det ble gjennomført fullelektronisk arkiv fra 1. januar 2006 etter å ha hatt et år med kun fullelektronisk saksbehandling (2005). Overgangen til fullelektronisk arkiv gikk uten store problemer internt i embetet. Vi kan allerede ved utgangen av dette første driftsåret se plassbesparelser og at arkiverte dokumenter er lettere tilgjengelige for saksbehandlerne. Vi har imidlertid registrert at mange fortsatt skriver ut dokumenter. Tonerutgiftene i embetet har fordoblet seg siden vi startet med fullelektronisk saksbehandling.</p>

	<p>Dette anser vi som et overgangsfenomen. Vi antar at det også henger sammen med at vi har mange saksbehandlere som må øve seg opp i å lese på skjerm. Vi har i løpet av året anskaffet to skjermer på hver arbeidsplass. Vi har erfart at dette gjør det lettere og tidsbesparende å arbeide elektronisk med ulike saker.</p> <p>Innføring av fullelektronisk arkiv har imidlertid forsterket vår avhengighet av et tilgjengelig og korrekt sak- arkivsystem. Vi opplever kommunikasjonen med Ergo Ephorma som svært kostnadskrevenende og vanskelig. Vi har tatt opp spørsmålet om evaluering av driftsavtalen for Ephorte med FAD ved flere anledninger.</p>
<i>Elektroniske tjenester</i>	<p>Fylkesmannen i Aust-Agder deltar sammen med Fylkesmannen i Hedmark, Vest-Agder og Sogn og Fjordane i et Høykomprosjekt; BEST. BEST står for Betre Elektronisk Samhandling og Tjenester og konsentrerer seg i første rekke om fritt rettsråd og elektronisk dokumentutveksling med kommunene. Prosjektet driftes av Fylkesmannen i Sogn og Fjordane og startet høsten 2006. Det er knyttet store forventninger til resultatene av prosjektet som videreføres gjennom hele 2007.</p> <p>Når det gjelder utvikling av elektroniske tjenester for øvrig, har vi i 2006 innført elektronisk fakturabehandling i samarbeid med SSØ Hamar i tråd med de anbefalinger som Fornyings- og Administrasjonsdepartementet har gitt.</p>
<i>Nettbasert informasjon</i>	<p>Vi publiserer 4-5 nyhetssaker pr. uke på vår hjemmeside: www.fylkesmannen.no/AA.</p> <p>I tillegg legger vi ut et betydelig antall fagsaker samt kurs og konferanser. I en 8-ukers periode høsten 2006 ble det gjennomsnittlig pr. uke registrert 2600 brukere med 11012 treff. Dette viser at en bruker i gjennomsnitt var innom over 4 dokumenter eller bilder "pr. besøk". Vi har 195 enkeltbrukere som abonnerer fast på våre nyheter.</p> <p>I Norge.no's undersøkelse av offentlige nettstedet i 2006 fikk vi 6 stjerner mot 5 stjerner i 2005-undersøkelsen. Av totalt 691 offentlige nettsteder ble vi rangert som nr. 15 på landsbasis og best i Aust-Agder. Vi arbeider fortløpende med forbedring av vår hjemmeside.</p> <p>Vår intranettside ("Løvenettet") fungerer i dag som vår hovedinformasjonskanal internt. I 2006 ble det gjennomsnittlig publisert 3 oppslag pr. uke. I tillegg oppdateres gjeldende regelverk løpende, og det legges ut møtoreferater fra ledermøter og samarbeidsutvalg. Løvenett er standard åpningsside i Explorer for alle ansatte.</p>
<i>Kart og stedfestet informasjon</i>	<p>I samarbeid med Fylkeskartkontoret i Kristiansand er det etablert en lokal organisasjon for Norge Digitalt i form av 3 felles utvalg for begge Agderfylkene. Fylkesmannen i Aust-Agder er leder av "Utvalg for Norge digitalt i Agder", som vil drøfte spørsmål om geografisk informasjon i regionen på et overordnet nivå. I tråd med intensjonen i Norge Digitalt er det også etablert to underutvalg. Det ene for basis geodata, som en videreføring av det tidligere Geodatautvalget for Agder. Det andre er et temadatautvalg, en nyskaping som vil arbeide for å etablere ulike temadata som felles datasett i Norge Digitalt.</p> <p>Fylkesmannen i Aust-Agder er kommet langt i arbeidet med å integrere funksjonaliteten i saks- og arkivsystemet med kartsystemet. Det forventes at funksjonaliteten vil bli tilgjengelig for saksbehandlerne tidlig i 2007.</p>

<i>FRI</i>	<p>Vi har tatt i bruk fjernaksess med mulighet for å lese e-post utenfor embetet. Tilgang til egne områder på serveren eller til ePhorte er utsatt inntil vi får gjennomført en ROS-analyse basert på dette.</p>
<i>Infosikkerhet</i>	<p>Retningslinjene og rutinene for informasjonssikkerhet er ajourført og revidert i 2006 og lagt ut på intranettet tilgjengelig for alle ansatte. Det er utarbeidet en egen sikkerhetsbrosjyre – ”10 sikkerhetsbud” – en kortversjon av retningslinjer og rutiner internt i embetet. Informasjonssikkerhet har vært gjennomgått og diskutert i ulike samlinger i embetet og er integrert i rutinene for introduksjon av nyansatte.</p>
<i>Ledelse, organisering og styring</i>	<p>Vi har foretatt en forenkling og effektivisering av organisasjonen i 2006 ved at Beredskapsavdelingen fra 011006 ble slått sammen med Samordningsenheten i stab. Omorganiseringen gir økt saksbehandlerkapasitet og bedre integrering av beredskap i den løpende kommunedialog. Beredskapsansvaret er fortsatt tydeliggjort ved egen fylkesberedskapssjef i samordnings- og beredskapsenheten og nye beredskapsinstruksjoner for fagdirektørene.</p>
<i>Forvaltningsetikk</i>	<p>Høsten 2006 gjennomførte vi et eget lederseminar med hovedvekt på teambuilding (sykkeltur i Danmark) samt kompetanseheving innen noen statsvitenskaplige emner. Det er meget gode relasjoner i ledergruppen.</p>
<i>Forvaltningsreformen</i>	<p>I desember var hele embetet samlet i 2 dager der fokus ble satt på egne holdninger, forming av forvaltningsverdier og etisk refleksjon. Etske retningslinjer for statstjenesten var også eget tema i ett av de statlige etatsjefsmøtene høsten 2006. Vi mener det er høy etisk standard i embetet.</p>
<i>Personalpolitikk</i>	<p>Fylkesmannen har i en rekke felles informasjonsmøter holdt medarbeiderne orientert om utvikling i arbeidet med forvaltningsreformen. 081206 ble ledergruppen og de tillitsvalgte spesielt informert før alle deltok i et stort plenumsmøte. Vi søker spesielt å motvirke at den foreliggende usikkerhet om oppgaver og geografi skal føre til at verdifull fagkompetanse forsvinner fra embetet. Det er tegn som tyder på at dette vil bli en stor utfordring i tiden fremover.</p> <p>Det ble i 2004 utarbeidet lokal personalpolitikk og lokal lønnspolitikk. Lønnspolitikken ble revidert i 2005, men kom først til anvendelse i ved de lokale forhandlinger i 2006. Vi har utarbeidet operative retningslinjer for ulike deler av personalområdet. Enkelte av disse ble ajourført i 2006.</p> <p>Det utarbeides årlige felles opplæringsplaner for embetet og det er i tillegg forutsatt utarbeidet tilsvarende avdelingsvis. I 2006 ble det avsatt særskilte midler (kr 200.000) til gjennomføring av tiltak i den felles opplæringsplanen. Vi har hatt felles opplæring i førstehjelp for alle ansatte og eget lederutviklingsarrangement. Videre arrangerte vi ukentlige kortkurs i ulike emner innen IKT og Ephorte med relativt god deltakelse fra embetes medarbeidere.</p> <p>Det totale sykefraværet er fortsatt noe høyt i 2006. Dette skyldes også dette året alvorlig sykdom med langvarig fravær hos enkeltansatte. Korttidsfravær representerer ikke noe problem.</p>

Ultimo 2006 ble det igangsatt arbeid med utarbeidelse av en arbeidsmiljøundersøkelse i embetet. Etter behandling av selve undersøkelsen i Samarbeidsmiljøutvalget, tas det sikte på å gjennomføre denne i løpet av mars/april 2007.

Også i 2006 har embetet hatt egen "kulturgruppe" med ansvar for arrangering av månedlige sosiale tiltak for ansatte. Arbeidet finansieres av velferdsmidler samtidig som arbeidsgiver skyter til et tilsvarende beløp. Formålet er å bidra til at ansatte blir bedre kjent med hverandres ikke-profesjonelle sider, samt øke samholdet i embetet. I tillegg ble også månedlige lunsjseminarer videreført i 2006.

Grunnet usikkerhet knyttet til forestående forvaltningsreform og et stramt arbeidsmarked, blir det en særlig utfordring i de nærmeste år å beholde nøkkelkompetanse og sikre rekruttering av særlig kvalifiserte medarbeidere. Begge deler er grunnleggende for å ivareta embetets legitimitet.

I embetets personalpolitikk er bl.a tatt inn målsetting om at kjønn ikke skal være bestemmende for lønnplassering eller lønnsutvikling. Videre er det i den lokale lønnspolitikken nyttet kjønnsnøytrale kriterier for lønnsfastsetting. Nedenfor gis **oversikter over antall ansatte hos Fylkesmannen i Aust-Agder fordelt på kjønn, stillingskategorier og lønnsnivå pr. 1.1. 2005, 2006 og 2007:**

Intern likestilling

2005

1.1. 2005	Alle ansatte	Sekretærnivå	Saksbehandlernivå	Ledere
	Menn – Kvinner	Menn – Kvinner	Menn – Kvinner	Menn - Kvinner
Antall	38 – 46	1 – 8	29 – 31	8 - 7
Andel i %	45,2 – 54,8	11,1 – 89,9	48,3 – 51,7	53,3 – 46,7
Snitt lønnstrinn	51,3 – 47,1	28 – 32,8	49,2 – 47,7	63,6 – 63,4
Differanse ltr.	4,2	4,8	1,5	0,2

Snittlønn i ltr. er ekskl. Fylkesmann på kontraktslønn

2006

1.1.2006	Alle ansatte	Ledere	Øvrige
	Menn – Kvinner	Menn – Kvinner	Menn – Kvinner
Antall	37 – 43	8 – 7	30 - 32
Andel i %	46,3 – 53,7	53 – 47	48,4 – 51,6
Snitt lønnstrinn	52,3 – 48,7	64,5 – 65	49,3 – 45,5
Differanse ltr.	3,6	0,5	3,8

Snittlønn i ltr. er ekskl. Fylkesmann på kontraktslønn

2007

1.1.2007	Alle ansatte	Ledere	Øvrige
	Menn – Kvinner	Menn – Kvinner	Menn – Kvinner
Antall	36 – 42	7 – 7	29 - 35
Andel i %	46 – 54	50 – 50	45 - 55
Snitt lønnstrinn	52,4 – 50,3	67,7 – 66,3	50,8 – 47,1
Differanse ltr.	2,1	1,4	3,7

Snittlønn i ltr. er ekskl. Fylkesmann på kontraktslønn

I oversiktene pr. 1.1.2006 og 2007 er tallene slått sammen for sekretærnivå og saksbehandlernivå under rubrikken øvrige. Dette er gjort, da det etter hvert syntes noe kunstig å skille mellom disse nivåene. Alle ansatte i embetet har noe saksbehandling i sine oppgaver og er ansatt som konsulenter og oppover. Som kjent er førstesekretærer definert som saksbehandlere i Hovedtariffavtalen.

Oversiktene viser at differensen i lønnsnivå mellom kvinner og menn for embetet totalt er gått ned fra 4,2 i 2005 til 3,8 lønnstrinn i 2006 og til 2,1 lønnstrinn i 2007.

Ansatte fordelt
avdelingsvis

Fordeling av kvinner og menn på avdeling pr 1.1. 2007	Antall kvinner	Antall menn	Sum
Ledelsen		2	2
Samordnings- og beredskapsenheten	2	4	6
Administrativ enhet	11	4	15
Justis- og byggesaksavdelingen	2	2	4
Landbruksavdelingen	3	9	12
Miljøvern-avdelingen	7	7	14
Sosial- og helseavdelingen	8	5	13
Utdannings- og familieavdelingen	9	3	12
Sum	42	36	78

Det fremgår av oversiktene at kjønnsfordelingen totalt i embetet må anses som rimelig tilfredsstillende (henholdsvis 46 % menn og 54 % kvinner). Særlig på ledernivå er totalfordelingen god. Av 6 avdelingsdirektører er 3 kvinner, og av 14 ledere/nestledere totalt er 7 kvinner. Regjeringen hadde som mål 40 % kvinneandel i statlige lederstillinger innen 1.07. 2006. Fylkesmannen i Aust-Agder har etter foranstående 50 % kvinnelige ledere ved siste årsskifte.

Kjønnsfordelingen varierer likevel betydelig mellom de enkelte avdelinger. Særlig administrativ enhet, og utdannings- og familieavdelingen har et mannsunderskudd, mens landbruksavdelingen har et tilsvarende kvinneunderskudd.

Nytt lønns- og personalsystem

Nytt lønns- og personalsystem vil bli innført i tråd med framdriftsplan i FAD dvs. sommeren 2007.

Grønn stat

På innkjøpssiden er Grønn stat ivarett ved deltakelse i innkjøpssamarbeidet Agder IKS. Når det gjelder forbruk (av blant annet elektrisk kraft og papir) og avfallshåndtering, er dette en del av de tjenester vi kjøper av huseier – Aust-Agder Fylkeskommune. Målsettingene innenfor Grønn stat er tatt opp med huseier også i 2006. Vi har egen avtale og miljøgodkjent returordning for IKT-utstyr.

Lærlinger

Embetet fikk i 2006 ny lærling i kontorlaget. To lærlinger har tidligere tatt fagbrev, etter endt læretid i fylkesmannsembetet. Vi har svært gode erfaringer med å ta inn lærlinger i kontorlaget. Vi bruker en del tid på opplæring, men det gir gode muligheter for å vurdere og gå gjennom egen praksis. Dessuten har vi erfart at vi ganske raskt får reell hjelp til mange ulike oppgaver.

2. SENTRALE POLITISKE FØRINGER

2.1 Fornyning av offentlig sektor – generelle samordningsoppgaver

Vi prioriterer sterkt oppgaven å være det sentrale statlige samordningsorgan på fylkesnivå.

Samordningsarenaer

Ukentlige ledermøter og møter hver 14. dag i planforum er med på å sikre god samhandling internt. Vi har skriftlige rutiner for samordning av enkeltsaker, plansaker og høringer. Embetet er samlokalisert i fylkeshuset i Arendal sammen med bl.a fylkeskommunens sentraladministrasjon. Vi vurderer samhandlingen internt og samarbeidet med fylkeskommunen til å være svært godt.

Vi gjennomfører 4 statlige etatsjefsmøter hvert år der viktige temaer bl.a. i forhold til kommunene tas opp. I tillegg avholdes det 2 møter hvert år mellom de statlige etater som dekker fylkene Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud og de respektive 5 fylkesmenn.

Fylkesmannen har faste årlig møter med ordførerkollegiet og rådmannskollegiet. I disse møtene deltar også KS Agder og fylkeskommunen. Det er stor interesse blant statlige etater for å benytte disse møtene til dialog med kommunene. Møtene er også en viktig arena for erfaringsutveksling mellom kommunene.

Etter vår oppfatning er samordningsfunksjonen godt ivarett, også etter at en rekke statlige etater har endret geografisk ansvarsområde. Det er en klar fordel å være et lite fylke med bare 15 kommuner, relativt korte avstander og tette, nære relasjoner.

Kommunedialogen: "Aust-Agder modellen"

Vi har en meget omfattende kommunedialog etter et fastlagt mønster. I samsvar med "Aust-Agder modellen" gjennomførte vi i 2006 brede dialogmøter med 5 kommuner. I møtene settes fokus på kommunenes politiske og økonomiske handlingsrom i forhold til gjennomføring av statlig politikk. I forkant av møtene gjennomfører fylkesmannen en omfattende analyse av kommunene etter tilgjengelige KOSTRA-tall.

<i>Kommune- økonomi</i>	<p>I møtene veiledes det også om lovlighetsgrensen for kommunale ytelser, særlig innenfor sosialtjenester, helse og utdanning, med spesielle vekt på forbedringspotensiale.</p> <p>Fylkesmannen bruker også møtene til å skape entusiasme og gi ros der vi finner grunn til det. Det er en samstemt oppfatning at møtene er svært nyttige både for kommunene og regional stat.</p> <p>Fylkesmannen har også i 2006 formidlet informasjon til kommunene om regjeringens økonomiske opplegg. Vi har avholdt felles møter med alle kommunene i mai og oktober, med bistand fra KRD. Vi har ikke hatt noen kommuner på ROBEK i 2006. Kommuneøkonomien i Aust-Agder er fortsatt stram, selv om situasjonen generelt er blitt bedre i 2006. De fleste av kommunene i fylket er avhengig av aksjeutbytte fra Agder Energi AS for å gå i balanse.</p>
<i>Fornyingsareid i kommunene</i>	<p>Etter bortfall av egen tildeling, har vi ikke kunnet videreføre arbeidet med modernisering og omstilling i kommunene på samme nivå som tidligere. Vi har sterk oppmerksomhet om dette ved fordeling av skjønnsmidlene. 12 av 15 kommuner på ordfører/rådmanns nivå møter til separat konferanse hos fylkesmannen om skjønnsmidler. Fylkesmannen deltar også i nettverk for kvalitetsutvikling av enkelte tjenester i kommunene. Kommunene i Aust-Agder er gjennomgående godt motivert for å fornye og utvikle egen organisasjon.</p>
<i>Ny arbeids- og velferdsforvaltning</i>	<p>Vi deltar i flere regionale partnerskap for utvikling i fylket. Fylkesmannen personlig er med i styringsgruppa for oppfølging av gjeldende fylkesplanen. Samarbeidet om næringsutvikling mellom fylkeskommunen, Innovasjon Norge og landbruksavdelingen fungerer meget tilfredsstillende.</p> <p>Aust-Agder har en spesiell utfordring for de nye NAV kontor ved at fylket har en høy andel uføretrygdede. Antall klienter på sosialstønad går ned, samtidig som at de som nå får slik stønad i større grad er langtidsmottakere av økonomisk sosialhjelp.</p>
<i>Universell utforming</i>	<p>Fylkesmannen etablerte fylkeskontaktutvalg i 2005, dette møtes jevnlig og består av NAV fylkesledelse, KS' politiske og administrative ledelse samt repr. fra Fylkesmannen. Fylkesmann personlig leder gruppen. I 2006 har vi i hovedsak hatt fokus på følgende områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjensidig informasjonsutveksling vedrørende aktiviteter som kan være av betydning for reformarbeidet. • Identifisere utfordringer i reformarbeidet. • Komme med innspill til løsninger på eventuelle utfordringer. <p>Fylkesmannen og kompetanseutviklingsgruppen i NAV fylkesledd har arrangert regionsvise samlinger for ansatte i NAV og kommunene i hele fylket innen ulike, relevante kompetanseområder.</p> <p>Fylkesmannen samarbeider aktivt med fylkeskommunen og kommunene om oppfølging av "Handlingsplanen for universell utforming". Utfordringen er tydelig forankret i fylkesplanen og er særlig aktuell ved behandlingen av plansaker. Temaet tas også opp i de faste dialogmøtene med kommune. Fylkesmannen har deltatt på 2 samlinger for pilotkommuner i 2006. Sammen med fylkeskommunen arrangerte vi også en temadag om universell utforming for kommuner, brukerorganisasjoner og statlige etater i fylket. Vi er også med i Husbankens nettverk for kommuner på Agder.</p>

<i>Lokalt miljøvern</i>	<p>Når det gjelder "Programmet for miljø- og samfunnsutvikling i kommunene", har fylkesmannens miljøvernavdeling samordnet innspill mot kommunene overfor KS Agder. Vi har ikke lykket med å danne noe eget nettverk i 2006, men håper å få dette til i 2007. De meget beskjedne økonomiske midlene som er stilt til disposisjon, gjør at responsen fra kommunene er liten.</p>
<i>Boligsosialt arbeid</i>	<p>2.2 Velferd, helse og personlig tjenesteyting</p> <p>Bostedsløshet i den forstand at det er en absolutt mangel på tilbud om bolig, er et lite problem i fylket. Reelt sett er det imidlertid i mange kommuner vanskelig å finne egnet botilbud for rusmisbrukere spesielt. De "bruker opp" markedet, som mindre kommuner uttrykker det.</p> <p>Faglig forum for økonomisk rådgivning og boligsosialt arbeid er videreført. Det er gjennomført påbyggingskurs i økonomisk rådgivning. Fylkesmannen har bistått Sosial- og helsedirektoratet med prioritering av tilskuddsmidler til boligsosialt arbeid internt i fylket. Vi har vært pådrivere for å få fram gode prosjekter og fulgt opp kommuner som har fått tilskudd både faglig og med rapporteringskrav. Flere kompetansehevende tiltak er prioritert og gitt tilskudd via "Rekrutteringsplan for helse- og sosialpersonell". Det er gjennomført flere sosialledersamlinger med ulike tema. Fylkesmannen har i tillegg en utstrakt kontakt med kommunene og bidrar med råd og veiledning ut fra sosialtjenestens behov.</p>
<i>Tilsvirksomhet</i>	<p>Fylkesmannen har et nært samarbeid med Husbankens regionkontor, og driver "storbygruppe" sammen med Husbanken i fylkene Vest Agder, Aust Agder og Telemark.</p> <p>Helsetilsynet og Fylkesmannen har i all tilsvirksomhet et særskilt fokus på virksomhetens, kommunens, ansvar for gjennom styring og internkontroll å sikre at tjenestene ytes i henhold til krav i lov og forskrift. Det er dessverre ennå mye arbeid som gjenstår før vi kan si at kommunene har et fungerende internkontrollsystem. Det er spesielt forankring i ledelsen og styrende organer som etterlyses.</p>
<i>Landsomfattende tilsyn</i>	<p>For 2006 var kravet til Helsetilsynet i fylket 13 systemrevisjoner med helsetjenesten. Fylkesmannen hadde krav om 7 systemrevisjoner etter sosialtjenesteloven. Det ble gjennomført 15 systemrevisjoner innen helseområdet, 10 med kommunehelsetjenesten og 3 i spesialisthelsetjenesten. 1 tilsyn ble ført med privat helsevirksomhet. 8 systemrevisjoner ble gjennomført innen sosialområdet.</p> <p>2 egeninitierte tilsyn er gjennomført ved sykehjem i fylket, og det skal gjennomføres flere sykehjemstilsyn i 2007. Som egeninitierte tilsyn, vil fylkesmannen særlig fremme Helsetilsynets tilsyn i 3 kommuner med helsemessig og sosial beredskap i samarbeid med embetets beredskapsavdeling. I perioden 2005 – 2006 har Helsetilsynet gjennomført tilsyn i 7 av fylkets 15 kommuner på dette området.</p> <p>Felles landsomfattende tilsyn med habiliteringstjenester til barn og unge er gjennomført i 2 kommuner og i spesialisthelsetjenesten. Det ble gjennomført tilsyn, som ledd i landsomfattende tilsyn i 3 kommuner. Tilsynet så på rettssikkerheten ved bruk av tvang og makt overfor psykisk utviklingshemmede. Landsomfattende tilsyn med spesialiserte helsetjenester til rusmisbrukere ble gjennomført ved Sørlandet Sykehus HF og som fellestilsyn med helsetilsynet i Vest Agder ved Loland Behandlingscenter.</p>

<i>Rekrutterings- planen for helse- og sosialpersonell</i>	<p>Det er i tillegg gjennomført 2 tilsyn ved rusinstitusjoner i fylket.</p> <p>Samtlige tilsynsrapporter ligger på www.helsetilsynet.no. For mer detaljert opplysninger, vises til denne hjemmesiden og senere kapittel om måloppnåelse.</p> <p>Fylkesmannen har deltatt i de samlingene som Helsetilsynet har initiert når det gjelder harmonisering av klagesaksbehandling innen sosialområdet og hendelsesbaserte tilsynssaker på helseområdet.</p> <p>Rekruttering i helse- og sosialsektoren er en av de største utfordringene som tjenesten står overfor. Blant annet gjør utbredt bruk av deltidsstillinger til at mange slutter tidlig i karrieren og går over til andre yrker.</p> <p>Fylkesmannen har samarbeidet med Fylkeskommunen om en dagskonferanse i desember 2006 om den nye helsefagarbeideren med god deltakelse fra utdanningsinstitusjonene og kommunene. Det er satt i gang samarbeid med henblikk på videreutdanning tilknyttet videregående skoler i fylket fra høsten 2007. Fylkesmannen har initiert flere videreutdanninger i samarbeid med høyskoler/Folkeuniversitetet og har en god dialog om behov med alle kommunene i fylket. Relevante statistikker om stillingsbrøker, behov for erstatning og nyrekruttering, er presentert for kommunene i ulike fora.</p> <p>Fylkesmannen har vært med i styringsgruppe for "Tiltak 9" der prosjektleder er tilknyttet Sørlandets Sykehus, Arendal. Prosjektet har kommet med forslag til bedre ivaretagelse av de kompetansebehov som den kommunale pleie- og omsorgstjenesten har, og som spesialisthelsetjenesten har ansvar for å iverksette. Prosjektet er formelt avsluttet i 2006, men Fylkesmannen har vært i møte med direktoratet sammen med prosjektleder og FOU direktør ved SSHF for å få til en videreføring av prosjektet innen Helse Sør.</p>
<i>Omsorgssektoren</i>	<p>Fylkesmannen registrer en økt etterspørsel etter sykehjemsplasser. Det er etter vår vurdering først og fremst mangelfullt utbygd hjemmetjeneste, inklusive muligheter for deltakelse i sosiale aktiviteter og avlastningsopphold, som er årsak til dette.</p> <p>Fylkesmannen har ikke tatt noe særlig initiativ mht. lokalt samarbeid om kvalitetsavtalen og kvalitetsindikatorer, men omtalt dette temaet i ulike kommunefora. Det er ikke kommet særlig initiativ på dette området fra Sosial- og helsedirektoratet eller KS.</p> <p>Fylkesmannen har fulgt opp de initiativ som er kommet fra SHdir mht. IPLOS. IPLOS er også samtaletema i mange møter med kommunene, også i tilsynsvirksomhet. Vi har vært arrangør av opplæringskonferanser i IPLOS som er gjennomført av Sosial- og helsedirektoratet.</p> <p>Fylkesmannen har gjennomført de kartlegginger og skrevet rapporter som er pålagt av Sosial- og helsedirektoratet. Vi har særlig deltatt i samarbeid med Arendal kommune for bedre utnyttelse av sykehjem – og omsorgsboligheter, og behandlet spørsmål om omgjøring av sykehjemsplasser til omsorgsboliger. Det er kontakt mellom Fylkesmannen og Husbankens regionkontor vedr. dette.</p>

	<p>Fylkesmannen har i ulike sammenhenger orientert om omsorgsmeldingen, bl.a i Arendal bystyre, i dagskonferanse for kommunene og i møter med enkeltkommuner. Vi har også gjennom tilsynsvirksomhet innen omsorgssektoren satt søkelys på styringssystemer, internkontroll, saksbehandling og kvaliteten i sektoren. Tilsynserfaring er videreformidlet til øvrige kommuner i fylket i konferanser.</p>
<i>Voldtekstmottak</i>	<p>Det er opprettet nytt voldtekstmottak i 2006 i tilknytning til den interkommunale legevakten i fylket, geografisk plassert i Arendal. Veileder er ikke pt. utarbeidet av direktoratet.</p>
<i>Opptappingsplanen for psykisk helse</i>	<p>Opptappingsplanen er i det store og hele godt fulgt opp i kommunene. Brukermedvirkning er fortsatt en utfordring. Vi ser også at det mangler en del på at kommunene har tilstrekkelig antall egnede boenheter. Ferdig omstrukturering og utbygging av DPS er viktig for videreutvikling av samhandling over forvaltningsnivåene. Vi er spørrende til om sykehuset makter å nå de mål som er satt innen planperioden er over.</p>
	<p>Fylkesmannen har videreført en god og tett dialog med alle kommunene i fylket. Fylkesmannen har deltatt ved implementeringen av "Veileder for psykisk helsearbeid i kommunene" ved fylkeskonferanse og senere ved dialog med kommunene. I 2006 har vi særlig sett på etablering av gode samarbeidsrutiner mellom spesialisthelsetjenesten og kommunene. Kontaktpersoner i kommunene har vært fulgt opp med nettverkssamlinger. Statstilskudd er utbetalt i henhold til gitte frister. Nødvendig dokumentasjon er sikret før utbetaling.</p>
	<p>Kommunene har gjennom henvisning ansvar for å bidra til at barn kommer til behandling så raskt som mulig. Helsestasjon og skolehelsetjeneste er her sentrale. Fylkesmannen har et nært samarbeid med helsesøstrene i videregående skole. I samarbeid med familie- og utdanningsavdelingen har vi initiert og finansiert videreutdanning i PMTO for helsesøstere, PPT og barneverntjenesten samlet.</p>
	<p>Kommunene har også et ansvar for å gjennomføre primærforebyggende tiltak. Fylkesmannen har innledet et samarbeid med BUP, videregående skoler og skoleeier om implementering av programmet "Alle har en psykisk helse" som en del av skolesatsningen "Psykisk helse i skolen".</p>
<i>Lokale og regionale partnerskap for folkehelse</i>	<p>Det er mange utviklingstrekk som tyder på at mestringsperspektivet er noe av det viktigste å arbeide med i vårt fylke. Høyt forbruk av trygdeytelser på grunn av psykiske lidelser og belastningslidelser, vanedannende medisiner og 50 % flere selvmordsforsøk med medisiner enn landet for øvrig tyder på dette. Utvikling av arenaer for aktiv medvirkning i samfunnet (et samfunn for alle) er for øvrig et viktig innsatsområde.</p>
	<p>Fylkesmannen har oppfylt oppdraget ved å delta aktivt i sekretariatet for partnerskapet for folkehelsen og er med på å bygge opp fagnettverk og infrastruktur lokalt. Det er skapt gode møteplasser for utveksling av erfaringer og inspirasjon, forandring i politiske og administrative miljøer og bidrag for å gi folkehelsebegrepet et innhold. Et viktig element er medvirkning i fylkesmannens planforum for å sikre at folkehelsehensyn blir ivaretatt i planlegging generelt og arealforvaltning spesielt.</p>

	<p>Folkehelserådgiver deltar også i oppstartsmøter for kommuneplaner og gir etter kommentarer fra de ulike fagpersonene i sosial- og helseavdelingen, samlet innspill til alle kommuneplaner. Internt har Fylkesmannen utarbeidet og iverksatt strategiplan for embetets folkehelsearbeid der samtlige avdelinger har bidratt. Folkehelserådgiver leder Fylkesmannens interne folkehelsegruppe.</p> <p>13 av 15 kommuner i fylket har deltatt i det 2-årige FYSAK prosjektet. Alle rapporterer om jevn aktivitet. Folkehelserådgiver sitter både i arbeidsgruppen og styringsgruppen. FYSAK blir en del av satsingen på fysisk aktivitet i partnerskapet fra 2007.</p> <p>Folkehelseperspektivet i NAV var tema på Fylkeslegens høstmøte, og folkehelserådgiver har forelest om temaet for NAV i fylket. 2 kommuner starter opp arbeidet med bedre helse knyttet til sosialtjenestens brukere med rus/psykiatriproblematikk. Det forebyggende arbeidet innenfor psykisk helse drar likevel i for liten grad nytte av de samarbeidsarenaer som er etablert i sammenheng med lokale partnerskap for folkehelse. Det er en utfordring internt i fylkesmannsembetet å se de ulike satsingene i sammenheng og motivere til økt samordning i kommunene.</p> <p>Kartlegging vedrørende kompetansebehov er gjennomført. Faglig forum for økonomisk rådgivning, rus og generell saksbehandling innen sosialtjenesten er videreført i 2006 ved hjelp av eksterne gruppeveiledere. Det er arrangert kurs i forvaltningsmessig skjønn innen kap. 5 i sosialtjenesteloven. Se for øvrig omtale under punktet om NAV.</p> <p>Samhandling både horisontalt og vertikalt i sosial- og helsetjenesten var gjennomgående tema på Fylkeslegens høstmøte.</p>
<p><i>Kompetanse- utvikling i sosialtjenesten</i></p>	
<p><i>Barn og unge</i></p>	<p>2.3 Oppvekst, familie, barnehager og utdanning</p> <p>Fylkesmannen har lagt ned et betydelig arbeid med barn og unges oppvekstmiljø. Oppdraget er fulgt opp med interne samarbeidsrelasjoner. Sosial- og helseavdelingen og Utdannings- og familieavdelingen har på ledernivå hatt planleggingsmøter med tanke på samordning av opplegg og tiltak. Begge avdelingene har bidratt med gjennomføring av tiltak ut mot kommunene. Det er arbeidet på tvers av avdelingene med flere temaområder, bl.a. fysisk aktivitet og måltider samt forebyggende arbeid på området rus og tobakk. Et annet satsingsområde og samarbeidsområde på dette feltet er Psykiatri i skolen. Arbeidet startet opp i 2006 og videreføres i 2007.</p> <p>Fylkesmannen har ansvar for å ivareta barn og unges oppvekstmiljø knyttet til plansaker. I 2006 gjennomførte flere avdelinger i embetet en skoleringsdag for barnas representanter i kommunene.</p>
<p><i>Barnehage</i></p>	<p>I arbeidet med å iverksette Regjeringens politikk om full barnehagedekning, har vi gjennomført informasjonsmøter med kommunene. I møter med kommunene der Fylkesmannen selv deltar, er temaet med full barnehagedekning alltid blitt tatt opp som eget tema. Fylkesmannen opplever at det fortsatt er stort behov for veiledning og informasjon, både til kommuner og private barnehageeiere.</p>

	<p>Vi har imøtekommet et stort informasjonsbehov knyttet til arbeidet med barnehagereformen, både ved hyppige utsendelser av informasjon gjennom e-post og i møter med kommunenes politisk og administrative ansvarlige.</p> <p>I følge tall rapportert i barnehageprogrammet hadde Aust-Agder 4862 barn i barnehage per 31.12.2006. En økning på ca. 3.5 % fra året før. Fordeler vi på aldersgruppene 0-2 år og 3-6 år, finner vi størst økning i aldersgruppen 0-2 år.</p> <p>Kommunene er fordelt i tre nettverk som har fått tildelt til sammen kr 300.000 til utviklingstiltak på barnehageområdet i 2006. Gjennom nettverkene er det gjennomført en rekke kurs for barnehagene.</p> <p>Det arbeides for å rekruttere og beholde menn i barnehagene (MIB). Fylkesmannen i Aust-Agder støttet i 2006 et prosjekt med kr 20 000 til MIB-arbeid for å styrke manns – og fars- rollen. Det har vært regionsamlinger for MIB-kontakter der vår kontakt i Aust-Agder deltok.</p> <p>Tilskuddsforvaltningen er gjennomført etter planen. Fylkesmannen har veiledet kommuner og private eiere i likeverdig behandling. Det kom klage fra en barnehage om etableringstilskudd etter Barnehageloven.</p> <p>Fylkesmannen har i 2006 fulgt opp kommuner som har oversittet fristene for gjennomgang av meldinger og undersøkelser i lov om barneverntjenester. Vi gjennomførte tilsyn etter systemrevisjonsmetodikken med barneverntjenestene i Valle og Lillesand kommuner. Videre ble det gjennomført systemrevisjonstilsyn med alle private barnevernsinstitusjoner samt de fire pålagte institusjonstilsynene. I forbindelse med tilsyn i private og offentlige barnevernsinstitusjoner, har vi her også sett på spørsmål knyttet til opplæring for barn og unge i disse institusjonene.</p> <p>Fylkesmannen i Aust-Agder har også i 2006 oppfylt kravene til tilsyn på barnevernsområdet, både individtilsyn og systemrevisjonstilsyn.</p>
<i>Barnevern</i>	
<i>Separasjoner og skilsmisser</i>	<p>Både antallet separasjoner og skilsmisser innvilget av Fylkesmannen i Aust-Agder for 2006, viser en nedgang i forhold til 2005. Fylkesmannen har utført arbeidsoppgavene på familieområdet i henhold til oppdraget.</p>
<i>Tilsyn</i>	<p>I embetsoppdraget fra UFD for 2006 skulle tilsynet utgjøre hovedtyngden av oppgaveporteføljen på utdanningsområdet. Vi har også i 2006 lagt ned et betydelig arbeid med å systematisere og gjennomføre tilsynsarbeidet mot kommunesektoren og andre aktører innen utdanning. Fylkesmannens Utdannings- og Familieavdeling deltok i november 2006 på en konferanse der temaet for nasjonalt tilsyn i 2007 ble gjennomgått og drøftet.</p> <p>Tilsynene er gjennomført etter ulike modeller, bl.a. systemrevisjonsmetodikken. Det er i alt gjennomført Nasjonalt tilsyn i 3 kommuner etter § 13-10 i opplæringsloven der vi benyttet systemrevisjonsmetodikken etter tilsendt mal. Det vises til egen rapportering i rapport per 1. juni 2006. Videre er det gjennomført tilsyn i fire kommuner for å se om de hadde forsvarlige systemer angående fremmedspråkundervisning. Alle kommunene fikk merknader på forbedring av systemene og interne rutiner.</p> <p>Det er gjennomført 1 tilsyn med frittstående skoler.</p>

	<p>Fylkesmannen har ført tilsyn med gruppestørrelse etter oppdrag fra Utdanningsdirektoratet. Særrapportering er sendt til Utdanningsdirektoratet etter egen mal innen 1. april 2006.</p>
	<p>Vi har i tillegg lagt ned et betydelig arbeid med å videreføre et tilsyn som ble påbegynt i 2005 i Arendal kommune.</p>
<i>Klagesaker</i>	<p>I Aust-Agder var det i 2006 få klager innen utdanningsområdet. Vi viser til tabell under resultatområde 31. Klageomfanget kan ha ulike forklaringer, bla. at tjenestene oppfyller brukernes forventninger eller at det informeres mangelfullt om rettigheter og klageadgang. Fylkesmannen følger opp dette i veiledning mot kommunene og i tilsynssammenheng.</p>
<i>Kompetanse-utvikling</i>	<p>Vi har fulgt opp Kunnskapsløftet. Etter forespørsel fra kommunene har vi i 2006, hatt et krevende arbeid med å koordinere ulike kompetanseutviklingstiltak med utdanningstilbydere og skoleeiere. Sentralt i vårt arbeid med Kunnskapsløftet har vært informasjonsmøter med skoleeiere om innhold samt læreplankonferanse og videre arbeid med læreplaner, herunder etablering av referansegrupper. Fylkesmannen har i 2006 fordelt midler til kompetanseutvikling.</p>
	<p>Fylkesmennene i begge Agderfylkene har i fellesskap og i samarbeid med Høgskolen i Agder, koordinert og driftet prosjektet "Lærende nettverk". I prosjektperioden 2006-2008 deltar 3 videregående skoler og 7 grunnskoler fra Aust-Agder i to nettverk.</p>
	<p>Fylkesmannen har gjennomført arbeidet med eksamensavvikling i henhold til oppdrag. Vi har samarbeidet aktivt med utdanningsdirektoratet og bidratt til iverksetting og gjennomføring av prosjektet "Digital skolehverdag", bl.a gjennom avholdte konferanser med stor deltakelse.</p>
<i>Voksenopplæring</i>	<p>Fylkesmannen deltar i en nettverksgruppe for området Telemark og Agderfylkene bestående av representanter for fylkesmennene, IMDI og institusjoner med ansvar for voksenopplæring i kommunene. Nettverket er opprettet som en del av arbeidet med å gjennomføre introduksjonsloven og tiltak knyttet til den. Vi har informert kommunene om loven i møter med KS og rådmannsutvalget fylket, og i møter der opplæringsansvarlige deltar. Vi har i 2006 utbetalt tilskudd til fremmedspråklig undervisning og tilskudd til leirskoleopplæring. Tilskuddsordningen for fremmedspråklig opplæring viser en sterk økning i saker bla. på grunn av to parallelle ordninger (per capita og overgangsordningen). Dette betyr en stor økning i arbeidsmengde for å få sakene behandlet.</p>
	<p>Oppgavene på utdanningsfeltet er utført i henhold til oppdrag. Knappe ressurser har imidlertid medført bevisst og hard prioritering og nedprioritering av aktiviteten innen utviklingsarbeid.</p>
	<p>Det har vært større etterspørsel etter bistand fra fylkesmannen innen voksenopplæring enn det fylkesmannen har hatt ressurser til å yte.</p>
<i>Likestilling</i>	<p>Fylkesmannen har i 2006 fulgt opp arbeidet med likestilling på et bredt plan. Assisterende fylkesmann og Utdanningsdirektøren deltok våren 2006 i et opplæringsmøte på Gardermoen i regi av Barne- og likestillingsdepartementet. Dette ga ytterligere økt bevissthet om likestillingsutfordringene.</p>

Vi har f.eks. hatt en klar strategi ved konferanser å benytte foredragsholdere av begge kjønn. Tilsvarende ved oppnevning av sensorer til eksamensavvikling m.v.

Oppfølging av likestillingsmøtet på Gardermoen var planlagt til desember 2006, men måtte av ulike grunner forskyves til januar 2007. På dette internseminaret deltok hele fylkesmannens ledergruppe og nestledere samt tillitsvalgte på embetsnivå. Seminaret ble ledet av Kvinneuniversitetet Nord. De ulike fagavdelinger redegjorde for utfordringene innenfor sine sektorer. Det ble satt særlig fokus på mulighetene for å følge opp likestillingsaspektet i politikkformidlingen på de ulike fagområdene.

Embetets videre strategi er å benytte våre innarbeidede arenaer i kommunedialogen til å fremme likestilling. Det handler i stor grad om bevisstgjøring både innad i eget embete og ut mot kommunene.

2.4 Arealdisponering og byggesaker

Fylkesplanen

Fylkesplanen ble vedtatt i 2003 og embetet er med/har vært med i flere oppfølgende grupper og fora. Fylkesdelplan for kystsonen er sendt ut på høring. En egen fylkesdelplan innen friluftsliv er på planstadiet og forventes ferdig før 2009.

Partnerskap

Fylkesmannen er deltaker i næringsgruppen som består av fylkeskommunen, Innovasjon Norge og NAV. Gruppen medvirker i utarbeidelse av fylkesplanens handlingsprogram. Vi medvirker til at landbruket i Aust-Agder ses i nær sammenheng med annen nærings- og samfunnsutvikling. Landbrukets sammensatte rolle krever samordning av regionale og lokale utviklingstiltak og fordrer at landbruket ser og tar i bruk mulighetene utenfor egen sektor.

Arbeidet med næringsutvikling utføres i nært samarbeid med det regionale partnerskapet, der fylkeskommunen, Innovasjon Norge, Agder og faglagene i landbruket deltar. Bu-midlene er det viktigste virkemiddel med tanke på nyskaping og samhandling i det regionale partnerskapet.

Fylkesmannen har et godt samarbeid med fylkeskommunen om regional utvikling. Sammen med fylkeskommunen arrangerte vi konferansen "Framtidsbygda". Den hadde fokus på utviklingsarbeid som bidrar til attraktive og levende småsamfunn i innlandskommunene på Agder.

Formidling av statlig politikk

Vi har arbeidet mye med formidling av statlige politikk og forventinger overfor fylkeskommunen og kommunene. Resultatene har vært gode. Overfor kommunene formidles statlig arealpolitikk i hovedsak gjennom kommuneplanprosesser og reguleringsplaner. Behandling av dispensasjoner etter pbl og embetets klagepraksis har også mye å si for hvordan statlig politikk forstås og følges opp. Internt i embetet er alle avdelingene involvert i et "planforum" som samkjører utspill mot kommunene der miljøvern avdelingen koordinerer arbeidet. Ut over dette formidles statlig politikk i egne møter mot politikere og kommuneadministrasjonene.

Arealforvaltning

Balansegangen mellom å ta hensyn til kommunalt selvstyre og å formidle og ivareta nasjonal politikk er vanskelig, særlig knyttet til sterke utbyggingsønsker i strandsonen og høyfjellet.

Det er også en generell tendens blant mange lokalpolitikere til å fravike kommuneplanenes intensjoner i LNF-områdene ved å imøtekomme dispensasjoner, framfor å styre etter vedtatt plan. Dette har en ressursmessig side ved at det offentlige bruker svært mye tid på dispensasjonsbehandling, men også en prinsipiell side ved at vedtatte planer får mindre betydning. Fylkesmannen har gitt høringsuttalelse til kommuneplanene for Gjerstad, Tvedestrand, Vegårshei, Grimstad og Lillesand, Risør, Froland, Birkenes, i tillegg til innspill på meldingsstadiet til 3 andre kommuneplaner. Vårt inntrykk er at det i stor grad blir tatt hensyn til de innspill som gis av Fylkesmannen. I møter med kommunene er det informert om de nasjonale målene om å halvere den årlige omdisponeringen av viktige jordressurser og ivareta spesielt viktige kulturlandskap. Jordvern og "Kjerneområde Landbruk" var tema på den årlige kommunesamlingen.

Den viktigste utfordringen for landbruket i forhold til samfunnsplanleggingen er utbyggingspresset mot jordbruksarealene i fylkets kystkommuner. Vi krever overfor kommunene at jordvernhensynet skal trekkes inn i kommuneplanarbeidet. De løsninger en kommer fram til, skal følges opp i reguleringsplaner og enkeltsaker. Omdisponering ved arealplaner og dispensasjoner skal begrenses.

Vi prioriterer deltakelse i aktuelle planprosesser. Våre erfaringer tilsier at det gir best effekt å komme med innspill tidligst mulig i en planfase. Da er mulighetene størst for å redusere omfanget av arealkonflikter.

Vi har medvirket til at både Arendal og Grimstad har gjennomført en arealanalyse for å synliggjøre viktige jordbruksområder. Begge kommuner har høy utbyggingsaktivitet.

Vår erfaring fra enkeltsaker viser at det er vanskelig å påvirke arealdisponeringen på de arealer som grenser direkte inn mot jordbruksarealene. Kommunene oppfatter ikke jordvern som et tilstrekkelig tungtveiende argument for arealdisponeringen på disse arealene. Dette fører ofte til at dyrket mark bygges inn og bidrar til at bruksmulighetene innen jordbruket begrenses på sikt.

Fylkesmannen har informert om veilederen fra Miljøverndepartementet og Landbruks- og matdepartementet på møte med ordførerne i fylket.

I kommuneplanprosessene har Fylkesmannen gitt veiledning til kommunene i spørsmål knyttet til bruk av veilederen og til hvordan Pbl kan brukes aktivt for å fremme landbrukspolitiske mål.

I statistikken under har vi avsluttet separate statistikker vi førte tidligere til fordel for ephorte som kilde. Noen kategorier har vi da måtte avslutte/utelate.

Type saker/antall	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Reg.planer (melding + høring)	140	152	163	148	206	191	178
Bebyggelsesplaner (melding + høring)	12	20	19	19	15	utelatt	utelatt
Kommuneplaner	5	5	5	4	3	utelatt	8,høring 3,meld
Kommunedelplaner	10	4	4	5	9	utelatt	utelatt
Disp. uttalelser	Ca 250	308	283	250	345	423	446
Disp. vedtak klager på vedtak (fylkesman. klager)	Ca200 4 klag.	Ca 250 17 klager	319 9 klager	374 5 klager	324 12 klag.	435 22 klag.	Utelatt 29 klag.

Landbruks-
begrepet i Plan-
og Bygningsloven
(Pbl)

	<p>Vi mener at med dagens ressurstilgang er vi helt i grenseland i forhold til å kunne levere kvalitetsarbeid på vår saksbehandling med tanke på resultatområde 9.</p>
<i>Strandsonepolitikk</i>	<p>Strandsoneforvaltning er uten tvil det fagområdet hvor vi setter inn mest ressurser, både innenfor resultatområde 9 og generelt innenfor alle miljøvernavdelingens resultatområder. Miljøvernavdelingen er sekretær for kystsonenettverket for fylkene mellom Østfold og Vest-Agder. Vi ser at hyttebygging rundt ferskvann i innlandet med påfølgende privatisering av strandsonen øker.</p>
<i>Vassdragsforvaltning</i>	<p>Vassdragsforvaltning generelt har flere aspekter. Balansegangen mellom naturverdier, friluftsliv og næringsinteresser har så langt blitt forsøkt fulgt opp uten store konflikter. Volumet av småkraftverksaker øker. Vi må forvente at disse sakene vil kreve mer ressurser og forårsake flere konflikter framover.</p> <p>Vi har hittil ikke hatt noen vindkraftsaker.</p>
<i>Villreinforvaltning/ Planlegging i fjellområdene</i>	<p>Med utgangspunkt i St.meld. nr 21 (2004-05) og hytteveilederen (T1450) har vi fått bedre styringsverktøy enn tidligere. Presset rundt fritidsbebyggelse øker imidlertid svært mye.</p> <p>Villreinforvaltning har fått økt oppmerksomhet etter VISA-rapporten/ St.m 21. I arealforvaltningssammenheng er dette en klar nr 2 etter strandsonen, både med tanke på oppmerksomhet og ressursinnsats. Dette forårsaker relativt hyppige varsler om innsigelser og innsigelser knyttet til kommuneplaner og reguleringsplaner.</p> <p>Vi ser en betydelig økning i planlagte hyttefelt i heiområdene mellom kystsonen og høgfjellet.</p>
<i>Klagesaker etter plan- og bygningsloven</i>	<p>Antallet mottatte klagesaker etter plan- og bygningsloven totalt (også byggesaksdelen) er relativt stort i Aust-Agder (154 saker i 2006). Sakene er sterkt prioritert for å overholde departementenes krav om saksbehandlingstid på maks 3 måneder.</p>
<i>Tap av biologisk mangfold</i>	<p>2.5 Landbruksbasert næringsutvikling, naturressursforvaltning og miljøvern</p> <p>Med tanke på å redusere tap av biologisk mangfold og å unngå fragmentering av viktige arealer, vil vi særlig peke på få styringsmuligheter og svakt regelverk når det gjelder nedbygging av INON-områder. Dette er et problem som også er påpekt i tidligere årsrapporter.</p>
<i>Strategisk rolle i landbrukspolitikken</i>	<p>Landbruksavdelingen har et tett og nært samarbeid med Innovasjon Norge, Agder (IN) og fylkeskommunen i næringsutviklingsarbeidet. Konkret skjer samarbeidet gjennom felles strategi, samarbeid om informasjonsmøter med kommunene og oppfølgingsmøter.</p> <p>Fylkesmannen har inngått samarbeidsavtale med IN og er observatør i styremøtene til IN Agder. Sammen med Fylkesmannens landbruksavdeling i Vest-Agder avholdes jevnlig informasjonsmøter med IN der ulike tema innenfor landbruksbasert næringsutvikling er på dagsordenen.</p> <p>Fylkesmannen har fra 1.1.05 det overordnede ansvaret for den strategiske forvaltningen av bygdeutviklingsmidlene (BU-midlene). Strategisk plan for landbruksbasert næringsutvikling er førende for forvaltningen av BU-midlene.</p>

<i>Kompetansesenter overfor kommunene</i>	I forbindelse med oppgaveoverføringen til kommunene har Fylkesmannens landbruksavdeling en økt oppmerksomhet på rollen som kompetansesenter overfor kommunene. Så langt de økonomiske og personellmessige ressursene har rukket til, har vi gjennom ulike opplæringstilbud formidlet nasjonal landbrukspolitik overfor kommunene.
<i>Bioenergi</i>	<p>Prosjektet "Grønn varme på Agder" ble startet opp 1.10.06. Dette er et to-årig samarbeidsprosjekt mellom fylkeskommunene på Agder, Innovasjon Norge, Fylkesmannen i Vest-Agder og Fylkesmannen i Aust-Agder. AT-Skog BA er representert i styringsgruppen for prosjektet. Prosjektlederen har kontor plass hos Fylkesmannen i Aust-Agder.</p> <p>Prosjektets hovedmål er å øke bruken av fornybar energi i form av biobrensel fra skogen og dermed bidra til lokal verdiskaping. I løpet av prosjektperioden skal det være tatt beslutninger om bygging av nye bioenergianlegg i Agder i størrelsesorden 7-10 Gwh, tilsvarende 4-7 nye anlegg.</p>
<i>Verdiskapningsprogrammet for tre</i>	Fylkesmannen har et godt samarbeid med Innovasjon Norge om verdiskapningsprogrammet for tre, jamfør også det generelle arbeidet med bygde- og næringsutvikling. Fylkesmannen har også et konstruktivt samarbeid med fylkeskommunen angående tre og trebruk. I handlingsplan for næringsutvikling i fylkeskommunen er satsning på tre særlig nevnt under bransjerettede samarbeidstiltak. Dette innebærer igangsettelse av flere prosjekter innen innovasjon og nyskaping med utgangspunkt blant annet i Sørlandsk byggeskikk. Ett eksempel på det er Trebiennalen 2006.
<i>Nasjonale strategier for økt avvirkning</i>	Fylkesmennene i Aust-Agder, Telemark og Vest-Agder ga felles innspill til nasjonal strategi for økt avvirkning. Fylkesmennene valgte å se denne regionen under ett på grunn av flere sammenfallende interesser, erfaringer og muligheter mht. strategier for økt avvirkning nasjonalt og i regionen. En viktig årsak var også at fylkene utgjør virkeområdet for AT Skog BA (tidligere Agder-Telemark Skogeierforening) som organiserer avvirkning, skogkultur, virkestransport og virkessalg i dette området. Fylkesmannen har arrangert faglige samlinger for kommunene og skognæringen der temaet er belyst.
<i>Verneplanarbeidet/ Skogvern</i>	Av verneplanarbeider som er nevnt i tildelingsbrevet, er det skogvern som har vært viktig i Aust-Agder i 2006. Vi har gjennomført utvidet vern av statsskogeierendom og arbeider nå aktivt med 10 frivillige verneprojekter. I tillegg ble 5 områder vernet i 2002, 4 i 2005, og ett naturreservat ble utvidet i 2006. De andre vernesakene som nevnes, er enten uaktuelle for Aust-Agder, eller vi mangler sentrale utspill. Vi arbeider med tre forvaltningsplaner for mindre verneområder, men det er usikkert hvorvidt vi greier å fullføre alle i 2007: (Auersøya, Hasseltangen/Ruakerkilen (vernet i 2006) og Ådalen/Rukkevatn/Furubuhei.)
<i>Statens naturoppsyn</i>	Samarbeidet med SNO går meget godt. Bestillingsdialogen går som forutsatt.
<i>Dokumentasjon av viktige biologiske områder/ Handlingsplan for truede arter</i>	Arbeidet med å dokumentere/kartfeste biologisk mangfold og naturverdier går jevnt framover. Vi ligger godt an i sammenligning med andre fylker. Arbeidet med truede arter involverer Aust-Agder særlig hva angår damfrosk. Her har vi for 2006 oppfylt egen handlingsplan. (planen går over flere år)

<i>Rovviltforvaltning</i>	<p>Arbeidet med de regionale rovviltnemndene går bra. Selv om vi har hatt flere skader, har det vært få konflikter om rovviltforvaltningen i 2006. Samarbeidet mellom landbruks- og miljøvernavdelingen er svært godt.</p>
	<p>Tapsprosenten steg fra 6,67 % i 2005 til 7,45 % i 2006. Fylkesmannen mottok i alt 60 søknader om erstatning for beitesesongen 2006. Det er utbetalt kr 1 009 142,- i erstatninger for rovviltskader.</p> <p>På slutten av 1990 talet var det en topp med erstatninger på ca. 1.2 mill kr. Fra 2000 til 2004 var erstatningene langt lavere, men de har økt igjen de to siste årene. Svingninger i erstatningsutbetalingene er i samsvar med variasjoner i gaupebestanden i fylket. I 2006 har vi betalt ut erstatninger for både gaupe-, kongeørn- og ulveskader.</p>
<i>Friluftsliv</i>	<p>Friluftslivsinteressene er godt ivaretatt, hovedsakelig gjennom planarbeid og gjennom en rekke sikringstiltak i strandsonen og øyene utenfor. Sikringstiltak for friluftslivet og tilretteleggingstiltak er også skjedd i innlandskommunene, særlig knyttet til vassdrag, men i mindre målestokk.</p> <p>Når det gjelder de prioriterte områdene som "tilsyn", "helse og miljøfarlige kjemikalier", "rammedirektivet for vann" og "forurensa sedimenter", "nye avløpsregler" og "miljøstatus", har vi greid å følge pålegg med noen begrensninger. Av ressursknapphet har vi redusert innsatsen betydelig på andre oppgaver innenfor forurensingssektoren. De nye avløpsreglene i forurensingsforskriften er formidlet til kommunene i eget kurs. Vi har ingen IPPC-bedrifter. Fristen for nye tillatelser for avfalls-deponiene er utsatt til okt 2007.</p>
<i>Geografiske informasjonssystemer</i>	<p>2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap</p> <p>Ved inngangen til 2006 fortsatte arbeidet med geografiske informasjonssystemer (GIS), beredskapsmessige hensyn i samfunnsplanleggingen, videreutvikling av fylkets risiko- og sårbarhetsanalyse (1999) og et helhetlig og langsiktig arbeid med å styrke kommunenes evne til å forebygge og håndtere kriser og katastrofer. Fylkets risiko- og sårbarhetsanalyse er presentert i mange forskjellige fora for å legge til rette for at det skal tas beredskapsmessige hensyn i all samfunnsplanlegging.</p> <p>Satsingen følger vår egen modell i nært samspill med det regionale helsetilsynet.</p>
	<p>Hele embetet har tilgang til egne og nasjonale kartdatabaser på vårt intranett. Denne løsningen, sammen med øvrig GIS-verktøy, representerer en god støttefunksjon. Temaene flom, skred, dambrudd, tilfluktsrom og eksisterende varslingsanlegg er registrert i GIS. Beredskapsmessige hensyn i samfunnsplanleggingen følges opp i alle relevante planprosesser. God dialog tidlig i planarbeidet førte til at vi ikke hadde innsigelser i 2006.</p>
<i>Forebygging mot kriser og katastrofer</i>	<p>Arbeidet med håndtering av flom, skred i og ved vassdrag, dambrudd og ekstraordinære kraftsituasjoner har foregått over en årrekke og fortsatte i 2006. Deler av fylkets flomutsatte vassdrag er kartlagt av fylkesmannen og NVE. Vi vurderer videre kartlegging.</p> <p>Fylkesberedskapsrådet ble høsten 2006 øvet i samarbeid med DSB på samordning og mediahåndtering under et ekstremvær scenario.</p>

<i>Samarbeidet med det regionale helsetilsynet</i>	<p>Systematisk kvalitetssikring av beredskapsarbeidet gjennomføres sammen med det regionale helsetilsynet etter følgende mal: Felles tilsyn, faglige oppdateringer i berørte kommuner, omfattende beredskapsdager, fullskalaøvelser (brann på sykehjem eller smittevern), og systematisk oppfølging av tilsynsrapporter og evalueringsrapporter etter øvelsene. Det regionale HF er representert med smittevernoverlegen på respektive øvelser. Beredskapsavdelingen er representert i arbeidsutvalg for sykehusets beredskapsplaner og kan således kvalitetssikre begge veier.</p>
<i>Tilsyn og øvelser</i>	<p>Det er gjennomført 5 felles tilsyn, 8 faglige oppdateringer (presse og informasjonskurs og kurs i ROS analyser), 5 beredskapsdager og 6 fullskalaøvelser. En av øvelsene er gjennomført i samarbeid og regi med lokal redningsentral.</p> <p>Frivillige organisasjoner trekkes med på alle nevnte øvelser og fagsamlinger. De er også representert på det årlige møtet i fylkesberedskapsrådet.</p> <p>Fylkesmannens krisestab og det regionale atomberedskapsutvalget er under omorganisering og faglig oppdatering. Begge ble øvet i 2006. Respektive planverk ble oppdatert i 2006.</p> <p>Deler av fylkesmannens krisestab var aktivisert for å håndtere fylkesmannens ansvar under det kraftige snøfallet i januar 2006.</p> <p>I samarbeide med berørte etater og kommunene ble det våren 2006 utviklet planverk for håndtering av fugleinfluensa.</p> <p>Fylkesmannen har differensiert og prioritert kommunerettede tiltak mot Arendal og Grimstad, de to største byene i Aust-Agder. Grimstad er modellkommune for utvikling av planverk og beredskapssystemer.</p> <p>Utvalgte kommuner har sammen med oss laget elektroniske planmaler for smittevernplan og plan for helsemessig og sosial beredskap. Malene ble i stor grad implementert i 2006.</p>

KURS / KONFERANSER AVHOLDT AV FYLKESMANNEN I AUST-AGDER I 2006

Område	Antall	Antall deltakere
Barnehageområdet	3	743
Utdanningsområdet	31	2110
Barnevernområdet	3	200
Familieområdet	3	80
Avløpsforskriften for kommunene	1	40
Fagsamling for miljøansvarlige i kommunene	1	14
Fellesmøte for lokal viltforvaltning i komm.	1	60
TEFA-konferanse	1	80
Sosialområdet	7	340
Psykisk helse/rus	5	480
Barn og unge	10	540
Folkehelse	4	300
Universell utforming	1	44
Turnuskandidatkurs	2	120
Kommunelegekonsferanse	1	20
Eldreomsorgens ABC	1	42
Gjengroingskonferansen	1	150
”Hvordan skape framtidsbygder”	1	120
Fagsamling for kommunene- landbruk	1	50
Kulturlandskapsdag for kommunene	1	31
Skogfaglig samling for kommunene	1	30
Energikonferansen Sør	1	100
Øvelser beredskap	5	323
Presse/informasjonskurs for kommunene	4	119
Opplæring og informasjonskonferanser ROS	4	84
Div konferanser/samlinger beredskap	8	233
SUM	102	6453

3. FAGRAPPORTERING

Det er stor variasjon i hvordan de ulike departementene krever rapportering på sine resultatområder. Nedenunder følger rapportering, ordnet etter resultatområder, der hvor embetsoppdraget krever rapportering i årsmeldingen.

Der hvor det er egne rapporteringssystemer på fagområdene, er disse brukt, og det vises til disse. Rapporteringen som følger er derfor ikke uttømmende for Fylkesmannens faglige virksomhet i 2006.

Resultatområde 01 – 11 Miljøverndepartementet

For Miljøverndepartementets resultatområder er det i sin helhet avgitt foreløpig årsrapport pr. 08.09.06. Det vises til denne som faglig rapport på miljøvernområdet. Det vises også til årsmeldingens kap. 2.4 og 2.5. Vi har her kun en liten tilbakemelding på resultatområde 09.

Resultatområde 09 Regional planlegging

Fylkesmannen har mottatt 154 klagesaker etter plan- og bygningsloven(også byggesaksdelen) i 2006. Det er avgjort totalt 171 saker i 2006 og gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært 57 dager. Med unntak av et par saker hvor klager selv har forårsaket lang behandlingstid, har sakene blitt behandlet på under 3 mnd. Antall uavgjorte saker ved årsskiftet 2006/7 er 20(37 ved årsskiftet 2005/6). Det har vært gitt fortløpende, omfattende informasjon/veiledning om plan- og bygningsloven til kommunene og publikum i 2006.

Embetet har deltatt på KRDs og MDs felles plan- og byggesakskonferanse i Fredrikstad. Ut fra de klagesaker etter pbl. som mottas, er det vårt inntrykk at kystkommunene med enkelte unntak, søker å føre en relativt restriktiv praksis m.h.t. å dispensere fra kommunale arealplaner i 100- meters sonen langs kysten og pbl. § 17-2. Fylkesmannen har fulgt opp nasjonal politikk, også i klagesaksbehandlingen, med en restriktiv praksis.

Fylkesmannen har mottatt/behandlet en sak om forlengelse av midlertidig dele- og byggeforbud etter pbl. § 33 i 2006.

Embetet har også i 2006 søkt å bidra til at kjøpesentre blir etablert i kommunene i samsvar med fylkesdelplanen for tettstedsutvikling og kjøpesenteretablering.

Resultatområde 21 – 26 Landbruks- og matdepartementet

Resultatområde 21 Landbruksbasert næringsutvikling

Rapporten tar direkte utgangspunkt i rapporteringskravet for hvert punkt i embetsoppdraget fra LMD.

Det er stadig nedgang i aktive bruk. Det nye i forhold til tidligere er at også arealet som det søkes tilskudd for har gått litt ned. Fra 2005 til 2006 ble antall driftsenheter som søker produksjonstillegg redusert fra 753 til 719, en nedgang på 4,5 %. Fra 2000 til 2006 er brukstallet redusert med 34 %.

Klagebehandling

21.1 Jordbruk

Utviklingen på jordbruksområdet

Gjennomsnittlig jordbruksareal pr driftsenhet er nå ca 150 da, hvorav ca 45 % er leiejord. Den store andelen av leiejord utgjør etter hvert et stort problem i forbindelse med større investeringer og langsiktig planlegging for framtidig drift, ikke minst fordi det ofte byr på vanskeligheter å få langsiktige leiekontrakter.

Kravene til strukturendringer presser på i melkeproduksjonen som i landbruket for øvrig. Forskriftskrav og effektiviseringskrav krever større og mindre arbeidskrevende anlegg. I Aust-Agder var det i 2006 ca 151 melkeprodusenter og fra nyttår har ytterligere 10 produsenter sluttet med melkeproduksjon. I dette bildet er det svært hyggelig å se at noen velger å satse. Vi håper og tror at det vil bli en del melkeprodusenter igjen i Aust-Agder. Det er et godt tegn at 80 – 100 produsenter stadig kjøper opp melkevotet. De fleste av disse har nok planer om å drive på med melkeproduksjon framover.

Melkeproduksjonen i fylket er likevel stabil til tross for at antall melkeprodusenter er betydelig redusert. Melkeprosjektet for Agder og Telemark har vært vellykket og betydd mye for å beholde nåværende melkevotet på fylkesnivå.

Aust-Agders største fjøs, som er planlagt for 120 kyr, er nå tatt i bruk. Fullt utnyttet kan anlegget produsere ca 1/15- del av den totale melkeproduksjonen i Aust-Agder (13,8 millioner kilo).

Aust-Agder har få bruk med ren kjøttproduksjon på storfe. Med våre klimatiske forhold, burde denne produksjonen være attraktiv for flere. Kjøttproduksjon kan ha et enkelt driftsopplegg og kan derfor drives i kombinasjon med andre næringer. Kjøttproduksjon basert på beitebruk vil i tillegg være positivt for kulturlandskapet. I samarbeid fylkesmennene i Telemark og Vest-Agder og landbruksnæringen er det tatt et initiativ til å sette søkelys på produksjon av storfekjøtt.

Sauenæringen har stått relativt sett sterkt i Aust-Agder. Gode fjellbeiter er et pluss i den sammenhengen, mens rovdyrproblematikken er en minusfaktor for mange. Antall bruk med sau har imidlertid gått sterkt ned de siste årene fra 408 i 2000 til 275 i 2006.

Planteskole drift og veksthusproduksjon av blomster utvikler seg videre i positiv retning. En annen viktig produksjon i fylket er tidligproduksjon av potet som har økt ganske kraftig, noe som skyldes satsing på fellespakkerier og intensivert FOU-arbeid. Produsentene i fylket står for ca 20% av landets produksjon av tidligpoteter.

Aust-Agder har et særdeles godt miljø innen produksjon av engfrø. Videre har leveranser til konservesindustrien vært en viktig og avgjørende faktor for oppbygging av et sterkt miljø for grønnsaksproduksjoner.

Aust-Agder er ikke noe stort kornfylke, bare rundt 10 % av jordbruksarealet brukes til korn. Kornarealet har falt noe fra år 2000 til år 2006. Kornarealet pr produsent viser en stigning, men ligger fortsatt langt under landsgjennomsnittet. En viktig årsak til dette er at vi har mange grønnsaksprodusenter som bruker korn som skiftevekst, og da blir arealene gjerne små pr bruk.

Rovvilt-
kompensasjon

Investeringslysten er stor blant fylkets bønder, spesielt innenfor tradisjonelt landbruk. I følge rapport fra Innovasjon Norge ble årets ramme for BU-midler til bruksutbygging disponert i løpet av året, og de fleste prosjektene var innenfor melk- og kjøttproduksjon.

Aust-Agder ble ikke tildelt midler til rovviltkompensasjon i 2006.

Beitebruk og
tapsstatistikk

Aust-Agder har nå bare 17 beitelag i aktivitet, mot 20 i 2005. Dette utgjør 119 bruk med sau og ett med storfe. I alt organiserer beitelagene 7458 sau og 12 404 lam og 59 storfe. Tabellen viser omfang og tap.

Oversikt over beitekommunene 2006

Kommune	Tall lag	Tall medl.	Sluppet		Tap		Taps %		
			Sau	Lam	Sau	Lam	Sau	Lam	S + L
Froland	1	4	99	172	2	32	2,02	18,60	12,55
Birkenes	1	4	89	104	0	16	0	15,38	8,29
Åmli	2	17	1341	2354	55	222	4,10	9,43	7,50
Evje og H	2	8	51	79	32	88	9,64	16,89	14,07
Bygland	3	27	1628	2680	104	426	6,39	15,90	12,30
Valle	7	48	3253	5514	72	327	2,21	5,93	4,55
Bykle	1	11	716	1059	17	86	2,37	8,12	5,80
Sum	17	119	7458	12404	282	1197	3,78	9,65	7,45

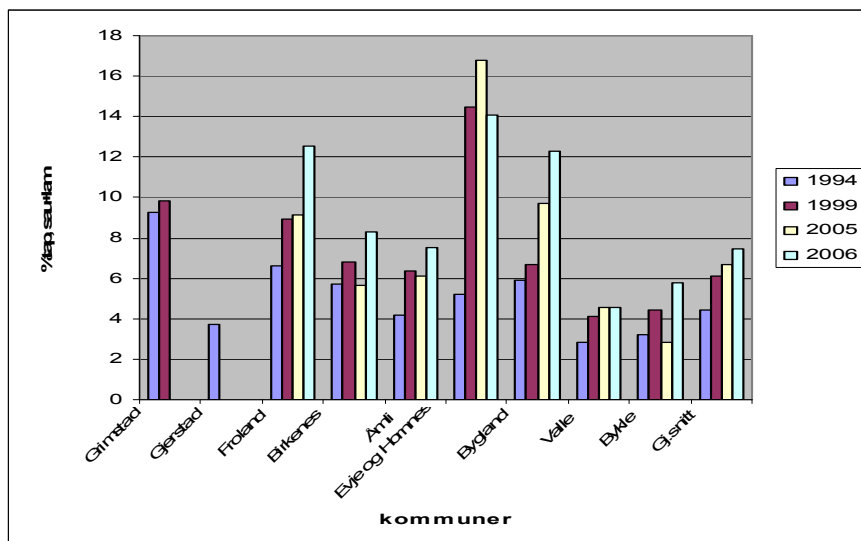
Laga melder om en middels god beitesesong med middels til god tilvekst på dyra. Sommeren var uvanlig tørr og må ta en del av skylda for lave lammevekter.

Tapstalla er høyere enn i 2005. Tabellen under viser utviklingen de siste 12 åra.

Tap % av lam + sau (tall fra org. beitebruk)

Komm.	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006
Grimstad	9,24	15,2	14,54	24,25	13,73	9,86	17,98	7,94	12,1				
Gjerstad	3,73	9,11	10,08	10,79									
Froland	6,64	10,12	7,47	12,07	8,18	8,92	6,68	9,96	16,91	20,07	8,74	9,12	12,55
Birkenes	5,73	8,76	9,87	6,04	9,2	6,81	6,08	5,74	15,04	12,2	5,59	5,66	8,29
Åmli	4,19	4,83	5,99	6,76	7,68	6,38	4,9	3,18	5,55	6,47	5,55	6,09	7,50
Evje og Hornnes	5,23	6,62			15,23	14,47	13,02	10,98	9,63	19,82		16,78	14,07
Bygland	5,89	4,84	5,24	7,66	6,86	6,68	6,01	6,33	7,38	9,78	9,16	9,69	12,30
Valle	2,83	2,84	5	3,95	4,34	4,14	3,21	5,88	4,01	4,88	3,97	4,54	4,55
Bykle	3,23	2,96	3	3,27	3,26	4,44	3,75	4,75	3,77	3,01	3,43	2,84	5,80
Gj.snitt	4,45	4,74	5,65	6,19	6,23	6,08	4,83	5,22	6,37	7,35	5,51	6,67	7,45

Tapstalla viser i snitt en økning fra 1994 på rundt 3 %. Årsaken til tapa er nok sammensatt, men de store variasjonene skriver seg fra angrep av rovfugl og store freda rovdyr. Det er bekreftet skader av gaupe og ørn. I tillegg er det ikke bekreftede skader av ulv. De største tapa har vi i skogbygdene i nedre deler av Setesdal og Froland. Vi har i år større tap av voksne dyr enn tidligere. Dette sammen med at dyra går svært spredt, tyder på uro i flokkene.

21.2 Skogbruk

Skogbruket i Aust-Agder har generelt hatt en svak utvikling i 2006. Etter en betydelig økning i avvirkingen for 2005 med ca 20 % er årets hogstkvantum tilbake på nivået i 2004. Avvirking til salg og industriell produksjon i 2006 var 296 226 m³, som er en nedgang på 19 % fra forrige år. Vi må tilbake til 1977 for å finne en lavere avvirking i Aust-Agder.

Svikten i hogsten må sees på bakgrunn av vanskelige driftsforhold gjennom store deler av året med betydelige snømengder gjennom vinteren og en svært nedbørrik høst.

Plantingen økte noe etter flere år med nedgang, mens aktiviteten innen ungskogpleie i 2006 (13.768 dekar) gikk ned i forhold til 2005 (16.864 dekar). Resultatene varierer mellom kommunene noe som m.a. henger sammen med ulik tilgang på arbeidskraft. Det er fortsatt ønskelig å øke aktiviteten på skogkultursektoren.

Etter å ha registrert et historisk bunnivå for investeringer i skogsveier i 2005, i forhold til antall meter ferdigbygd vei de siste 40 år, viser kurvene igjen en svak oppgang i 2006. I 2006 ble det bygd 0,7 km nye skogsbilveier, ombygd 8,1 km skogsbilvei og bygd 6,5 km med nye helårs traktorveier. Det er verdt å merke seg at nyanlegg av skogsbilveier kun utgjør 705 m fordelt på 2 anlegg. Nesten all veibyggingsaktivitet i Aust-Agder er nå ombygging av bil- og traktorveier. Dette er forventet utvikling både ut fra behovsanalyser, næringens lønnsomhetsnivå og de gjeldende statlige rammevilkårene.

Skogsbilvegnettet er godt utbygd i fylket med et totalt veinett på ca 2500 km. Nåverdien er på anslagsvis 1 milliard kr. Fylkets veinett gir en gjennomsnittlig veidekning på 1,3 m/daa for produktiv skogsmark for fylket under ett. Det er bare Vestfold fylke som har høyere veitetthet med 1,5 m/daa, mens gjennomsnittet for skogfylkene er 1.0.

Den framtidige utbygging av skogsbilveier skal styres til de deler av skogarealene som er egnet for et aktivt og lønnsomt skogbruk. Målet er et rasjonelt og miljøtilpasset veinett der veitettheten er differensiert etter arealenes økonomiske bæreevne. På arealer med grunnlag for intensivt skogbruk innebærer dette et relativt tett veinett med veitetthet 1,2-2,0 m /daa. På arealer med svakere grunnlag bør veitettheten være 0,5-1,0 m/daa. En kan fastslå at fylket vårt har en høy veitetthet sett i forhold til skogarealenes produktivitet.

I Aust-Agder regner vi nå med at 90-95 % av fylkets skogsbilveier er utbygd. Denne konklusjonen er trukket etter at hovedplan for skogsveier ble utarbeidet for nær alle kommunene på slutten av 90-tallet. Utfordringen framover ligger i å øke ombyggingen av eldre veier med lav standard, samtidig som det utføres et godt vedlikehold på resten av veinettet. Undersøkelser av veistandarden i fylket indikerer et ombyggingsbehov på ca 30-35 % av det eksisterende skogsbilveinettet. Det innebærer en samlet veilengde på ca 850 km med ombyggingsveier. Under våre veibyggingsforhold faller ombygging svært kostbart. Kostnadsnivået ligger på 60-90% av meterprisen på nyanlegg.

Rammevilkårene for veivedlikehold er kraftig forbedret fra nyttår, da det nå blir gitt 85 % skattefordel ved bruk av skogfondsmidler til tiltaket. Fylkesmannen har medvirket til introduksjon av ny, rimelig og effektiv redskap som har gitt meget gode resultater.

Eikeprosjektet i Grimstad og Lillesand

Det har vært betydelig fokus på eiketømmer i det siste, blant annet under byggingen av den nye operaen i Oslo. Sagbrukene klarer imidlertid ikke å få tak i tilstrekkelige kvanta med norsk eik. Med dette bakgrunnstykke er det etter initiativ fra Fylkesmannen initiert et prosjekt i kommunene Grimstad og Lillesand med formål å få økt avvirkning av eik.

Eika har stort behov for oppfølging og hyppige inngrep for å få god kvalitet. Gjennom prosjektet settes det fokus på å få til rasjonelle driftsopplegg for tynning av eik. Tynning av eik kan være faglig krevende samtidig som det skal settes fokus på driftsøkonomien ved tynningsinngrepet.

21.3 Bygde- og næringsutvikling

Samarbeidet med Innovasjon Norge (IN) og fylkeskommunen har fungert meget bra også i 2006. Vi har samarbeidsavtale med IN, har jevnlig informasjonsmøter og er observatører i styremøtene til IN Agder. Fordeling av saker og diskusjoner rundt samfinansiering av prosjekter går uten problemer. Fylkesmannen har også et godt samarbeid med fylkeskommunen i arbeidet med årlig handlingsplan for næringsutvikling i fylket.

Innovasjon Norge følger opp den regionale næringsstrategien når det gjelder de bedriftsrettede BU-midlene, mens fylkesmannen har ansvaret for oppfølgingen av BU-midlene til utviklings- og tilretteleggingstiltak.

Fylkesmannen deltar også i flere utviklings- og tilretteleggingsprosjekter sammen med fylkesmennene i Telemark og/eller Vest-Agder og Innovasjon Norge. Av de viktigste kan nevnes Melkeprosjektet, Grønn varme på Agder og Utmarksbasert reiseliv.

Fylkesmannen har avgitt rapport til Innovasjon Norge om Fylkesmannens bruk av BU-midler i 2006.

21.4 Verdiskapningsprogrammene

Det har vært et nært samarbeid med Innovasjon Norge og næringsorganisasjonene for å få fram prosjekter som kan finansieres gjennom verdiskapningsprogrammene.

Det er startet opp et nytt toårig bioenergiprojekt "Grønn varme på Agder". Hovedmålet for prosjektet er å bidra til lokal verdiskapning gjennom å stimulere til etablering av og bygging av bioenergibaserte nær- og fjernvarmeanlegg.

Hovedansvar for prosjektet er tillagt fylkesmannen i Aust-Agder med fylkesmannen i Vest-Agder, Aust-Agder fylkeskommune, Vest-Agder fylkeskommune og Innovasjon Norge Agder som samarbeidspartnere. AT-Skog BA deltar i styringsgruppen for prosjektet.

Gjennom prosjektet er det ansatt prosjektleder i en 50% stilling over to år. Prosjektleder skal være pådriver og tilrettelegger i lokale prosesser der bioenergianlegg/bondevarmeanlegg er under utredning. Prosjektlederen skal være en faglig støttespiller for de etablerte nettverkene rundt hvert enkelt prosjekt. Videre er målet med prosjektet er å kartlegge aktuelle anlegg/bygg i Agder som har et teknisk/økonomisk potensial til å konvertere til biobrensel som oppvarmingskilde. Prosjektet støtter opp under nasjonale og lokale planer om overgang til ny fornybar energi som energibærere.

Fylkesmannen har også et godt samarbeid med fylkeskommunen angående tre og trebruk. I handlingsplan for næringsutvikling i fylkeskommunen er satsning på tre særlig nevnt under bransjerettede samarbeidstiltak. Dette innebærer igangsettelse av flere prosjekter innen innovasjon og nyskaping med utgangspunkt blant annet i Sørlandsk byggeskikk. Ett eksempel på det er Trebiennalen 2006.

Fylkesmannen i Aust-Agder var samarbeidspartner da Vest-Agder fylkeskommune arrangerte Trebiennalen 2006 (<http://www.trebiennalen.no>). Det ble avviklet en egen konferanse i Kristiansand i september der det deltok 120 personer. Formålet med Trebiennalen er å synliggjøre Agder som en viktig region når det gjelder tre, både med hensyn til tidligere bruk og i forhold til potensialet for fremtidsrettet næring, gjennom å stimulere til mer bruk av tre, bedre bruk av tre og ny og innovativ bruk av tre. Trebiennalen skal bygge opp under disse målene ved å fokusere på nyskaping, moderne trearkitektur, design og utvikling og tradisjonsbasert trebruk.

Strategien er å arrangere en større konferanse med utstillinger annet hvert år, Trebiennalen, med utgangspunkt i anvendelser av tre i hele verdikjeden samt tilknytning til kultur og tradisjoner. I forbindelse med gjennomføring av arrangementet og utstillingene skal det finne sted konkrete utrednings- og utviklingsaktiviteter i et nært samarbeid med skogeiere, næringslivet og forsknings- og utviklingsmiljø lokalt, regionalt, nasjonalt og internasjonalt.

Trebiennalen fortsetter i 2007 og 2008. Aust-Agder Fylkeskommune og Fylkesmannen i Aust-Agder skal da være prosjekteiere. Det vil bli knyttet sterkere kontakt mot trenæringen i fylket gjennom Agder Tresenter og Trehusprodusentene i Agder-fylkene. Agder arkitektforening og Husbanken er også naturlige samarbeidspartnere videre)sammen skognæringens egen organisasjon Trefokus.

Når det gjelder VSP-mat har det i 2006 vært arbeidet spesielt med følgende prosjekter:

- Stand Hotell: Utvikling av menyer med basis i lokale råvarer og lokale tradisjoner
- Puntervold AS: Utvikling av whisky basert på norsk korn og med eventuelle andre norske tilsetningsstoffer.
- Jens Eide Slakteri AS: Prosjekt Myke Verdier skal bistå lokale kjøttforedlere med kompetanse og praktisk hjelp. Et produksjonskjøkken står til disposisjon for dem.

- Det Gode Måltid: 5 lokale spisesteder på Agder har gått sammen om å videreutvikle seg i fellesskap. Det arbeides med ulike samarbeidsmodeller innenfor en rekke felt.
- Sauekjøttprosjektet i Bykle: Det arbeides med videreforedling av lokalt råstoff etter gamle oppskrifter.

Til prosjekter i Aust-Agder har Innovasjon Norge bevilget kr 1.179.000 gjennom VSP mat og kr 920.000 gjennom LUF-bio.

Resultatområde 22 Miljøtiltak i landbruket

22.2 Tiltak for å redusere forurensninger

I Aust-Agder er det forholdsvis små problemer med forurensning fra landbruket. Fylkesmannens arbeid for å redusere forurensninger fra landbruket består i dels stimuleringstiltak til miljøvennlig drift og tiltak mot forurensning. Virkemidlet er ”informasjonsmidler til miljøtiltak”, og oppfølging gjennom kontroll av tiltak. I år har innsatsen først og fremst vært rettet inn på å finne gode løsninger for å redusere tilsig av næringssalter til vassdrag i de intensive grønnsaksområdene.

En økning av satsene i RMP for bruk av fangvekster har gitt gode resultater i områder med intensiv produksjon av grønnsaker og tidligpotet. Økt informasjon om tilskudd til endra jordarbeiding har også gitt en viss økning i det arealet som får tilskudd til overvintring i stubb. Fortsatt er det imidlertid slik at det er ganske store områder med korn som overvintrer i stubb uten at dyrkerne søker om tilskudd til endra jordarbeiding.

Fylkesmannen har bidratt til at utbygginger finansiert med BU-midler tilfredsstillende gjeldende lover og forskrifter for å hindre forurensninger. Dette skjer ved at disse problemstillingene vurderes i forbindelse med planlegging av utbyggingene.

Eventuelle problemer med gjødsellager blir rettet opp ved utbedringer eller ved nybygging. Noen bruk har fortsatt for små gjødsellagre, men problemene vurderes som små. Fylket er i hovedsak et grovforfylke, med et relativt stort og økende areal bak hver dyreenhet, noe som tilsier lite problem med arealavrenning. Kildene for punktutslipp er under kontroll etter tidligere års satsing på utbygging av siloanlegg og gjødselkjellere.

22.3 Miljøprogram og miljøplan

Fylkesmannen har videreført programmet sammen med næringsorganisasjonene og kommunene, og informert om miljøprogrammet og prioriteringene gjennom utsending av skriftlig materiale, bruk av massemedia, lokale møter og gjennom internett.

I 2006 ble regionalt miljøprogram (RMP) videreført med små endringer. Det ble foretatt en utvidelse av de områdene hvor det gis ekstra beitetilskudd ved at aktuelle verneområder med godkjent skjøtselsplan ble trukket inn. I sammenheng med denne utvidelsen er det satt i gang et arbeid med å få laget skjøtselsplaner for aktuelle naturvernområder hvor beiting er et ønsket tiltak.

Aust-Agder gjennomførte i 2004-2005 en systematisk kartlegging av områder med spesielt biologisk mangfold. Det er nå satt i gang et prosjekt sammen med Fylkesmannen i Vest-Agder, Genressursutvalget og Bioforsk Landvik for å få utarbeidet skjøtselsplaner for naturtyper med spesielt biologisk mangfold.

Gjennom RMP gis det tilskudd til beiting på alle øyer utenfor kysten uten veiforbindelse. Dette har vist seg å være et nyttig tiltak, men det gjenstår et arbeid på organisering i enkelte kommuner. I Aust-Agder har Grimstad kommune utviklet en modell for trekantsamarbeid mellom kommune, grunneiere og husdyrholdere som vi gjerne ser blir tatt i bruk som modell også i andre kommuner.

Gjennom RMP gis det også tilskudd til organisert beiting på innmark. Denne ordningen fungerer bare delvis, og vil bli omarbeidet. Forholdet til Mattilsynets uklare retningslinjer og et utilstrekkelig dataprogram for RMP-tilskuddssystemet er faktorer som skaper problemer. I forbindelse med arbeidet med å få til fellesløsninger for innmarksbeite er det gjennomført informasjonsmøter om gjerding, og satt i gang et prosjekt med å ta i bruk gjerdemodellen fra Senja også i vårt fylke.

22.4 Økologisk landbruk

Fylkesmennene i Aust-Agder og Vest-Agder har laget en felles revidert handlingsplan for økologisk landbruk med funksjonstid til og med 2007.

I den reviderte planen for 2006 - 07 er prioriteringene lite endra i forhold til i 2005, men det er lagt større vekt på tiltak for å øke oppmerksomheten og omsetningen av økologiske produkter. Prosjektet rettet mot storkjøkken, barnehager og skoler som Landbruks- og matdepartementet støttet i 2005 er videreført. Et nytt prosjekt delfinansiert av SLF med hovedvekt på skoleverket ble startet opp i 2006. Arbeidet med å få opprettet tilbud om økologisk mat på ulike festivaler ble videreført med handlingsplanmidler, og ga som resultat at tre festivaler inkludert Quart-festivalen i 2006 hadde slikt tilbud.

Fylkesmannen har et godt samarbeid med lokale aktører, spesielt har samarbeidet med Grønn Hverdag vært nyttig. Satsingen på økologisk skolemilk i barnehagene er en suksess, og det er god bevegelse på de andre satsingsområdene. Arbeidet med økologisk mat på festivaler vil bli videreført, og den nye store rockefestivalen på Hove i Arendal har allerede signalisert at de vil profilere seg på økologisk mat.

I Aust-Agder er det registrert stor interesse for kjøp av kvoter for økologisk melk. Ca 3,3 % av melkeprodusentene i fylket kjøpte økologisk kvote i 2006.

22.5 Tre og miljø

Fylkesmannen forsøker å være en aktiv medspiller i den langsiktige ressursutviklingen i skogbruket, i miljøatsingen i skogbruket og i arbeidet for økt verdiskapning og bruk av trevirke til energiformål.

Det er gjennomført en rekke informasjons- og kompetansetiltak om bioenergi i Aust-Agder i 2006.

Av møter, kurs og konferanser for kommunene og landbruket i fylket kan nevnes:

- Informasjonsmøter om bruk av bioenergi i gartneriene sammen med Gartnerlaget på Agder.
- Kommunevise møter med Lillesand, Grimstad og Arendal samt fylkeskommunen i Aust-Agder.
- Aktivt Skogbruk kurs i bioenergi i Grimstad og på Evje sammen med lokale skogeierlag.
- Energikonferansen - Sør 2006 som hadde 100 deltakere.
- Skogdag med tema bioenergi i samarbeid skogeierlagene i Grimstad, Froland og Arendal med 200 deltakere.

- Direkte møter med lokale personer/organisasjoner/ bedrifter innen landbruket som vil satse på bioenergi.

To større bioenergianlegg basert på flisfyring startet opp i 2006:

- Hesnes gartneri, Grimstad
- Bygland Varmesentral, Bygland

I tillegg er det etablert noen mindre gårdsvarmeanlegg innen bioenergi tilknyttet gårdsbruk i fylket.

Fylkesmannen har drevet oppsøkende virksomhet for å fremme "bondevarme- prosjekter" en rekke steder. Dette er spesielt knyttet opp mot prosjektet "Grønn varme på Agder som ble startet opp i oktober".

Det er utarbeidet forstudier for følgende bioenergi prosjekter som er under vurdering for utbygging:

- Diverse kommunale bygg i Åmli kommune
- Grimstad ungdomskole
- Hornnes vid skole
- Agder Mat i Lillesand kommune.
- Lillesand og Birkenes kommunale renovasjonsselskap

I tillegg er det er utarbeidet en egen rapport for Gartnerlaget på Agder for 8 utvalgte gartneri som vurderer å satse på bioenergi. Det er utarbeidet en mer detaljert forstudie for 3 av disse. Felles for alle disse utredningene er at landbruket er involvert, og at personer innen landbruket er i ferd med å danne egne varmeselskap.

Fylkesmannen er også engasjert i en arbeidsgruppe for et større bioenergi prosjekt som Skog og landskap har om logistikk av biobrensel, driftmetoder og opplegg for høsting av skogsvirke Det er knyttet kontakt mellom prosjektet Grønn Varme på Agder, AT-skog BA og dette prosjektet.

Fylkesmannen har i samarbeid med Aust-Agder fylkeskommunen hatt fokus på informasjonsarbeid om tradisjonsbasert trevirke i Aust-Agder. Informasjonsbrosjyre om "utvendig restaurering av trehus" er distribuert til alle kommunene i Aust-Agder. I tillegg er den sendt ut til aktuelle håndverkere, småsagbruk og byggeiere som arbeider med rehabilitering av eldre trehus. Fylkesmannen har også bidratt på en del informasjonsmøter om emnet.

Det er i samarbeid med Bygdesagforeningen på Agder avviklet en rekke faglige arrangementer om trebruk, lauvtre og spesialprodukter.

- Kurs i grindverksbygging.
- Temamøter med basis i lauvtrevirke i regionen.
- Temamøter om lokal verdiskaping basert på spesialprodukter, laftetømmer og laftenæringen spesielt.
- Informasjon og kompetansebygging ved utvikling av malmfuru som produkt (kjerneved).

Resultatområde 23 Ressurs- og eiendomspolitikk

De etterspurte rapporter er avgitt til Statens landbruksforvaltning henholdsvis 17.01.d.å. for jordfondet og 29.01.d.å. angående klagesaksbehandlingen.

24.1 Tilskuddsforvaltning**Fondet for etter- og videreutdanning****Produksjonstilskudd og velferdsordninger****Resultatområde 24 Inntekts- og velferdspolitiske tiltak**

EB-utvalget hadde ett møte i 2006. Aust-Agder fikk en bevilgningsfullmakt på kr 248 000,- til fordeling til 3 aktører. Det kom inn 8 søknader på til sammen 14 kurs. Alle ble innvilget. Det vil bli sendt rapport til styret for Etter- og videreutdanningsfondet om hovedaktiviteter, prioriteringer og samhandlingen med andre kompetansemidler.

For de webbaserte nettløsningene har det ikke vært gjennomført spesielle kurs/samlinger for kommunene i 2006. Etter at kommunene har overtatt arbeidet med registrering og oppretting av søknad om produksjonstilskudd har vårt arbeid på dette området blitt endret. Vi får ved hver ny søknadsomgang mange spørsmål fra kommunene både om wespa og produksjonstilskuddforskriften. Veiledning har vært gitt pr telefon til de kommunene som har hatt behov.

I 2006 har det vært mest spørsmål omkring disse tema:

- Bruksoverdragelse
- Foretak som mangler tilknytning til bedrift i landbruksregisteret
- Tilskudd til lammeslakt
- Økologisk produksjon – feil utbetalt tilskudd
- Fellesdrift
- Avløsertilskudd

Fylkesmannen har i 2006 ikke sendt ut egne rundskriv eller brev som omhandler regelverket til kommunene.

Vi har innvilget 4 søknader om tidligpensjon i jordbruket i 2006.

I Aust-Agder har 3 kommuner fått tilsendt gårdskart fra Skog og Landskap (NIJOS). Ajourholdet av arealene er godt i gang og Fylkesmannen forventer at arbeidet fullføres innen fastsatt frist.

Erstatningsordningene i landbruket

Når det gjelder erstatningsordningene i landbruket har Fylkesmannen hatt et betydelig arbeid i 2006 med saker særlig etter "Forskrift om erstatning etter offentlige pålegg og restriksjoner i plante- og husdyrproduksjon".

I 2006 ble 6 verpehønsflokker i Aust-Agder smittet av sykdommen infeksjøs bronkitt (IB). Mattilsynet påla de 6 produsentene restriksjoner i form av båndlegging. Det er første gang denne sykdommen påvises i kommersielt fjørfehold her i Norge. Infeksjøs bronkitt har tidligere bare opptrådt i hobbyfjørfehold her i landet. Totalt ble det utbetalt kr 5.523.169,- i erstatning.

I desember 2006 registrerte Fylkesmannen en rekke saker etter "Forskrift om erstatning ved klimabetingede skader i plante- og honningproduksjon". Fullstendig rapport angående erstatningsordningene i 2006 ble sendt til Statens landbruksforvaltning den 16.01.d.å.

Kontroll

Fylkesmannen har regionalt ansvar for kontrolltiltak knyttet til tilskuddsordningene. Våren 2005 satte vi i gang en gjennomgang av alle områdene som landbruksavdelingen har kontrollansvar for, med formål å lage et samlet kontrollsystem. Da Statens landbruksforvaltning etablerte prosjektet "Kontroll av tilskudd i landbruket" med deltakelse fra fylkesmannsembetene ble vårt arbeid stilt i bero.

Assisterende landbruksdirektør ved landsbruksavdelingen er oppnevnt som medlem av referansegruppen.

Fylkesmannen vil avsette ressurser til oppfølging av prosjektet i 2007.

I samsvar med forskrifter har kommunene gjennomført kontroller av utvalgte bruk i alle søknadsomganger når det gjelder søknader vedrørende produksjonstilskudd og velferdsordningene.

Kommunene har gjennomført de nødvendige kontroller vedrørende ordningen med erstatning for klimabetingede avlingsskader.

Vi har også innhentet opplysninger om kommunenes kontrollvirksomhet for de økonomiske virkemidlene som ble overført til kommunene i 2004.

Alle BU-søknader som innvilges av fylkesmannen blir gjennomgått og kontrollert at vilkår i forskrift og tildelingsbrev er oppfylt og at sluttrapport og regnskap foreligger ved sluttutbetaling. Det blir også foretatt en vurdering av måloppnåelse i forhold til søknad. Det er ikke avdekket vesentlige avvik ved disse kontrollene. I 2006 har vi, som tidligere år, ferdiggodkjent utbyggingssaker (meldepliktige BU-saker) på gårdsbruk for Innovasjon Norge.

Resultatkontrollen av foryngelse, veier og skogbruksplanlegging er gjennomført i henhold til gitte retningslinjer fra LMD. Fylkesmannen har deltatt aktivt i det aller meste av denne kontrollen for skogsveier ved fast innarbeidde rutiner for sluttgodkjenning. Det er et bestemt inntrykk at skogsveibyggingen i fylket holder en meget høy teknisk standard. De miljømessige tilpasningene i forhold til linjeføring, eventuelle kulturminner og andre miljøkvaliteter er det også svært lite å utsette på. I resultatkontrollen for skogsvegbygging er det ikke registrert noen vesentlige merknader eller mangler.

Fylkesmannen har deltatt på foryngelsesfeltkontrollen i noen utvalgte kommuner. Resultatet av kontrollen viser at tilretteleggingen for naturlig foryngelse ved gjensetting av tilstrekkelig antall og kvalitet på frøtrærne har bedret seg år for år, men det er fortsatt et forbedringspotensial. Det er i første rekke de arealer som må forynges ved planting av gran som forsømmes. Totalt sett er plantetallet på et for lavt nivå i forhold til det skogfaglige behov. Foryngelsesfeltkontrollen er gjennomført etter opplegget i alle kommunene med unntak av 3 felter i Grimstad kommune og ett felt i Lillesand kommune. På tross av gjentatte purringer ble ikke kontrollen utført i nevnte kommuner.

De miljømessige tilpasningene i hogstføringene synes greit gjennomført på nivå av gjeldende sertifiseringssystem Levende Skog.

Det er gjennomført kontroll av veterinærers syke- og inseminasjonsbesøk jfr. rundskriv fra Mattilsynet 21/97. Fylkesmannen har innhentet en oversikt over reiseregninger som Mattilsynet har utbetalt til veterinærene, og kan ikke se at det er utbetalt feil reisegodtgjøring for noen veterinærer.

I 2006 var det ett bruker som søkte og fikk innvilget dispensasjon fra kravet om omsetning på minst kr 30000. Det er ikke søkt om dispensasjon fra andre krav i forbindelse med produksjonstilskudd. Vi mottok ingen klager på produksjonstilskudd i 2006.

Klagesaker og dispensasjoner

I alt 4 brukere søkte om dispensasjon ved sykdomsavløsning og alle søknadene ble innvilget. Av de 4 søknadene om dispensasjon ved sykdomsavløsning gjaldt 3 søknader dispensasjon fra kravet om næringsinntekt på 1/2 G, og en søknad om dispensasjon fra kravet om at dyretallet på det vanlige telletidspunktet skal legges til grunn.

Fylkesmannen mottok en klage over kommunenes forvaltning av de økonomiske virkemidlene etter "Forskrift om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket", som ble avslått.

Kommunene som har førstelinjeansvaret for forvaltningen av forskrift om gjødselvarer mv. av organisk opphav. Fylkesmannen har ikke hatt noen klagesaker i forbindelse med kommunenes forvaltning av forskriften.

Fylkesmannen har ikke avgitt rapport til Statens landbruksforvaltning om forbruksprognose vinterskader på eng, da det ikke ble registrert vinterskade på eng i Aust-Agder vinteren 2005/06.

Resultatområde 25 Kommunene som landbrukspolitisk aktør

25.1 Kompetansesenter

Gjennom året har det vært betydelig pågang fra kommunene med spørsmål innenfor en rekke saksområder. Fylkesmannen prioriterer å være tilgjengelig og benytter også e-mail aktivt i kommunikasjonen overfor kommunene. Det er avholdt flere kurs/samlinger/seminarer for kommunene der ulike tema er tatt opp og belyst.

Vi har hatt en rekke henvendelser som gjelder kommunenes arbeid med de juridiske virkemidlene de fikk overført i 2004. Landbruksavdelingen har juridisk kompetanse som ivaretar avdelingens rolle som kompetansesenter på dette fagområdet.

Fylkesmannen samarbeider med Mattilsynet på flere områder. Fylkesmannens ansatte og landbruksforvaltningen i kommunene deltar også på møter mellom produsenter og Mattilsynet ved behov for gjennomgang av regelverk og klargjøring av sentrale problemstillinger for småbedrifter under etablering og utvikling.

Det er avviklet to samlinger med skogfaglig personale i kommunene og skogfunksjonærene i AT-Skog BA der ressursforvaltning, miljøtiltak og verdiskapning har vært hovedtema. Fylkesmannen har gjennomført opplæringstiltak overfor kommunene ved overgang til Web-Skas. Fylkesmennene i Rogaland, Hordaland, Vest-Agder og Aust-Agder ønsker å samarbeide om å tilby kompetansegivende kurs for kommunal landbruksforvaltning. Planen er å tilby kurs innen kulturlandskap våren 2008. Siden er det aktuelt å tilby kurs som landbrukslovgivning/forvaltningsrett og næringsutvikling.

Regionalt har ansatte ved embetet deltatt på kurs, seminarer og andre opplæringstiltak i regi av Landbruks- og matdepartementet, Statens landbruksforvaltning og Innovasjon Norge. Fylkesmannens landbruksavdeling har som målsetting å opprettholde spisskompetanse innenfor landbrukspolitiske virkemidler og derigjennom være et kompetansesenter for kommunene.

Midler til kommuneretta arbeid er benyttet slik (kap 1144 post 77):

Samlinger, kurs m.m. for kommunene	kr 80 866,-
Konferansen "Hva om Aust-Agder gror igjen?"	" 45 012,-
Konferansen – "Hvordan skape flere Framtidsbygder"	" 22 171,-
<u>Sum</u>	<u>kr 148 049,-</u>

Midlene har stor betydning for arbeidet med å videreutvikle og styrke kommunenes rolle som landbrukspolitisk aktør.

25.2 Landbruks- politisk dialog med kommunene

Aust-Agder er et lite fylke både i areal og antall kommuner. Det gir god oversikt, korte avstander, stor grad av samlokalisering av etater og god, personlig kontakt mellom nøkkelpersoner. Denne kontakten gir embetet tillit og legitimitet i forhold til kommunene, andre etater og organisasjoner, samtidig som vi beholder en viss distanse.

Fylkesmannen i Aust-Agder har valgt å prioritere dialog og direkte kommunikasjon i samhandlingen med kommunene. I "Aust-Agder modellen" har vi utviklet et sett med møteplasser for direkte dialog med kommunene. Vi opplever at vi har god kontakt med kommunenes fagpersonale innenfor vårt fagområde, og vi får også positive tilbakemeldinger fra kommunene.

På samlinger for ordførere, rådmenn og i møter med kommunene er det gjennom året orientert om kommunens rolle som landbrukspolitisk aktør, og det ansvar kommunene får med hensyn til gjennomføring av nasjonal landbrukspolitikk.

Landbrukets betydning og rolle i kommunene er svært varierende. Det er store forskjeller i kommunenes størrelse og naturgrunnlag, bosetning og næringsstruktur. Dette gjelder også for andre forhold som utbyggingspress, nedbygging av jordbruksareal, fraflytting, sysselsetting m.m.

Dette bakteppet er et viktig moment som må vektlegges i den landbrukspolitiske dialogen med kommunene. Dialogen må i størst mulig grad være tilpasset den enkelte kommunes utfordringer og muligheter, og ta opp i seg at kommunene har svært forskjellige forutsetninger for å fylle rollen som landbrukspolitisk aktør. Den største utfordringen er å få det politiske nivået i kommunene til å fatte tilstrekkelig interesse for denne rollen i konkurranse om oppmerksomhet med andre viktige samfunnsoppgaver.

Også i 2006 har det sammen med Innovasjon Norge vært arbeidet aktivt opp i mot kommunene for å stimulere til økt innsats på næringsutvikling. Aktiviteten innad i fylket er noe varierende, men arbeidet er godt i gang i de aller fleste kommunene.

Fylkesmannen forsøker å stimulere kommunene til å utarbeide landbruksplaner og bistår kommunene i dette arbeidet. Dette er en viktig arena i arbeidet for den landbrukspolitiske dialogen mellom kommunene og fylkesmannen.

I forbindelse med utarbeidelse landbruksplanen for Grimstad kommune arrangerte kommunen i samarbeid med Fylkesmannen, Innovasjon Norge Agder, Bioforsk Landvik og Grimstad Bondelag et seminar om "Landbruket mot 2020". Statssekretær Ola T. Heggem var innleder på seminaret, som samlet ca 110 deltakere.

Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med m.a. Fylkesmannen i Vest-Agder, fylkeskommunene på Agder, Innovasjon Norge og KS Agder konferansen "Hvordan skape flere Framtidsbygder?" som var en oppfølging av fjorårets konferanse "Framtidsbygda 2020". Målet med konferansen var å skape oppmerksomhet og debatt om distriktenes utviklingsveier og framtidens bygde-Norge.

Når det gjelder å få til en god utnyttelse av reformen og ressursene i landbruket lokalt er samspill mellom de tre aktørkategoriene lokalpolitikere, næringsaktører og fagkompetanse i kommunen grunnleggende. Reformen har bidratt til å styrke dette samspillet, men tilgangen til fagkompetanse kan i noen kommuner være en begrensende faktor for dette samspillet og føre til at det handlingsrommet som reformen gir, blir mindre utnyttet enn det som ellers kunne vært tilfelle.

Samarbeid med KS regionalt

Landbruksdirektøren har hatt et møte med styret for KS Agder. På møtet ble det redegjort for hvilke tiltak som Fylkesmannen ønsker at KS regionalt skal bidra med, for å øke det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene. Regionleder og et styremedlem i KS Agder deltok på den årlige fagsamlingen for landbruksforvaltningen i fylket. Landbrukskontakt i KS Torunn Hovde Kaasa holdt innlegg på fagsamlingen. KS Agder var medarrangør for konferansen "Hvordan skape flere Framtidsbygder?".

Vi kunne ønske oss både bedre kontakt og en mer offensiv holdning fra KS Agder for å øke det landbrukspolitiske engasjementet i kommunene.

25.3 Miljøvirke- midlene i jord- bruket og de økonomiske virkemidlene i skogbruket

Vi har utført arbeidet med disse midlene i samsvar med oppdraget, og vi er tilfredse med den måten kommunene har løst sin del av oppgaven. Alle kommunene har utarbeidd tiltaksstrategier for bruken av midlene. Det har vært gode prosesser der både kommunene og næringsorganisasjonene er fornøyde.

Det er stor etterspørsel etter midler til spesielle miljøtiltak i landbruket og til skogsveier. Det vises for øvrig til rapportering til Statens landbruksforvaltning og departementet gjennom fagsystemene om oppnådde resultater siste år og årlig aktivitetsbudsjett for kommende år. Informasjon knyttet til skogbruksplanlegging med miljøregistreringer og tilskudd til miljøtiltak i skogbruket er rapportert gjennom fagsystemet TSKOG.

Kommunene har sendt flerårige tiltaksstrategier sammen med en angivelse av årlig behov for tilskuddsmidler. Det mottatte materialet fra kommunene viser at det arbeides målrettet i mange kommuner, og at arbeidet med skogbruk og miljøtiltak i landbruket settes inn i en sammenheng med de øvrige mål for landbruket. Dette ga oss et godt grunnlag for å kunne foreta en målrettet fordeling av midler til kommunene.

Resultatområde 26 Jord- og landskapsressurser

26.1 Jordvern og kulturlandskap

Behov for konkrete tiltak og endret virke- middelbruk

Muligheten til å opprettholde et sterkt jordvern uten at dette på noen måte er direkte hjemlet i lov, krever at det fins sterke virkemidler som kan tas i bruk ved behov, i første rekke tenkes det her på muligheten for å fremme innsigelse. Uten et ris bak speilet, er vårt inntrykk at kommunene i mindre grad ville følt seg forpliktet til å ta jordvern hensyn. I denne sammenheng er det derfor et riktig og viktig trekk at SLF har fått egen adgang til å fremme innsigelse i vanskelige saker.

Aktivitet og utfordringer i dialogen med kommunene for å nå de nasjonale målene

Siden avgjørelsene om arealbruk i kommunene tas av politikere som velges for en periode, vil kommende kommunevalg bringe inn mange nye politikere, som ikke uten videre føler seg forpliktet til å ta de samme hensyn. Det er derfor en kontinuerlig utfordring å opprettholde bevisstheten om jordvernsspørsmål på lokalplanet.

Det er et klart behov for mer målrettede tiltak for tilrettelegging/forbedring av beite og mer aktiv beitebruk, dersom en ønsker å holde viktige kulturlandskap åpne på lang sikt

Inntrykket er at den regionale jordvern- og kulturlandskapskonferanse som ble arrangert våren 2005, har hatt god effekt i forhold til å bevisstgjøre administrasjon og politikere i kommunene om deres ansvar. Dette har vi i løpet av 2006 i noen grad sett nedfelle seg i mottatte høringsforslag til nye kommuneplaner. Private innspill til utbyggingstiltak som ønskes fremmet i arealdelen, og som berører dyrket mark, er i hovedsak avvist av kommunene. Det er imidlertid fortsatt et åpent spørsmål om politikerne faktisk vil forholde seg til dette i sin endelige behandling av planen.

Fylkesmannen forsøker å formidle kunnskap til kommunene fortrinnsvis ved kurs og markdager. Det ble arrangert et seminar for kommunene med følgende tittel "Hva om Aust-Agder gror igjen?". Konferansen fikk stor tilslutning og vakte betydelig interesse i media. Media har også vært aktivt benyttet til informasjon overfor allmennheten.

I samarbeid med Fylkesmannen i Vest-Agder er det arrangert markdag for kommunene der tema var restaurering av verdifulle kulturlandskap i forhold til ivaretagelse av biologisk mangfold.

Spesielt verdifulle kulturlandskap

Det er i årenes løp utført en rekke kartlegginger i landbrukets kulturlandskap i Aust-Agder. For å få en oversikt over disse, laget vi en sammenstilling av registrerte lokaliteter med spesielt biomangfold i Aust-Agder. Oversikten omfatter i alt 381 lokaliteter. 87 av disse er A-lokaliteter (svært viktige) når vi følger verdisetningen i DN's naturbase. Oversikten er sendt til alle kommunene slik at de mest verdifulle områdene kan prioriteres i søknader om tilskudd til spesielle miljøtiltak i jordbruket og bli tatt hensyn til i ulike plansaker.

Mange av A-lokalitetene ligger i områder som ikke lenger er i bruk. Dette er en utfordring i forvaltningen av arealene mht bruk av beitedyr eller manuell slått. I samarbeid med Bioforsk Landvik har vi startet opp prosjektet "Arvesølvet på Agder" der vi ser på muligheter for å bevare spesielt verdifulle kulturlandskap.

Tilstand og utvikling for kulturlandskapet

I den senere tid har antall aktive bruk og beitedyr har sunket drastisk, og resultatet er økt gjengroingsforløp særlig på marginale jordbruksarealer, i utmarka og langs veier og vassdrag. Gjengroingen er foreløpig mest synlig på mindre arealer som ikke lenger er i aktiv drift der lauvkrattet vokser inn fra jordekantene. Vi har problemer med gjengroing over hele fylket fra kysten og helt opp til fjellet. Fylkesmannen ser en stadig økende utfordring i å opprettholde et attraktivt kulturlandskap.

Statens vegvesen Region Sør, AT-Skog BA og Fylkesmannen har gjennomført et prosjekt med skog- og landskapspleie langs RV 41 fra Svenes mot Dølemo. Prosjektet skal evalueres i 2007 før eventuell videreføring.

	<p>De viktigste tiltakene for å motvirke gjengroingen i kulturlandskapet er økt beiting og mulighetene for å benytte mindreverdige virke til bioenergi. Fylkesmannen har fokusert sterkt på å koble opprettholdelse av et attraktivt kulturlandskap med økt bruk av bioenergi. Fylkesmannen har også opp gjennom årene stimulert til produksjon av kvalitetsvirke av lauvskog i kulturlandskapet.</p>
<p><i>26.2 Samfunnsplanlegging</i></p> <p><i>Utfordringer og aktivitet for å sikre at landbrukets arealinteresser blir ivaretatt i samfunnsplanleggingen</i></p>	<p>Fylkesmannen har vært meget aktiv overfor de kommuner som ruller sine kommuneplaner, og da i alle faser av prosessen. Det har vært lagt spesiell vekt på å informere om de nye nasjonale målene og behovet for arealøkonomisering. Videre er det felles jordvernåret av 22.02.2006 brukt aktivt, og kommunene er utfordret i forhold til å foreta en vurdering av sine innmarksarealer. På landbrukssiden noterer vi at både Arendal og Grimstad i planprosessen har gjennomført arealklassifisering av sine jordbruksarealer.</p> <p>Kommunene i Kristiansandsregionen har etablert samarbeidsforumet "Knutepunkt Sør". Siden regionen omfatter tre kommuner i Aust-Agder, deltar nå Fylkesmannen i Aust-Agder i prosjektarbeidet på arealsiden, der siktemålet er å optimalisere areal- og transportbruken i regionen. Prosjektet tar utgangspunkt i den modell som er benyttet i Stavanger og på Haugalandet i Rogaland. Et viktig innspill i arealsammenheng er kjerneområder for landbruk.</p>
<p><i>Bruk og nytte av data fra Geovekst og "Norge digitalt"</i></p>	<p>Konsekvenser av arealinngrep belyses ved hjelp av GIS-verktøy med kartdata fra fylkesmannsleveransen, samt foreliggende jordsmonndata. LGIS fungerer stadig som et godt hjelpemiddel i forhold til enkelteierdommer. Embetets Web-GIS løsning har bidratt til å senke brukerskelen for kartdata vesentlig, men fortsatt har embetet driftsmessige utfordringer med å høste optimal nytte av systemet.</p> <p>Bruk og nytteverdi av geovekstdata/FKB-data er stor både i landbruks- og miljøvernveddelingen. FKB-data er forutsetning for å levere grundig og kvalitativt god saksbehandling. Når kommunene sender planer på FKB-grunnlag må nødvendigvis fylkesmannen ha tilgang på de samme data. Bruken av geodata innen justis- og byggesak er stabil.</p> <p>Temakart innen miljøforvaltningen må ajourføres i forhold til et detaljert kartgrunnlag for å sikre best mulig kvalitet på nye datasett. Beredskapsdata må også etableres mot detaljerte bakgrunnsdata.</p>
<p><i>Deltakelse i Geovekst/Norge digitalt-samarbeidet, erfaringer og dekning av kartbehovet</i></p>	<p>Det framtidige Geovekstsamarbeidet er nå avklart, og landbruket vil gjennom deltakelse fortsatt ha påvirkning i forhold til de prioriteringer som gjøres. I Aust-Agder gjenstår fortsatt betydelige arealer som ikke har heldekkende FKB. Det økonomiske bidrag inn i samarbeidet har vært en kilde til frustrasjon, men når det nå blir stilt økte midler til rådighet, bør dette lette situasjonen.</p> <p>Gjennom Norge Digitalt er fylkesmannen sikret tilgang på kartdata på en enkel og framtidsrettet måte (WMS/WFS), selv om overføringshastigheten fortsatt ikke tillater at alle data hentes sentralt. Det er fortsatt stort behov for at man fra sentralt hold utarbeider en standard eller foreløpig anbefaling for å sikre ensartet visning av kartdata via WMS.</p> <p>Erfaringen ved deltakelse i Geovekstsamarbeidet i Aust-Agder er positive.</p>

Imidlertid er det for vårt fylke svært merkbart at Statens Kartverk befinner seg i Kristiansand. Kompetansen til Statens Kartverk er en sentral faktor for lyktes i arbeidet med å effektivisere offentlig sektor på kart- og plansiden. Samarbeidet med Statens Kartverk Kristiansand fungerer svært godt.

Stadig flere av kommunene har heldekkende FKB data på ØK-arealet. Det er undertegnet FKB-vedlikeholdsavtale for 14 av 15 kommuner, og landbruket – som geovekstpart - deltar i disse avtalene. Bidraget til dette krever ca 1/3 av de øremerkede midlene som embetet får tildelt, og denne andelen er økende.

Resultatområde 31 – 38 Kunnskapsdepartementet

Resultatområde 31 Tilsyn, lovlighetskontroll og klagebehandling

Fylkesmannen fortsatte i 2006 arbeidet med å kvalitetsutvikle tilsynsarbeidet. I 2006 har vi arbeidet ut fra to hovedmodeller: en systemrevisjonsmodell og en modell basert på dialogbaserte møter. Tilsynsaktiviteten utgjorde hovedinnsatsen for utdanningsområdet i 2006. Utvelgelse av kommuner ble gjort med utgangspunkt i grunnlagsanalyser, oppdrag fra utdanningsdirektoratet og annen informasjon, bl.a henvendelser fra foresatte og media. Videre har innhenting, bearbeiding og analyse av statistikk, både ved utvelgelse av tilsynsobjekter og gjennomføring av tilsyn, vært vektlagt.

Følgende tilsyn ble gjennomført i 2006:

- Fylkesmannen gjennomførte nasjonalt tilsyn etter § 13-10 i opplæringslova. Tilsynet ble gjennomført i 3 kommuner etter systemrevisjonsmodellen. I disse tilsynene fulgte fylkesmannen opplegget, metodikken og malene som var blitt utviklet av utdanningsdirektoratet. Det nasjonale tilsynet etter systemrevisjonsmetodikken resulterte i avvik for alle kommunene ettersom de ikke kunne dokumentere et forsvarlig opplegg for intern vurdering. Det vises til særreportering sendt Utdanningsdirektoratet i juni 2006.
- Det ble arbeidet med og videreført et tilsyn påbegynt i 2005 i en kommune. Dette tilsynet var rettet mot de alternative opplæringstilbudene opprettet av kommunen. Tilsynet ble gjennomført etter en kartlegging av alternative opplæringstilbud med gjennomgang av dokumenter (se også resultatområde 34.1). Dette tilsynet vil bli fulgt opp med ytterligere tilsynsaktivitet i 2007.
- Tilsyn i én kommune om forsvarlig gruppestørrelse ut fra Stortingets forutsetninger. Tilsynet omfattet to skoler. For begge skolene viste undersøkelser at for høye tall for gjennomsnittlig gruppestørrelse hadde bakgrunn i feilregistrering i GSI.
- Tilsyn med tilskudd og enkeltvedtak for opplæring for språklige minoriteter i grunnskolen. Tilsynet omfattet to kommuner, og ble gjennomført i kombinasjon med tilsyn med norskopplæring for voksne innvandrere, jf resultatområde 37 og 78.4.
- Tilsyn i to kommuner med fokus på ulike tema knyttet til opplæring for språklige minoriteter, jf resultatområde 37 og 78.4
- Fylkesmannen gjennomførte 1 tilsyn med frittstående skoler.

Tilsynstabell

Tilsyns-objekt	Tema- myndighetskrav	Avvik	Merknad	Pålegg	Ressursbruk	Kommentar
Grimstad kommune	Nasjonalt tilsyn § 13-10 i opl	Grimstad kommune har ikke dokumentert et forsvarlig system for vurdering og oppfølging av om kravene i opplæringsloven med forskrift blir oppfylt.	-	-	4 ukeverk	Systemrevisjon
Risør kommune	Nasjonalt tilsyn § 13-10 i opl	Risør kommune har ikke dokumentert et forsvarlig system for vurdering og oppfølging av om kravene i opplæringsloven med forskrift blir oppfylt.			4 ukeverk	Systemrevisjon
Åmli kommune	Nasjonalt tilsyn § 13-10 i opl	Åmli kommune har ikke dokumentert eit forvarleg system for rapportering og vurdering av om krava i opplæringslova og forskrifta blir oppfylte.	-	-	4 ukeverk	Systemrevisjon
Valle kommune	Enkelt vedtak spr.min	***			1,5 ukeverk	Dialog basert
Bykle kommune	Enkelt vedtak spr.min	***			1,5 ukeverk	Dialog basert
Vegårshei kommune	Generelt spr.min	***			1 ukeverk	Dialog basert
Froland kommune	Generelt spr.min	***			1 ukeverk	Dialog basert
Steiner skolen	Generelt				1 ukeverk	Dialog basert
Arendal kommune	Gruppestørrelser	*	-	-	1 ukeverk	Dialog basert
Arendal kommune	Alternative opplæringstilbud	**	-		4 ukeverk	Dialog basert

*

Tilsynet avdekket rapporteringsfeil i GSI

**

Tilsynet blir avsluttet i 2007 og funn rapporteres da.

Møtene hadde karakter av dialog og informasjon om temaene. Derfor blir det feil å bruke kategoriene avvik, merknader eller pålegg. Feltene er derfor ikke fylt ut. Det er sendt egne brev fra hvert møte til kommunene.

Antall klagesaker var fortsatt relativt lavt i 2006. Nedenfor gjengis oversikt over klagesakene i 2006. Fylkesmannen har ikke mottatt klager knyttet til § 17-19 i introduksjonsloven i 2006.

Klagesaker på områdene spesialundervisning i grunnskolen og spesialundervisning for voksne og utfall av disse

Klager grunnskolen	Medhold	Delvis medhold	Ikke medhold	Annet	Sum
Spesialundervisning	9	1	1	3	14
Voksenopplæring	1				1
KRL -					0
Skolebytte	1		4	1	6
Skyss/farlig skolevei	1		8		9
Klage på standpunkt karakter			4		4
Sum	12	1	17	4	34

Tabell over klagesaker og resultater av disse

Klager videregående opplæring	Medhold	Delvis medhold	Ikke medhold	Annet	Sum
Spesialundervisning	2				2
Voksenopplæring	3				3
Inntak			6	2	8
Sum	5		6	2	13

Fylkesmannen hadde også i 2006 sterkt fokus på klagebehandling. Klagen er i hovedsak fordelt på to områder; standpunktkarakterer og spesialundervisning. Klageomfanget vurderes som relativt lite. Det kan ha ulike forklaringer, bla. at tjenestene oppfyller brukernes forventninger eller mangelfull informasjon om rettigheter og klageadgang. Fylkesmannen følger opp dette i veiledning og tilsynssammenheng. Fylkesmannen gjennomførte i 2006 en dag med skolering i endringene i opplæringslova med forskrifter. Målgruppe var kommunens skolefaglige ansvarlige.

Oppgavene under resultatområde 31 er utført fullt ut.

Resultatområde 32. Kvalitetsvurdering, dokumentasjon og analyse.

Fylkesmannen hadde i 2006 liten aktivitet i arbeidet med nasjonale prøver og skoleporten. Dette har sammenheng med at oppdraget, og dermed aktiviteten, på området ble kraftig redusert fra sentralt hold.

Fylkesmannen har utført oppdraget med skriftlig og muntlig avgangsprøve etter sentrale retningslinjer. Det er gjennomført veiledning, informasjon mot kommunenivået og grunnskoler med avgangselever. Fylkesmannen gjennomførte skolering av fagpersoner og sensorer til avgangsprøven, arrangert fellessensur og gjennomført klagebehandling. Dessuten ble endringene i opplæringslova og forskrifter gjennomgått i møter med kommunenes skolefaglige ansvarlige. Se resultatområde 31. Videre er det utført arbeidsoppgaver i henhold til oppdrag ved eksamensavvikling på videregående opplæring.

Fylkesmannen vurderer fortsatt at det er et potensial for å øke bruken av nettstedet www.skoleporten.no. Både varierende bevissthet og kompetanse i kommuner og skoler, samt aspekter knyttet til brukervennligheten til dette nettstedet, er forhold vi vil framheve. Det er relativt lite pågang fra kommuner og skoler når det gjelder behov for brukerstøtte. Fylkesmannen har likevel benyttet og pekt på nettstedet Skoleporten på de arenaer der vi møter kommuner og skoler. Dette gjelder både embetets kommunemøter, de periodiske møtene med etatsledere/skolefaglige rådgivere og ulike tilsyn med kommuner og skoler. På GSI-konferansen som vi holdt høsten 2006, ble dessuten bruk av Skoleporten tatt opp som et eget tema. Videre er data fra Skoleporten, samt data fra andre databaser (GSI, Kostra, direktoratets statistiktjenester osv) brukt i vårt arbeid med områdeovervåking og andre analyser. Deltakelsen i utviklingsprosjektet "Skoleporten.no til nytte og glede for brukerne", der skoler fra 3 kommuner i fylket var med, munnet ut i forbedringsforslag som ble spilt inn fra prosjektledelsen (KS) til Utdanningsdirektoratet.

Oppgavene under resultatområde 32 er utført fullt ut.

32.2 Skoleporten.no

33.2 Kompetanseutvikling

Resultatområde 33. Kvalitets- og kompetanseutvikling

Fylkesmannen har gjennomført tiltakene vedrørende arbeidet med læreplaner i henhold til oppdraget, bla. gjennomført læreplankonferanser.

Fylkesmannen har informert om nasjonale føringer og styringsskriv slik de fremkommer i "Kompetanse for utvikling" og brev fra utdanningsdirektoratet med utdyping og konkretisering av tiltakene. Vi har et samarbeid med fylkesmannen i Vest-Agder om felleskompetanseutviklingstiltak både når det gjelder de generelle midlene til kompetansetiltak og midlene øremerket til fremmedspråk og naturfag. Det er opprettet et samarbeidsforum kalt KKA-utvalget (Kontakt- og koordineringsutvalget for Kunnskapsløftet i Agderfylkene). KKA har koordineringsansvar i forbindelse med arbeidet med reformen og den relaterte kompetanseutviklinga. I utvalget sitter representanter for kommunene, fylkeskommunene og fylkesmannen. Utvalget informerer om arbeidet og tiltak på en felles nettside, kkgader.no. På oppdrag fra kommunene forvalter KKA en mindre andel av kompetansemidlene samt de øremerkede midlene til fremmedspråk og naturfag. Det bemerkes at kompetansetilbydere i svært varierende grad har vist interesse med å komme opp med gode og målrettede kompetansegivende tilbud. Arbeidsformen er krevende, men vi får mer ut av ressursene når det arbeides med større, felles skoleringstiltak. Fylkesmannen har for øvrig overført kompetanseutviklingsmidlene til kommunene og fylkeskommunen etter at vi har mottatt de vedtatte planene for kompetanseutvikling. Tilskuddene er etter vår informasjon benyttet i henhold til føringene. Det vises til økonomirapporteringen.

De frittstående skolene er fulgt opp det gitt særskilt informasjon, og midler er fordelt etter de samme kriterier, innsendte planer og godkjenning fra de respektive skolestyrene.

Fylkesmannen har på oppdrag fra, og i samarbeid med, kommunene planlagt og gjennomført kompetansetiltak for PP-tjenesten. Målgruppe er lærere på 1. og 2. trinn og spesialpedagogisk koordinatører. Disse tiltakene har vært relatert til Kunnskapsløftet. Innholdet i kompetansetiltakene for PP-tjenesten har vært knyttet til PP-tjenestens særlige oppgaver som sakkyndige og veiledere for elever med behov for spesialundervisning. Fagansvarlige for tiltakene har vært Høgskolen i Agder, Sørlandet kompetansesenter og Bredtvet kompetansesenter. Det ble gjennomført to kompetansetiltak på grunnleggende ferdigheter kalt "Språk i sør" på fagfeltene språk, lesing, skriving og matematikk. Tiltak 1 har vært rettet mot spesialpedagogisk koordinatører og PP-tjenesten og hatt et særlig fokus på elever som strever med å tilegne seg de grunnleggende ferdighetene språk, lesing og skriving. Målgrupper for tiltak 2 har vært lærere på 1. og 2. trinn. Her har fokus vært på grunnleggende ferdigheter i begynneropplæringen i norsk og matematikk. Tiltak 2 videreføres også i 2007.

33.3 Forsøks- og utviklingsarbeid

Fylkesmannen mottok en søknad om etablering av en internasjonal skole i Arendal. Denne ble innvilget som et forsøk for 4 år etter § 1-4 i opplæringslova

Fylkesmannen har og bistått med avvikling av konferanser i regi av Utdanningsdirektoratet, bla. medvirket til "program for skoleutvikling" og læreplankonferanse.

	Fylkesmannen har i 2006 fordelt midler til prosjekter strategiplanen Gi rom for lesing. Det vises for øvrig til særreportering.
33.4 Lærende nettverk	Fylkesmannen samarbeider med fylkesmannen i Vest-Agder idet vi drifter to nettverk med skoler fra begge Agder-fylkene. Høgskolen i Agder er ansvarlig for det faglige innholdet. Tilskudd er utbetalt i henhold til oppdraget.
33.5 Nasjonale strategier	Fylkesmannen har samarbeidet med aktuelle aktører om den kulturelle skolesekken.
Den kulturelle skolesekken.	Fylkesmannen er representert i styringsgruppa for den kulturelle skolesekken i Aust-Agder. Skolekonsertene i regi av rikskonsertene er planlagt og gjennomført i samarbeid med fylkeskommunen.
Minerva	Fylkesmannen har fått et delegert ansvar for Minervaprojektet med koordinerings- og informasjonsansvar for region Sør-Norge. I 2006 har det vært liten aktivitet i den nasjonale styringsgruppa, og det har vært lite nytt å meddele projektskolene. De fleste skolene har likevel fortsatt Minerva-arbeidet. I desember fikk vi en ekstrabevilgning som skolene kunne søke på. Kriteriet for å få midler var å videreutvikle mentorordningen. Av de 15 deltakerskolene fikk 6 skoler midler. Fylkesmannen har hatt ansvar for saksbehandlingen i regionen, herunder oppfølging og veiledning. Skolene i prosjektet er fra alle nivåer i grunnopplæringen.
Likeverdig utdanning i praksis	På møter med kommunens etatsledere/skolefaglige rådgivere har fylkesmannen informert om strategiplanen. Fokus på opplæring for språklige og kulturelle minoriteter inngår som en del av den løpende oppfølgingen av kommunene. I 2006 arrangerte fylkesmannen dessuten en konferanse for kommunene i fylket der temaet var tverrkulturell forståelse og kompetanse.
Miljø og utvikling	Fylkesmannen har deltatt i en internasjonal nettverksgruppe på miljøområdet.
IKT i utdanningen	Fylkesmannen har samarbeidet aktivt med Utdanningsdirektoratet og bidratt til iverksetting og gjennomføring av prosjektet Den digitale skole. Bla. har deler av eksamensavviklingen i grunnskolen og videregående opplæring foregått digitalt. Videre er det blitt informert i møter med skoleeiere generelt om digital kompetanse og at kommunene og fylkeskommunen må avsette ressurser for å oppfylle målene i læreplanene om IKT.
Gi rom for lesing.	Det vises til egen elektronisk rapportering til Utdanningsdirektoratet. Oppgavene under resultatområde 33 er utført i henhold til oppdrag.
	Resultatområde 34 Lærings – og oppvekstmiljø. Tilsyn med alternative undervisningsopplegg er omtalt under resultatområde 31.
Manifest mot mobbing	Fylkesmannen har ikke vært sentral aktør i det nasjonale arbeidet på dette området i 2006, bortsett fra generell informasjon.
"Fysisk aktivitet og måltider i skole"	Utdannings- og Sosial- og helsedirektoratet har initiert et prosjekt ved embetet hvor målsettingen er å etablere gode rammer for skolemåltidet og minst en times fysisk aktivitet i løpet av skoledagen. 10 skoler i Aust-Agder fikk tildelt sentrale utviklingsmidler etter innstilling fra Fylkesmannen. Det er etablert eget nettverk for projektskolene.

Verdiprojektene

De 6 skolene som fikk midler i 2004, inviteres fortsatt til deltakelse i nettverket. Det er avholdt tre nettverkssamlinger og en spredningskonferanse i løpet av året. Tiltaket er organisert på denne måten for at prosjektskolene kan brukes som modeller for spredning og implementering til andre skoler etter prosjektets slutt

Fylkesmannen har arbeidet med lærings- og oppvekstmiljø i samsvar med Innst. S. nr. 268 og St.meld. nr. 30 (2003-2004) Kultur for læring. Det er oppfordret til en helhetlig satsing der alle sider ved oppvekst- og læringsmiljøet blir sett i sammenheng. På denne bakgrunn har Fylkesmannen deltatt i begge verdiprojektene "Verdiar i skolekvardagen" og "Skal-skal ikkje". Det vises til egne sluttrapporter for begge prosjektene.

Det er lagt ned et betydelig arbeid innenfor resultatområde 34. Det har imidlertid ikke vært mulig å utføre oppdraget fullt ut pga ressursituasjonen.

Resultatområde 35 Samfunnskontakt og samarbeid i regionen

Generell informasjon og veiledning utgjør en vesentlig del av arbeidet. Den gis i ulike typer møter med kommunene, gjennom telefonhenvendelser fra foresatte og saksbehandlere i kommuner, bruk av e-post m.m. Fylkesmannen mottar en mengde telefonhenvendelser, flere av disse krever ofte oppfølging og det tar betydelig arbeidstid.

Fylkesmannen deltar i de årlige møtene med rådmenn og ordførere med informasjon om status og satsingsområdene på opplæringsområdet. Utdanningsdirektøren deltar og på møter med statlige etatsjefer i regionen. Videre gjennomfører vi årlig flere møter og samlinger med kommunenes opplæringsansvarlige. Disse møtene er viktige informasjonsarenaer for fylkesmannen. Møtene er organisert med bolker av informasjon om nasjonale satsinger, styringsdokumenter og strategiplaner med påfølgende diskusjon. Kommunene tar opp aktuelle saker som ønskes drøftet med fylkesmannen og de øvrige kommunene. I tillegg har fylkesmannen jevnlig og avtalte møter med ansvarlige for opplæring i fylkeskommunen. Fylkesmannen har en god dialog med kommunene og fylkeskommunen. Det er og løpende kontakt med KS Agder

I 2006 deltok avdelingen på heldagsmøter i 6 kommuner der Fylkesmannen selv deltok. Gjennom forberedelser til og gjennomføring av disse møtene har fylkesmannens utdannings- og familieavdeling lagt stor vekt på å fremskaffe, bearbeide og analysere tilgjengelig statistikk på utdanningsområdet. Denne dokumentasjonen har ligget til grunn for aktuelle saker og problemstillinger som ble tatt opp med kommunene i disse møtene.

I og med endringen i Introduksjonsloven fra 1. september i 2005, har informasjons- og veiledningsarbeidet i tilknytning til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere blitt styrket. Fylkesmannen har hatt særskilt fokus på introduksjonsloven i møter med kommunene og deltar i to nettverk, dels et lokalt nettverk kommunale voksenopplæringsaktører, og dels et nettverk i regi av IMDi Sør med deltakelse fra fylkesmannsembetene i Telemark, Vest-Agder og Aust-Agder. Vi har også deltatt på møter som IMDi Sør har hatt med kommunene om den nye tilskuddsordningen og Nasjonalt introduksjonsregister (NIR)

Informasjon om endringene i regelverket og den nye tilskuddsordningen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere har hatt en viktig plass i tilsynene vedrørende fremmedspråk.

Oppgavene under resultatområde 35 er utført fullt ut.

Resultatområde 36 Løpende drifts- og forvaltningsoppgaver.

Oppdrag er kommentert under område 33.5.

Fylkesmannen har også i 2006 bidratt med gjennomføring av regionale konferanser, bl.a læreplankonferanser og nasjonale strategier som for eksempel Gi rom for lesing.

Fylkesmannen har i begrenset grad deltatt på temaene Operasjon dagsverk og internasjonal uke. Voksenopplæring

Regionale konferanser på oppdrag fra utdanningsdirektoratet.

Fengselsundervisningen

Fengselsundervisningen er fulgt opp gjennom deltakelse på konferanser, gjennomføring av to møter i faglig forum med deltakelse fra aktuelle samarbeidsparter i fylket.

Folkehøgskolene

Fylkesmannen har i 2006 foretatt gjennomgang av de to folkehøgskolenes regnskaper basert på tilsendte dokumenter.

Noen oppdrag er omtalt under 33.5, nasjonale strategier. Det er lagt ned et betydelig arbeid innenfor resultatområde 36. Det har imidlertid ikke vært mulig å utføre oppdraget fullt ut pga resurssituasjonen

Resultatområde 37 Tilskuddsforvaltning og øvrige oppgaver finansiert over fagkapitler.

37.1 Tilskuddsforvaltning

Fylkesmannen har kontrollert mottatte lister fra fylkeskommunen over elever på landslinjer og rapportert videre til Utdanningsdirektoratet. Tilskuddene knyttet til leirskoleopplæring, barn og unge i asylmottak, språklige minoriteter i grunnskolen, språklige minoriteter i videregående opplæring og tilskudd til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere er forvaltet på grunnlag av forutsetningene fra sentralt hold. Den sistnevnte tilskuddsordningen ble todelt fra 1. september 2005 (overgangsordningen og per capita ordningen). Det har knyttet seg særlig utfordringer og merarbeid til forvaltningen av dette tilskuddet. Oppgavene er utført i henhold til oppdrag. Det vises for øvrig til økonomirapporteringen og særskilt tilskuddsrapportering.

37.3 Utvikling og veiledning i norskopplæringen

I og med endringen i Introduksjonsloven fra 1. september i 2005, har informasjons- og veiledningsarbeidet i tilknytning til opplæring i norsk og samfunnskunnskap for nyankomne innvandrere blitt styrket. Fylkesmannen har hatt særskilt fokus på introduksjonsloven i møter med kommunene og deltar i to nettverk, dels et lokalt nettverk med kommunale voksenopplæringsaktører, og dels et nettverk i regi av IMDi Sør med deltakelse fra fylkesmannsembetene i Telemark, Vest-Agder og Aust-Agder. Vi har også deltatt på møter som IMDi Sør har hatt med kommunene om den nye tilskuddsordningen og Nasjonalt introduksjonsregister (NIR)

I løpet av 2006 har fylkesmannen gjennomført 4 tilsyn med fokus på ulike tema knyttet til opplæring for språklige minoriteter. Informasjon om endringene i regelverket og den nye tilskuddsordningen for opplæring i norsk og samfunnskunnskap for voksne innvandrere har hatt en viktig plass i disse tilsynene. Fylkesmannen har ikke mottatt klager knyttet til §17-19 i introduksjonsloven i 2006.

37.9 Forvaltning av foreldreopplæring i tegnspråk.

Arbeidet med nasjonalt kvalitetsvurderingssystem er gjennomført. Det vises til omtale under resultatområde 32. Når det gjelder tiltaket innen tilpasset opplæring og spesialundervisning, vises det til kommentarer under resultatområde 31.

Fylkesmannen i Aust-Agder har et særoppdrag om forvaltning av foreldreopplæring i tegnspråk. Programmet heter "Se mitt språk". Prosjektleder har betydelige arbeidsoppgaver med koordinering og drifting av tegnspråkprogrammet. Den generelle oversikten under viser hva oppgavene i hovedsak i 2006 bestod av:

- Videreføre opplæringsprogrammet etter oppsatt plan.
- Videreføre samarbeidet i Europeisk sammenheng.
- Videreføre samarbeidet med de nordiske landene.
- Videreføre samarbeidet med offentlige og private organisasjoner i Norge.
- Lede LIKU (Landsdekkende informasjons- og koordineringsutvalg)
- Lede kompetansehevingsprogram for tegnspråklærerne ved hørselssentrene og Ål folkehøgskole
- Delta på RIKU (Regionale inntaks- og koordineringsutvalg)
- Modellutprøving av nettverksarbeid.
- Starte revideringsarbeidet av opplæringsplanen til "Se mitt språk"

Alle oppdragene i programmet er gjennomført i henhold til tildelingsbrev. For øvrig vises det til økonomirapporteringen

Alle oppgavene under resultatområde 37 er utført i henhold til oppdrag.

Resultatområde 38 Barnehager

Fylkesmannen mottok i 2006 1 klage etter barnehageloven, mot 0 klager i 2005. Det er ikke mottatt søknader om dispensasjon etter barnehageloven.

Fylkesmannen gjennomførte i 2006 flere møter med kommunene der kommunalt ansvarlige for barnehagesektoren deltok. På kommunebesøkene i fylkesmannens regi ble det informert om Regjeringens målsetting om full barnehagedekning og øvrige satsinger på barnehageområdet. Det ble dessuten gjennomført saksbehandlersamlinger med kommunene der blant annet barnehagereformen, herunder ny lov rammeplan var tema. Fylkesmannen arrangerte i 2006 fagdag for barnehageansatte. Videre ble det avholdt to likelydende kurs om Ny rammeplan for barnehagene, ett i mars og ett i september. Målgruppa var styrere og pedagogiske ledere.

På bakgrunn av henvendelser opplever vi at det fortsatt er stort behov for veiledning og informasjon både til kommuner og private barnehageeiere. Vi informerer hyppig bl.a om gjennomføringen av barnehagereformen, lovverk, prisfastsetting, likeverdig behandling både gjennom utsendinger av e-post og i møter. Vi har mange henvendelser som gjelder investeringstilskudd til nye barnehageplasser og endring i driftstilskudd i løpet av året. Rundskrivene oppleves så vidt generelle at det er mye rom for ulike tolkinger.

Fylkesmannen forvalter de statlige tilskuddsordningene, fatter vedtak om tildeling av tilskudd til den enkelte barnehageeier og betaler ut tilskuddet via kommunene.

Type tilskudd	Utbetalt i 2006
Statstilskudd til drift	232 204 417
Investeringsstilskudd	6 259 589
Tilskudd barn med nedsatt funksjonsevne	15 772 854
Tilskudd tiltak for bedre språkforståelse	1 417 315
Skjønnsmidler	41 112 995
Totalt	296 767 170

Aust-Agder hadde 4 859 barn i barnehage per 31.12.2006. Det er en økning i antall barn på ca. 3 %. Det er størst økning i kategorien 41 timer eller mer, og deretter i de to neste oppholdskategoriene. De laveste oppholdskategoriene hadde totalt sett en klar nedgang.

Kommunene kjenner til kravet om full behovsdekning, og arbeider aktivt for å oppnå dette så raskt som mulig. De kommenterer overfor fylkesmannen at full utbygging ikke vil være et faktum før det settes endelig tidspunkt for maksimalpris trinn 2 på det nivået det var tenkt i utgangspunktet. De fleste av kommunene rapporterer nå at de har full barnehagedekning. Det er avholdt eget møte med de kommunene som er usikre i forhold til måloppnåelsen. Alle har planer om å få det til. Usikkerhet knytter seg til praktisk gjennomføring, tomt, regulering, mv. og til konsekvensene av lavere pris i forhold til søkningen til barnehagene.

Fylkesmannen inngikk i 2006 avtale med Universitetet i Stavanger om en kursrekke. Kursene vil omfatte flere av fagområdene i rammeplanen.

Kommunene er fordelt i tre nettverk som fikk tildelt til sammen kr 300 000 til utviklingstiltak på barnehageområdet i 2006. For midlene nettverkene mottok for 2006, har de gjennomført en rekke kurs for barnehagene i sin region. Fylkesmannen i Aust-Agder har i liten grad deltatt på kommunenettverksmøtene i 2006. Vi opplever fortsatt at økt kommunalt ansvar gir gode resultater.

Fylkesmannen delte også ut 300 000 kr i prosjektmidler i desember. Midlene er etter søknad delt ut til barnehager i fylket, som vil jobbe med prosjekter i tråd med retningslinjer fra departementet.

Resultatområde 42 – 48 Barne- og likestillingsdepartementet

Resultatområde 42 Familierett

Familierett

Det ble avholdt en 2-dagers samling for meklere sammen med Fylkesmannen i Vest-Agder. Det ble også avholdt en kveldssamling for familiemeklerne i Aust-Agder.

En mekler fikk ikke fornyet bevilning. 2 nye meklere ble oppnevnt.

Resultatområde 44 Familievern

Familievern

Det er ett familievernkontor i Aust-Agder. Vi har gjennomført ett tilsynsbesøk. Fylkesmannen hadde ingen spesielle merknader. Kontoret er hovedsakelig bemannet med fagfolk som har lang erfaring. Alle terapeutene fungerer også som familiemeklere.

Barnevern

Det vises til særreportering til Barne- og familiedepartementet datert 25.01.07. I 2006 ble det ikke mottatt noen skriftlig klage fra brukere av familievernkontoret.

Alle oppgavene under resultatområde 44 er gjennomført.

Resultatområde 45 Barnevern

Fylkesmannen har også i år oppfylt kravene til tilsyn med barneverninstitusjoner. Vi har ført både individtilsyn og tilsyn etter systemrevisjonsmetoden. Det har i enkelte tilfeller ikke blitt ført tilsyn gjennom hele året, da institusjonene bare delvis har vært i bruk. Rettighetsforskriftens bestemmelser har også i år hatt mesteparten av vår oppmerksomhet.

Oppfølging av kommunene har skjedd gjennom oppfølging av fristskjemaer og halvårsrapporteringer. Vi har også i 2006 gjennomført systemrevisjoner med barneverntjenestene i Valle og Lillesand.

Fylkesmannen har hatt møter med flere barneverntjenester i løpet av året, dels for å drøfte konkrete problemstillinger, dels for å mekle i uenighet kommuner imellom.

I brev fra BLD om bruk av infomidler ble det poengtert at en skulle legge vekt på å gi kunnskap om taushetspliktsbestemmelsene. Vi har derfor i 2006 arrangert tre regionale kursdager om dette temaet. Foredragsholder har i alle tilfellene vært adv.Kurt Bjønnes. Dette var et samarbeidsprosjekt hos Fylkesmannen mellom Helse- og sosialavdelingen og Utdanning- og familieavdelingen.

Det har også i år blitt avholdt Barnevernkonferanse i samarbeid med BUFetat og Fagteamet i Arendal

Oppgavene under resultatområde 45 er gjennomført i henhold til oppdraget.

Resultatområde 48 Likestilling*Likestilling*

Fylkesmannen har i 2006 fulgt opp arbeidet med likestilling på et bredt plan. Assisterende fylkesmann og Utdanningsdirektøren deltok våren 2006 i et opplæringsmøte på Gardermoen i regi av Barne- og likestillingsdepartementet. Dette ga ytterligere økt bevissthet om likestillingsutfordringene. Vi har f.eks. hatt en klar strategi ved konferanser å benytte foredragsholdere av begge kjønn. Tilsvarende ved oppnevning av sensorer til eksamensavvikling m.v.

Oppfølging av likestillingsmøtet på Gardermoen var planlagt til desember 2006, men måtte av ulike grunner forskyves til januar 2007. På dette internseminaret deltok hele fylkesmannens ledergruppe og nestledere samt tillitsvalgte på embetsnivå. Seminaret ble ledet av Kvinneuniversitetet Nord. De ulike fagavdelinger redegjorde for utfordringene innenfor sine sektorer. Det ble satt særlig fokus på mulighetene for å følge opp likestillingsaspektet i politikkformidlingen på de ulike fagområdene.

Embetets videre strategi er å benytte våre innarbeidede arenaer i kommunedialogen til å fremme likestilling. Det handler i stor grad om bevisstgjøring både innad i eget embete og ut mot kommunene.

Aust-Agder har et koordineringsansvar for region Sør-Norge når det gjelder Minerva-prosjektet, omtalt under resultatområde 36.

Prosjektskolene har også i 2006 arbeidet med å få flere jenter til å velge realfag. For å stimulere til dette, ble det, etter søknad, gitt ekstra midler til de prosjektskolene som ville videreutvikle mentorordningen. Bruk av kvinnelige rollemodeller og kvinnelige veiledere, mentorer, er hovedsatsingen i Minerva-prosjektet.

Det ble og lagt spesielt vekt på at det er lik fordeling av jenter og gutter som bidragsyttere i alle sammenhenger.

Det ble også i 2006 arbeidet videre aktivt for å rekruttere og ikke minst beholde menn i barnehagene (MIB). Fylkesmannen i Aust-Agder bidro i 2006 med kr 50 000 til MIB-arbeid og andre likestillingstiltak. Det har vært regionsamlinger for MIB-kontakter der vår kontakt i Aust-Agder deltok.

Når det gjelder arbeidet med likestilling internt vises det til årsrapportens kapittel 1 og oversikten over ansatte. Vi viser også til kapittel 2.3 om likestilling.

Oppgavene under resultatområde 49 er gjennomført i henholdt til oppdrag.

Resultatområde 51 – 57 Justis- og politidepartementet

Resultatområde 51 Siviladministrasjon

51.1 Stiftelser

Fylkesmannen har foretatt oppdatering av opplysningene i stiftelsene som inngår i fylkesmannens register i 2006 samsvar med overgangsbestemmelsene i den nye stiftelsesloven. Det er tale om relativt få tilfeller.

51.2 Vergemålsloven

Fylkesmannen behandlet 2 skriftlige saker vedrørende overformynder / vergemål i 2006. Sakene gjaldt ønske om nyoppnevning av hjelpeverger. Fylkesmannen arrangerte 1 dagskurs for overformyndere og regnskapsførere i 2006.

51.3 Forliksrådene

Fylkesmannen har utført de tilsynsfunksjoner som er pålagt av departementet i embetsoppdraget. Det har også i 2006 vært relativt få henvendelser fra forliksrådene og publikum. Det har vært avholdt kurs for forliksrådene i 2006. Departementets resultatmål er oppfylt.

51.5 – 51.7 Tomtefesteloven m.v.

Det er i 2006 ikke innkommet/behandlet saker etter tomtefesteloven eller etter dekningsloven. En sak om politivedtekter(Bykle kommune).

Resultatområde 52 Borgerrettigheter

52.1 Rettshjelp – fri rettshjelp

Fylkesmannen skal foreta særskilt rapportering til Justisdepartementet pr. 31.12.06 i samsvar med embetsoppdraget. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært ca. 4-5 uker. Det resultatmål som Justisdepartementet har satt på maks 2 måneder er med noen få unntak oppfylt.

52.3 Navneloven

Fylkesmannen har mottatt 5 klagesaker i 2006. Alle sakene er avgjort. Fylkesmannen har omgjort vedtak av folkeregisteret i en sak. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid har vært ca. 8 uker.

Resultatområde 53 Regional samordner innen samfunnssikkerhet og beredskap

Det er i 2006 arbeidet masse med geografiske informasjonssystemer (GIS), beredskapsmessige hensyn i samfunnsplanleggingen, videreutvikling av fylkets risiko- og sårbarhetsanalyse (1999) og et helhetlig og langsiktig arbeid med å styrke kommunenes evne til å forebygge og håndtere kriser og katastrofer.

Fylkets risiko- og sårbarhetsanalyse er presentert i en mengde forskjellige fora som ledd i en bevisst satsing på synliggjøring av forventninger om at det skal tas beredskapsmessige hensyn i all samfunnsplanlegging.

Satsingen følger vår egen modell i nært samspill med det regionale helsetilsynet slik at forventningene i lov om helsemessig og sosial beredskap også trekkes med.

Hele embetet har tilgang til egne og nasjonale kartdatabaser på vårt intranett. Denne løsningen, sammen med øvrig GIS- verktøy, representerer en god støttefunksjon. Temaene flom, skred, dambrudd, tilfluktsrom og eksisterende varslingsanlegg er registrert i GIS. Beredskapsmessige hensyn i samfunnsplanleggingen følges opp i alle relevante planprosesser. Godt forarbeid tidlig i planprosessen førte til at vi ikke hadde innsigelser i 2006.

Arbeidet med håndtering av flom, skred i og ved vassdrag, dambrudd og ekstraordinære kraftsituasjoner har foregått over en årrekke. Deler av fylkets flomutsatte vassdrag er kartlagt av NVE. Arbeidet med videre kartlegging vurderes av NVE i samarbeid med fylkesmannen.

Kommunale og regionale beredskapsforberedelser for håndtering av flom og skred i og ved vassdrag, samt ekstraordinære kraftsituasjoner er fulgt opp gjennom tilsyn i kommunene, kommunemøter, øvelser og planarbeid. Ytterligere beredskapsarbeid for håndtering ved eventuelle dambrudd skal videreføres i 2007.

Satsningen på sikrere krafttilførsel til Arendal by er ytterligere styrket i 2006 (ref omtale i årsrapport 2004 og 2005). Samtidig er fokus på sikkerhet knyttet til kraft, tele, informasjon og samferdsel øket etter det langvarige og kraftige snøfall som rammet Agder fylkene i januar 2006. Det ble gjennomført en omfattende evaluering etter snøfallet. Agder energi AS fikk pålegg om å forsere linjerydding og styrke beredskapen. Teletjenestene er styrket, erfaringene trukket med i forebyggende og skadebøtende tiltak knyttet til samferdsel og operative redningsmyndigheter.

Et stort arbeid er gjennomført med oppfølging av lov om helsemessig og sosial beredskap.

Systematisk kvalitetssikring av beredskapsarbeidet gjennomføres sammen med det regionale helsetilsynet etter følgende mal:

- Felles tilsyn
- Faglige oppdateringer i berørte kommuner
- Omfattende beredskapsdager
- Fullskalaøvelser (brann på sykehjem eller smittevern)
- Systematisk oppfølging av tilsynsrapporter
- Evalueringsrapporter etter øvelsene

Det regionale HF er representert med smittevernoverlegen på respektive øvelser. Fylkesmannen er representert i arbeidsutvalgene for sykehuset beredskapsplaner og kan derigjennom kvalitetssikre begge veier.

Det er gjennomført 5 felles tilsyn, 8 faglige oppdateringer (presse og informasjonskurs og kurs i ROS analyser), 5 beredskapsdager og 6 fullskalaøvelser mot kommunene. En av øvelse ble gjennomført i samarbeid og regi med lokal redningsentral.

Frivillige organisasjoner trekkes med på alle nevnte øvelser og fagsamlinger. De er også representert på det årlige møtet i fylkesberedskapsrådet.

Fylkesmannens krisestab og det regionale atomberedskapsutvalget er under omorganisering og faglig oppdatering. Begge ble øvet i 2006. Respektive planverk ble oppdatert i 2006 og arbeidet innen atomberedskap videreføres basert på elektronisk baserte planer i samarbeid med Statens strålevern.

Deler av fylkesmannens krisestab var aktivisert for å håndterte fylkesmannens ansvar under det kraftige snøfallet i januar 2006.

I samarbeide med berørte etater og kommunene ble det våren 2006 utviklet planverk for håndtering av fugleinfluensa.

Utvalgte kommuner har sammen med oss laget elektroniske planmaler for smittevernplan og plan for helsemessig og sosial beredskap. Malene ble i stor grad implementert i 2006.

Frivillige organisasjoner er trukket med på alle opplæringstiltak og øvelser.

Resultatområde 54 Veileder og pådriver overfor kommunene

Fylkesmannen har differensiert og prioritert kommunerettede tiltak mot Arendal og Grimstad, de to største byene i Aust-Agder. Grimstad er modellkommune for utvikling av planverk og beredskapssystemer.

Det er også lagt til rette for interkommunalt arbeid, og samarbeid mellom kommunene.

Opplæringsdager er gjennomført for noen kommuner med vektlegging på Risiko- og sårbarhetsanalyse som grunnlag for å ta beredskapsmessige hensyn i planarbeid i kommunen, for å ivareta kommunenes ansvar for krisehåndtering og for å revidere kriseplaner for å få et helhetlig planverk.

Ordinært tilsyn er gjennomført med 4 kommuner. Alle tilsyn er samordnet med det regionale helsetilsynet.

Øvelser er gjennomført i 6 kommuner. Dette er såkalte fullskalaøvelser over en dags varighet. Den kommunale kriseledelsen får før øvelsen opplæring i stabsarbeid og i presse- og media håndtering. På øvingsdagen gjennomfører kommunens kriseledelse strategisk krisehåndtering.

I tillegg deltar aktuelle samarbeidsparter, nabokommuner, frivillige organisasjoner og et øvingsobjekt. Øvingsobjekt har i 2006 vært helseinstitusjoner, med scenario som smittevern.

Varslingsøvelse rettet mot kommunene er gjennomført og evaluert.

Ovennevnte arbeid i 2006 har, etter vår vurdering, hevet beredskapsnivået betraktelig innen de berørte kommunene. I tillegg er planer harmonisert og revidert. Kunnskap om lov om helsemessig og sosial beredskap er ytterligere styrket i kommunene.

Resultatområde 55 Forebyggende samfunnssikkerhet i arealplanleggingen

Retningslinjer for Fylkesmannens bruk av innsigelse er ivaretatt ved deltakelse i intern plangruppe og planforum. Gjennom denne deltakelsen har vi informert og påvirket planleggerne til å vektlegge samfunnssikkerhet og beredskap. Det er gitt faglige innspill i meldings- og høringsfasen til reguleringsplaner, kommune- og kommunedelplaner samt konsekvensutredninger. Arbeidet er i år noe preget av liten bemanning på beredskapssiden.

Det er ikke fremmet innsigelse til arealplaner i 2006.

Informasjon og veiledning om risiko- og sårbarhetsanalyser og det å ta hensyn til samfunnssikkerhet i all kommunal planlegging, er også ivaretatt gjennom egen opplæring i kommunene og internt ved embetet. I tillegg har dette vært tema på fylkesmannens kommunemøter, møter med ordførere og rådmenn, kommunale beredskapsdager, under planlegging av øvelser, i selve øvelsene og ellers i ulike fora hvor vi har anledning til å motivere for nødvendigheten og nytten av slike analyser.

I tilsyn og ved øvelser er det påpekt at kompetansen og informasjonen som foreligger i de kommunale miljøene innen ROS, planutarbeidelse og brannredningstjeneste må nyttes samlet innen kommunen.

Kommunene i fylket har gjennom året styrket sin bevissthet i bruk av GIS og kartbaserte risiko- og sårbarhetsanalyser. Noen kommuner har nå kartbasert analyse. Praktisk nytte av denne informasjonen i planbehandling og ved helhetstenkning er også styrket.

Hele embetet har tilgang til egne og nasjonale kartdatabaser på vårt intranett gjennom en innkjøpt Arc IMS/Webclient - løsning. Denne løsningen sammen med øvrig GIS-verktøy representerer en god støttefunksjon for beredskapsarbeidet og for øvrig saksbehandling.

Resultatområde 56 Samordning ved ekstraordinære kriser i fred, sikkerhetspolitiske kriser og krig

Angående samordning og samhandling samt møte i Fylkesberedskapsrådet vises til vår beskrivelse under resultatområde 53.

Fylkesmannens ledergruppe informeres regelmessig om planverkets intensjon og krisestabens funksjon på ledermøter (avdelingsdirektør for beredskapsavdelingen har deltatt som fast medlem i ledermøtene).

En kombinert opplærings- og øvingsdag ble gjennomført for henholdsvis fylkesmannens krisestab og atomberedskapsutvalget. Fylkesmannens kriseplanverk ble revidert forut for øvelsene.

Fylkesberedskapsrådet ble øvet av DSB i 2006.

Arbeidet med det sivile beredskapssystemet SBS gjennomføres i samarbeid med Fylkesmannen i Vest-Agder og Agder heimevernsdistrikt.

Ny leder for fylkesmannens presse- og info-enhet i krisestaben har deltatt på kurs i krisehåndtering ved NUSB.

Det er ikke innmeldt noe behov fra Forsvaret eller andre kravstillere om behov for ressurser innen bygg og anlegg (BA-beredskap). Ressursdatabasen virker ikke, men "Medlemsmatrikkelen" fra Maskinentreprenørenes forening gir tilstrekkelige data slik behovet er i dag. Etter avtale med DSB er arbeidet ikke prioritert i 2006.

Instrukser og planer for kryptoutstyr og samband er oppdatert, og embetet har personell som opererer systemet.

Embetet har personell og materiell som kan håndtere en krise hvor krisestaben måtte bli aktivisert. Forståelsen for samordning er styrket, og rutiner for å iverksette og føre logg er forbedret.

Resultatområde 57 Sivilt – militært samarbeid

Øvrig samordning innen samfunnssikkerhet og samarbeid med Forsvaret ivaretas ved "forum for samfunnssikkerhet og beredskap på Sørlandet". Det gjennomføres kvartalsvise møter hvor Politiet, Fylkesmennene i Aust- og Vest-Agder, Forsvaret og Sivilforsvaret gjensidig informerer og utveksler erfaringer. Beredskapsansvarlige i Kristiansand og Arendal kommuner deltar også i dette forum. Disse møtene gir en trygg og god effekt med personlig kjennskap mellom etatene og med oppdatert informasjonsutveksling som viser at etatene er samkjørt. BFF, SBS, nøkkelpunkter og distriktsobjekter er også tema i dette forum.

Det er etablert et øvingsutvalg LRS i Agder. I utvalget samordnes sivile og militære øvelser.

Resultatområde 61 – 66 Kommunal- og regionaldepartementet

Resultatområde 61 Samordning, omstilling og fornying i kommunene

Vi prioriterer sterkt oppgaven å være det sentrale statlige samordningsorgan på fylkesnivå.

61.1 Samordning

Ukentlige ledermøter og møter hver 14. dag i planforum er med på å sikre god samhandling internt. Vi har skriftlige rutiner for samordning av enkeltsaker, plansaker og høringer. Embetet er samlokalisert i fylkeshuset i Arendal sammen med bl.a fylkeskommunens sentraladministrasjon. Vi vurderer samhandlingen internt og samarbeidet med fylkeskommunen til å være svært godt.

Vi gjennomfører 4 statlige etatsjefsmøter hvert år der viktige temaer bl.a. i forhold til kommunene tas opp. I tillegg avholdes det 2 møter hvert år mellom de statlige etater som dekker fylkene Vest-Agder, Aust-Agder, Telemark, Vestfold og Buskerud og de respektive 5 fylkesmenn.

61.2 Omstilling og fornying i kommunene

Fylkesmannen har faste årlig møter med ordførerkollegiet og rådmannskollegiet. I disse møtene deltar også KS Agder og fylkeskommunen. Det er stor interesse blant statlige etater for å benytte disse møtene til dialog med kommunene. Møtene er også en viktig arena for erfaringsutveksling mellom kommunene.

Etter vår oppfatning er samordningsfunksjonen godt ivaretatt, også etter at en rekke statlige etater har endret geografisk ansvarsområde. Det er en klar fordel å være et lite fylke med bare 15 kommuner, relativt korte avstander og tette, nære relasjoner.

Vi har en meget omfattende kommunedialog etter et fastlagt mønster. I samsvar med "Aust-Agder modellen" gjennomførte vi i 2006 brede dialogmøter med 5 kommuner. I møtene settes fokus på kommunenes politiske og økonomiske handlingsrom i forhold til gjennomføring av statlig politikk. I forkant av møtene gjennomfører fylkesmannen en omfattende analyse av kommunene etter tilgjengelige KOSTRA-tall.

I møtene veiledes det også om lovlighetsgrensen for kommunale ytelser, særlig innenfor sosialtjenester, helse og utdanning, med spesielle vekt på forbedringspotensiale.

Fylkesmannen bruker også møtene til å skape entusiasme og gi ros der vi finner grunn til det. Det er en samstemt oppfatning at møtene er svært nyttige både for kommunene og regional stat.

Fylkesmannen har også i 2006 formidlet informasjon til kommunene om regjeringens økonomiske opplegg. Vi har avholdt felles møter med alle kommunene i mai og oktober, med bistand fra KR D. Vi har ikke hatt noen kommuner på ROBEK i 2006. Kommuneøkonomien i Aust-Agder er fortsatt stram, selv om situasjonen generelt er blitt bedre i 2006. De fleste av kommunene i fylket er avhengig av aksjeutbytte fra Agder Energi AS for å gå i balanse.

Etter bortfall av egen tildeling, har vi ikke kunnet videreføre arbeidet med modernisering og omstilling i kommunene på samme nivå som tidligere. Vi har sterk oppmerksomhet om dette ved fordeling av skjønnsmidlene. 12 av 15 kommuner på ordfører/rådmanns nivå møter til separat konferanse hos fylkesmannen om skjønnsmidler. Fylkesmannen deltar også i nettverk for kvalitetsutvikling av enkelte tjenester i kommunene. Kommunene i Aust-Agder er gjennomgående godt motivert for å fornye og utvikle egen organisasjon. Sammen med Fylkesmannen i Vest-Agder arrangerte vi høsten 2006 et møte om "Interkommunalt samarbeid – utfordringer for demokrati og medvirkning" med god kommunal deltakelse.

Det er stor interesse i Aust-Agder for interkommunal samarbeid. Dette fremkommer særlig ved søknader om prosjektskjønn. For fylkesmannen har det vært viktig med kommunal enighet om prioritet av de omsøkte prosjekter.

Resultatområde 62 Kommuneøkonomi

62.1 Kontroll og godkjenning etter økonomi-bestemmelsene i kommuneloven

Fylkesmannen har gjennomgått alle årsbudsjett og økonomiplaner mht. om kommunene skal underlegges kontroll. Tilbakemelding er i ettertid gitt til kommunene.

Vi har i 2006 ikke hatt kommuner i ROBEK. Kommuneøkonomien i Aust-Agder er fortsatt stram, selv om situasjonen generelt er blitt bedre i 2006. De fleste av kommunene i fylket er avhengig av aksjeutbytte fra Agder Energi AS for å gå i balanse.

62.2 Økonomi- forvaltning – veiledning	Fylkesmannen har veiledet kommunene i økonomisk planlegging og forvaltning, både gjennom informasjonsmøter og via brev, telefon og e-post.
Bruk av KOSTRA	Fylkesmannen har informert om kommuneproposisjonen og statsbudsjettet, i henholdsvis mai og oktober. Etter ønske fra kommunene har vi valgt å holde egne møter for kommunene i Aust-Agder. Fylkesmannen har gitt faglig støtte og veiledning til kommunene i bruk av KOSTRA-data. Til kommunemøtene, jf. "Aust-Agder-modellen", har vi utarbeidet "kommunenotat", som i stor grad bygger på aktuell KOSTRA-statistikk. Vi har veiledet kommunene i utfylling av skjema for tjenesterapporteringen. Vi har også veiledet i forhold til bruk av riktig art og funksjon i KOSTRA regnskapet. Vi har i eget brev til kommunene presisert at de gitte tidsfrister for KOSTRA-rapportering må overholdes.
Skjønnsmidler	Vi har invitert alle kommunene til skjønnsmøter. 12 av 15 kommuner deltok på ordfører/rådmannsnivå på skjønnsmøter for å gi en orientering om gjeldende utfordringer i kommunene. Restskjønn for 2006 ble fordelt i 2 omganger, i mars og september. Det kom inn søknader for 58 prosjekter på vel 13 millioner kroner. 4,502 millioner kroner ble fordelt i restskjønn for 2005. det har vært fokus på lokalt omstillingsarbeid ved tildelingen. Skjønnsmidlene er et nyttig og effektivt bidrag til omstillings- og endringsarbeid i kommunene. Vi har lagt oversikt over fordelingene ut på vår hjemmeside under moderniserings- og omstillingsprosjekter.
63.1 Kommunal- rett	Resultatområde 63 Kommunalrett og valglov Avdelingen har i henhold til tildelingsbrevet for 2006 og embetsoppdraget utført tilsyn med og søkt å legge til rette for utvikling av et levedyktig lokalt folkestyre under hensyntagen til rettssikkerhet for den enkelte og overordnede nasjonale mål med utgangspunkt i lokale forutsetninger ved forvaltning av bla. legalitetskontroll og klageordninger.
63.2 Valgloven	Antall saker etter § 59 i kommuneloven har vært relativt få også i 2006. Fylkesmannen har truffet vedtak i en sak etter kl. § 59 nr. 1. Kommunens vedtak ble opprettholdt. Videre har Fylkesmannen behandlet 8 saker etter kl. § 59 nr. 5. Fylkesmannen har opphevet kommunens avgjørelse i 2 saker, og avgitt uttalelser i de øvrige 6 sakene. Fylkesmannen har gitt fortløpende informasjon om valgloven til kommunene og publikum i 2006.
	Resultatområde 64 Forvaltningsloven og offentlighetsloven i forhold til kommunesektoren Fylkesmannens Justis- og byggesaksavdeling har behandlet 3 klager ang. dokumentinnsyn etter offentlighetsloven i 2006. En klage over vedtak av fylkeskommunen ble tatt til følge. En klage ble etter opphevelse av kommunens vedtak tatt til følge av kommunen etter ny behandling. Fylkesmannen har mottatt en klage over kommunalt vedtak om partsinnsyn etter forvaltningsloven i 2006. Saken er under behandling.
	Resultatområde 65 Kommuneinndelingen og interkommunalt samarbeid Det har vært fremmet 2 saker om endring i kommuneinndeling i fylket i 2006. Lillesand kommune til Vest- Agder, og Røysland krets i Risør til Tvedestrand kommune. Sistnevnte sak er dd. under behandling i kommunene.

Resultatområde 66 Bolig og bygningsrett

Embetet har ved utøvelse av funksjonen som klageinstans etter plan- og bygningsloven lagt vekt på sammenhengen mellom plansaker og byggesaker. Også i 2006 har embetet prioritert klagesaker etter pbl. Det er arbeidet overtid i betydelig grad. Det er innkommet totalt 154 saker i 2006(inkl. arealplanklagesaker). Vedtak er truffet i 171 saker. I 139 saker ble kommunens vedtak stadfestet. Gjennomsnittlig behandlingstid var 57 dager. Departementets resultatmål på maks 3 mnd. behandlingstid er oppnådd.

Antall uavgjorte saker ved årsskiftet 2006/7 var 20. Fylkesmannen har innført retningslinjer for behandling av klagesaker etter pbl. Saker som gjelder nybygg av boliger og saker vedr. næringsvirksomhet er prioriterte. Fylkesmannen har behandlet saker hvor klagen var gitt oppsettende virkning i løpet av 6 uker etter mottakelsen, jf. fvl. § 42. Det har vært relativt få slike saker i 2006.

Fylkesmannen har gitt fortløpende, omfattende informasjon og veiledning om byggesaksreglene i plan- og bygningsloven, muntlig og skriftlig til kommunene og næringslivet/private. Embetet har deltatt på Kommunal- og Regionaldepartementets og Miljøverndepartementets felles plan- og byggesakskonferanse i Fredrikstad.

Fylkesmannen har mottatt 4 saker etter oreigningsloven i 2006. 2 Saker vedr. klage på kommunens vedtak om ekspropriasjon etter reguleringsplan og 2 saker vedr. søknad om samtykke til forhåndstiltredelse.

Det er ikke innkommet noen klagesaker vedr. ny eierseksjonslov i Aust-Agder i 2006.

Resultatområde 71 – 77 Helse- og omsorgsdepartementet

Resultatområde 71 Folkehelse

71.1. Folkehelse

Fylkesmannen deltar i sekretariatet for partnerskapet Folkehelse i Agder. De av kommunene som ikke har inngått avtale med partnerskapet, har i 2006 fått besøk der denne er presentert. Dette har ført til at nesten alle kommunene nå har søkt om medlemskap. Samarbeidet bidrar til oppbygging av infrastruktur og fagnettverk.

Vi er aktivt med på å skape gode møteplasser for utveksling av erfaringer og inspirasjon, forankring i politiske og administrative miljøer og medvirkning til å gi folkehelsebegrepet et innhold. Folkehelserådgiver deltar i Fylkesmannens planforum og gir innspill i regulerings- og arealplansaker. Hun møter også på oppstartsmøter for kommuneplaner. Det har vært arrangert en samling for både kommuneleger og samfunnsplanleggere om KU. Folkehelserådgiver koordinerer innspill fra sosial- og helseavdelingen til embetets samlede uttalelse til kommuneplanene. Folkehelserådgiver leder intern folkehelsegruppe hos Fylkesmannen.

Det er utarbeidet et eget strategidokument for Fylkesmannens folkehelsearbeid.

71.2 Miljørettet helsevern

Vi har i 2006 mottatt 5 saker og avgjort 1 sak vedrørende miljørettet helsevern. Denne saken sto omtalt i Medisinalmelding for 2005 og gjaldt klage fra bonde på vedtak om utbedring / ombygging av gjødselsilo. Avgjørelsen falt i 2006, og klager fikk ikke medhold. Klager har i ettertid fått tilskudd fra kommunen på grunn av mulig feil i saksbehandlingen og rettet seg etter vedtaket.

Median saksbehandlingstid var 91 dager. Årsaken til at saksbehandlingstiden blir lang, jf restanser, er ventetid for innhenting av opplysninger og befarung som ofte må utsettes på grunn av værforhold/årstidsavhengighet.

Forskrift om legionella var tema på smittevernkonferanse. Kartlegging av samtlige kommuners arbeid etter forskrift om miljørettet helsevern i barnehager og skoler ble gjennomført i 2006 og viste at bare 5 av 15 kommuner har plan for gjennomføring av tilsyn i henhold til forskriften. Samfunnsmedisinsk arbeid er nedprioritert i mange kommuner og er spesielt tydelig etter innføring av fastlegeordningen. Dette er tatt opp på rådmannsmøte og i møter med kommuneledelsen. Fylkesmannen har ikke hatt ressurser til å starte egne prosjekter for å initiere interkommunalt samarbeid om miljørettet helsevern, og kommunene har så langt ikke vist synlig interesse for dette.

13 av fylkets 15 kommuner har deltatt i 2-årig prosjekt om ernæring, fysisk aktivitet og tobakk. Alle rapporterer om jevn aktivitet. Folkehelserådgiver har sittet i både arbeidsgruppen og styringsgruppen. FYSAK blir en del av satsingen på fysisk aktivitet i partnerskapet fra 2007.

For at retningslinjene for røykavvenning i primærhelsetjenesten skal bli kjent og brukt har det vært arrangert kurs for leger og annet helsepersonell. Det er arrangert kurslederkurs i røykeslutt med fokus på motivasjonssamtalen. Fylkesmannen har søkt om og fått tildelt egne prosjektmidler for implementering av FRI Agder. Egen prosjektmedarbeider er ansatt i 25 % stilling over to år.

71.3. Ernæring, fysisk aktivitet og tobakk

Fylkesmannen har arrangert nettverksmøter og spredningskonferanser innen FYSAK.. Vi har også deltatt med foredrag på foreldremøter og i lærerkollegier.

Det drives faglige nettverk innen de tre satsningsområdene. Temaene tas også opp ved innspill til kommuneplaner og ved deltakelse i ulike embetsmøter med kommunene, som oppstartsmøter i forbindelse med kommuneplanarbeid og fylkesmannens kommunemøter.

Det er et tett og godt samarbeid med utdanningssektoren innenfor disse satsningsområdene hva gjelder innsats overfor barn og unge.

71.5 Forebygging av svangerskap og abort

Osteoporose er sett i sammenheng med satsingen på ernæring og fysisk aktivitet.

Det skal arrangeres en 2 dagers konferanse om "Mestringsfremmende samtaler" i januar 07 der dette temaet er sentralt.

Resultatområde 72 Primærhelsetjeneste

72.1 Fastlegeordningen og allmennlege-tjenesten

Det er behandlet søknad om flere hjemler for kommuneleger. Vi har fulgt opp kommuner med vakanser i alle stillinger. Dispensasjon har ikke vært aktuelt så langt. For øvrig synes fastlegeordningen å ha funnet sin form. Det er ikke meldt om større problemer med tilgjengelighet, og ventetid synes jevnt over å være akseptabel. Det er imidlertid få leger med samfunnsmedisinsk arbeid, og disse er i tillegg ansatt i til dels små stillingsbrøker.

72.2 Turnus-tjeneste

Kravet er fortløpende fulgt opp både ved å sikre antall plasser og fylle opp ledige plasser. Tilskudd er utbetalt etter retningslinjene. Fylkesmannen har vært vertskap og kursarrangør for turnusleger, fysioterapeuter og kiropraktorer i Aust- og Vest-Agder og Rogaland. Fylkesmannen har ansatt lege som turnusveileder i kommunehelsetjenesten i 60 % stilling. Han betjener begge Agderfylkene, med individuell oppfølging av hver enkelt turnuslege, gruppeveiledning og veiledning av de legene i kommunehelsetjenesten som har turnusleger. Det er gjennomført kurs i legevaktmedisin der utstyrspakken finansiert fra SHDir ble benyttet. Kurset ble gjennomført i samarbeid med AMK.

72.4 Helse-tjenesten til innsatte i fengsel

Det er kun ett fengsel i fylket. Fylkesmannen tok høsten 2006 initiativ til møte mellom fengselshelsetjenesten, ansatte i fengslet og psykisk helsevern for å bedre kommunikasjonen og oppklare uklarheter. Utgangspunktet var at det var reist kritikk mot det psykiatriske helsetjenestetilbudet til innsatte. Resultatet av møtet synes å være positivt slik at de enkelte partene i større grad har realistiske forventninger og samhandler bedre. Fylkesmannen er aktivt deltaker i prosessen omkring "På vei til egen bolig" sammen med Husbankens regionkontor.

72.5 Helse-tjenestetilbudet til asylsøkere og flyktninger

Kommunene har en relativt godt utbygd helsetjeneste. Det er samarbeid med psykososialt team i helseregionen. Den største utfordringen synes fortsatt å være bruk av – og det å få tak i – tolk. Videre er det en stor utfordring for tjenestene å samhandle med pasienter som har en annen kulturell forståelse av helse.

72.6 Helse- og sosialtjenester i et flerkulturelt samfunn.

Det er behandlet 2 saker om økonomisk sosialhjelp etter introduksjonsloven. Det er dessverre en utfordring å sikre at bruker får den informasjon som er nødvendig for å kunne ta selvstendige valg, basert på informert samtykke.

72.7 Helse-tjenestetilbudet til personer utsatt for seksuell vold

Det er etablert og åpnet nytt mottak tilknyttet interkommunal legevakt. Legevaktens ansatte har gjennom Rekrutteringsplanen for helse- og sosialpersonell og øremerkede midler blitt i stand til ønsket kompetanseheving.

72.8 Helse-stasjon- og skolehelse-tjeneste

Veileder om helsetjenestetilbud til asylsøkere og flyktninger er godt kjent, og brukes av den enkelte helsestasjon når dette er aktuelt. Landsomfattende tilsyn med dette som tema i 2004 gjorde at fokus ble satt på dette arbeidet i flere kommuner i 2005. Tilsynene som ble gjennomført i 3 kommuner, ga ikke grunnlag for avvik.

Fylkesmannen har gjennomført følgende kompetansehevende tiltak i 2006:

- Temadag 9.mars 2006: "Nye retningslinjer for svangerskapsomsorgen" for leger, jordmødre og helsesøstere.
- Konferanse 16.mars 2006: Konferanse om barne- og ungdomspsykiatriens rolle, om å utvikle samarbeidet mellom kommuner og ABUP, For aktuelle yrkesgrupper i kommune og 2.linjetj.
- Temadag 23. mai 2006: "Endringer i barnevaksinasjonsprogrammet", for helsesøstre og leger.
- Opplæringsrekke i foreldreveiledningsprogrammet PMTO (Parents Management Training Oregon) høsten 2006. For tverrfaglige grupper i kommunene.
- Bidrag på temadag 28. sept. 2006: "Hvordan kartlegge og stimulere barn språkutvikling i småbarnsalder?" Innlegg om språkdelen i "retningslinjer for undersøkelse av syn, hørsel og språk" (kom i 2006)
- Høstmøtet oktober 2006: Parallellsesjon; "Helsestasjon og skolehelsetjeneste organisert i en familiesentermodell."
- Støttearrangør på temadag som Landsgruppa for helsesøstre, Aust-Agder arrangerte 03. nov. 2006. "Spise-og ernæringsutfordringer hos barn."

72.9 Svangerskapsomsorgen

Det er gjennomført til sammen 3 kurs for leger og jordmødre innen svangerskapsomsorgen.

72.10 Kjønnselementer

Det er i 2006 planlagt seminar i samarbeid med Vest-Agder og psykososialt team, for leger, jordmødre og helsesøstere. Seminaret blir avholdt i mars 2007.

72.11 Tannhelse

Det er gjennomført 3 tilsyn på sykehjem der bl.a. tannhelse har vært tema, i 2 kommuner. Rutiner om tilbud i henhold til retningslinjer ble fulgt. Det har vært et godt samarbeid med fylkestannlegen.

72.12 Smittevern

Det har ikke vært behandlet saker etter lov om smittevern. Det ble avholdt smittevernkonferanse 14.9.2006. Alle kommuner har infeksjonskontrollprogram og har knyttet til seg hygienesykepleier. Det gjennomføres 4 smittevernøvelser i året i kommunene i nært samarbeid med sykehus og Fylkesmannens beredskapsavdeling. Det er gjennomført 4 systemrevisjoner med kommunenes sosial- og helsemessige beredskap, herunder smittevern, til sammen er 10 kommuner revidert til nå.

72.13 Strålevern

Ingen saker om strålevern er behandlet. Det er gjennomført atomberedskapsøvelse. Fylkeslegen er medlem av atomberedskapsutvalget, og avdelingen har samarbeidet med beredskapsavdelingen om revisjon av atomberedskapsplaner i kommunene.

Resultatområde 73 Sosialtjeneste

Lov om sosiale tjenester

Resultatkravet om behandling av klagesaker etter Lov om sosiale tjenester innen 3 mnd. er oppfylt. Se forøvrig omtale i kap. 2.2.

73.2 Ny arbeids- og velferdsforvaltning (NAV)	<p>Fylkesmannen etablerte fylkeskontaktutvalg i 2005, dette møtes jevnlig og består av NAV fylkesledelse, KS politisk og administrativ ledelse, fylkeslege og rådgiver fra Sosial- og helseavdelingen. Utvalget ledes av Fylkesmannen. I 2006 har fokus i hovedsak vært på følgende områder:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Gjensidig informasjonsutveksling vedrørende aktiviteter som kan være av betydning for • Reformarbeidet. • Identifisere utfordringer i reformarbeidet. • Innspill til løsninger på eventuelle utfordringer. <p>Fylkesmannen og kompetanseutviklingsgruppe i NAV fylkesledd har arrangert regionsvise samlinger for ansatte i NAV og kommunene i hele fylket med fokus på ulike kompetanseområder.</p>
73.3 Kompetanseutvikling og formidlingstiltak	<p>Det avholdes møter med sosiallederne (sosiallederforum). Det har vært avholdt kompetansehevede tiltak innfor økonomisk rådgiving, saksbehandling, rus og boligsosial arbeid. Sistnevnte har vært gjennomført i form av hospitering ved tiltak som har erfaring innenfor oppfølging i bolig. Kurs om rus har vært avholdt både i faglige fora lokalt og i samarbeid mellom fylkene innen helseregion Sør og Borgestadklinikken.</p>
74.1 Tiltaksplan mot fattigdom	<p>Resultatområde 74 Levekår</p> <p>Flere kommuner har tatt i bruk KIS. Fylkesmannen gir støtte til de som vil ta verktøyet i bruk, og formidler for øvrig kunnskap om tenkningen som ligger til grunn for metodikken. Når det gjelder IKT løsninger har dette stoppet opp pga. forberedelser til felles IKT plattform mot NAV.</p>
74.2 Universell utforming	<p>Fylkesmannen arrangerte i samarbeid med fylkeskommunen en dagskonferanse om universell utforming med bred deltakelse fra kommuner og brukerorganisasjoner. Vi etterser at hensynet ivaretas i kommuneplaner, og ved tilsyn med helse- og sosialtjenestene. Tema er belyst i kommunemøter og møter med ordførere/rådmenn. Det vises ellers til rapportens pkt 2.1.</p>
76.1.1. Kvalitet i pleie- og omsorgstjenesten	<p>Resultatområde 76 Tverrgående områder.</p> <p>Fylkesmannen var med på samling i effektiviseringsnettverkene, men disse er ikke pt. i en aktiv, utadrettet fase. Foran hvert kommunemøte Fylkesmannen avholder, blir sammenligningstall fra KOSTRA bl.a. for pleie- og omsorgstjenesten og helse- og sosialtjenesten kommentert i et meget omfattende kommunenotat og diskutert på møtet. Fylkesmannen har hyppig kontakt med ansatte i kommunene for råd og veiledning. Vi har gjennomført 1 systemrevisjoner for å undersøke kvalitet på saksbehandling innen hjemmebaserte tjenester, samt på 2 sykehjem. Ved alle tilsynene fant vi avvik, og lukking av avvikene blir fulgt opp. Høstmøtet (møte med ca 80 ansatte i sosial- og helsetjenesten) i 2006 hadde som hovedtema: ”-når dere to blir ett” med fokus på samhandling mellom etater og over forvaltningsnivåer.</p> <p>76.1. Pleie- og omsorgstjenester</p> <p>Implementering av internkontroll som basis i styringssystem for faglig forsvarlighet er fremholdt i møter som fylkesmannen har med kommunene. Kommunene synes godt kjent med ”bedrekommune.no”. Internkontroll er tema ved nesten alle tilsyn og omtales spesifikt i rapportene, Det er fortsatt mye arbeid som gjenstår før kommunene generelt kan sies å ha operative og fungerende internkontrollsystemer, og det vil være behov for å ha fokus rettet mot dette i lang tid fremover.</p>

76.1.2. Saksbehandling i helse- og sosialtjenesten	Tidligere konferanser (to 2-dagers samlinger om saksbehandling i helse- og sosialtjenesten) i 2004 og 2005 er fulgt opp i form av ytterligere veiledning, og gjennom tilsyn og etterfølgende dialog. Fortsatt er det en jobb å gjøre før alle kommunene følger forvaltningslovens krav til saksbehandling, og er i stand til å identifisere klager.
76.1.3 Dimensjonering av pleie- og omsorgstjenesten	Rapportering på Handlingsplan for eldreomsorgen er sendt HOD som forventet. Personellsituasjonen er rapportert i forbindelse med rekrutteringsplanen. Fylkesmannen har deltatt på møter med flere kommuner om utnyttelse av kapasiteten i sykehjems- og omsorgsboligene.
76.1.4 Tjenester til eldre	Fylkesmannen har stort fokus på tjenestene til eldre; saksbehandling, grunnleggende behov, og faglig forsvarlighet. Det er utstrakt bruk av kompetansen i geriatrik avdeling fra primærhelsetjenesten ved diagnostisering av demens, og bruk av enklere verktøy (MMS) i sykehjem. Det er påbegynt et arbeid for kurs innen geriatri for allmennlegene (inkl sykehjemslegene) som også skal inkludere utredningsverktøy for demens.
76.1.5 Unge personer med nedsatt funksjonsevne i alders- og sykehjem	Fylkesmannen har rapportert til direktoratet etter forespørsel. Det har ikke vært noen henvendelser til fylkesmannen omkring denne problemstillingen. Vi er kjent med at yngre sterkt pleietrengende fra tid til annen innlegges i sykehjem for avlastning eller i siste fase av livet, men har ikke kjennskap til at slikt opphold har vært mot brukers vilje.
76.2.7 Opptrappingsplan psykisk helse	<p>76.2 Psykisk helse</p> <p>Rådgiver har en god og tverrfaglig forankring i embetet. Det har vært arrangert 3 konferanser med psykisk helse som tema i samarbeid med utdanningssektoren, og det er et godt forankret samarbeid med folkehelserådgiver og rådgiver for forebyggende arbeid barn og unge. Faktorer som påvirker psykisk helse etterspørres og kommenteres i kommuneplanprosess. Det har vært avholdt møter med brukerorganisasjonene, og med kommunenes psykiatrikoordinatorer. Det er tatt initiativ til samhandlingsmøter DPS/kommune (avholdes primo 2007). Samhandling har også vært tema på kommunelegemøte 2007 (forberedt i 2006). Det har vært ytt bistand ved større satsninger, og oppfølging av rapporteringskrav i henhold til oppdrag (jf økonomirapportering). Andelen til barn og unge er oppfylt i fylket. Det er fortsatt behov for egnede boliger, og aktiviteter som gir en meningsfylt hverdag. I denne forbindelse er det inngått samarbeid med "Vilje viser vei", som er forankret i NAV. Individuell Plan er tema for psykisk helse på linje med andre brukergrupper med langvarige og sammensatte behov, og inngår i alt vi gjør der det er relevant.</p>
76.5.1 Samarbeid mellom 1.-og 2.linjen.	<p>76.5 Kvalitet og samhandling</p> <p>Fylkesmannen har vært representert i arbeidsgruppe som har utviklet samarbeidsrutiner og –avtaler mellom kommunene og spesialisthelsetjenesten. Vi har også bidratt til at det har blitt etablert møter mellom de samme, jf psykisk helse. Fylkesmannen har vært i dialog med partene omkring konkrete samarbeidsprosjekter, på generelt grunnlag og på individbasis. På helsepersonellmøtet (ca 80 deltakere) var samhandling et tema som ble belyst fra flere parter.</p>

76.5.2 Individuell plan	<p>Individuell plan er et verktøy som etter hvert har fått sin forankring både i sosial- og helsetjenestelovgivningen. Oversikter over kommunenes koordinatorene, og deres virksomhet, følges opp. Vi ser at kommunene etter hvert innvilger IP til ca 1 % av innbyggerne, hvilket gir et stort volum. Dette medfører store problemer med å rekruttere nok koordinatorene, og beholde de koordinatorene som har de tyngste sakene. Det er grunn for kommunene til å vurdere kriteriene for tildeling av IP strengere, samtidig som det fortsatt er behov for kompetanse omkring hva IP egentlig innebærer. Vår virksomhet er innenfor alle disipliner (somatikk, rus, psykiatri mv) og nivåer.</p>
76.5.3 Nasjonal strategi for kvalitetsforbedring i sosial- og helsetjenesten	<p>Fylkesmannen har ved kurs- og konferansevirksomhet, tilskuddsforvaltning, tilsynsvirksomhet og klagesaksbehandling bidratt til at kvalitet blir en integrert del av virksomhetenes arbeidsform. Systemansvar – og perspektiv, søkes ivarettatt også gjennom enkeltsaker. Internkontroll som basis for styring av virksomheten og faglig forsvarlighet har vært på dagsorden i alle de heldagsmøtene som Fylkesmannen har hatt med kommunene siste valgperiode. Kvalitetsarbeid er en kontinuerlig prosess som integreres i alle de oppdrag der det er relevant.</p>
76.5.4 Rekruttering for bedre kvalitet – rekrutteringsplanen for helse- og sosialpersonell	<p>Fylkesmannen har samlet inn og kvalitetssikret plantall for kommunenes personellsatsing i 2006 og bearbeidet resultattall for fylket. Dette har bl.a. blitt presentert i kommunemøter og på fm's hjemmeside og fått mediafokus. Tilskuddsmidler er fordelt, store deler av tilskuddsmidlene kanaliseres til felles tiltak.</p>
77.1 Helsemessig og sosial beredskap	<p>Resultatområde 77 Andre oppdrag.</p> <p>Systematisk kvalitetssikring av beredskapsarbeidet gjennomføres sammen med fylkesmannens beredskapsavdeling ved felles tilsyn, faglige oppdateringer i berørte kommuner, omfattende beredskapsdager, fullskalaøvelser (brann på sykehjem eller smittevern), systematisk oppfølging av tilsynsrapporter og evalueringsrapporter etter øvelsene. Spesialisthelsetjenesten er representert med smittevernoverlegen og hygiesykepleier på øvelsene. Beredskapsavdelingen er representert i arbeidsutvalg for samhandling og koordinering av spesialist- og kommunehelsetjenesten i beredskapsarbeidet.</p>
77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt	<p>Det er gjennomført 4 felles tilsyn, etterfulgt av faglige oppdateringer (presse og informasjonskurs og kurs i ROS analyser), beredskapsdager og fullskalaøvelser.</p> <p>Den elektronisk mal for smittevernplan som ble utarbeidet etter initiativ fra fylkesmannen i 2005, implementeres i stadig flere kommuner.</p>
77.2 Fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt	<p>Tilsyn avdekker at planer for smittevern og helsemessig og sosial beredskap ikke er basert på oppdaterte ROS-analyser, de er ikke implementert og øvd og fremstår i liten grad som et funksjonelt dokument. Det er stor aktivitet i kommunene etter tilsyn, der fylkesmannen både ved beredskapsavdelingen og sosial- og helseavdelingen bistår med faglig veiledning og rådgiving.</p>
77.3 Særfradrag	<p>Fylkesmannen behandlet ingen saker om fritak for forvaltningsmessig taushetsplikt i 2006.</p> <p>Det ble behandlet 11 saker om særfradrag i 2006. Søknad om særfradrag på grunn av utgifter til alternativ behandling er vanligst forekommende. Det er ønskelig med oppfølging fra sentralt hold slik at man sikrer at saker behandles likt ved alle fylkesmannsembetene.</p>

77.4 Førerkort-saker

Det har vært over 50 % økning i antall førerkortsaker fra 2003, med 387 saker, til 2006 med 599 saker. Den største økningen ligger innenfor gruppene "dispensasjoner" og "inndragninger". LAR-tiltaket og en betydelig vekst i medisinerings mot hyperkinetiske lidelser (ADHD mv) har bidradd til økningen.

Av medisinsk betydning er det størst grunn til bekymring over økning i antall som tidligere har hatt bevissthetsforstyrrelser og som får anfall på nytt. Disse ligger innenfor gruppen kjent epilepsi, og tilsier en streng dispensasjonspraksis.

Tross den kraftige økningen i saker, vet vi – og ser vi - at det er store mørketall. Dette gjelder særlig yrkessjåfører med hjertesykdom, som vi ser at først blir meldt langt ut i sykdomsforløpet og kanskje ved annen komplikasjon, implantasjon av ICD mv; medikamentavhengighet og rusmisbruk, og eldre.

77.5 Pasient-journaler

Fylkesmannen har ikke mottatt journalarkiv i 2006. Det er noen henvendelser etter journaler fra tidligere praksiser, og vi aner en økende interesse for journal fra tidligere fra både befolkning og forsikringselskap.

Resultatområde 78 Arbeids- og inkluderingsdepartementet

78.1 Statsborger-saker

Resultatområde 78 Innvandring og integrering

Fylkesmannen har i 2006 mottatt 15 melding fra borgere som iht. lov om norsk riksborgerrett vil bli norske statsborgere. Det er gitt statsborgerrettsbevilling/attest av Fylkesmannen i alle sakene.

78.2 Bosetting av flyktninger.

Fylkesmannen er medlem av samarbeidsgruppe med IMDI, og har fulgt opp situasjonen etter innspill fra dem. Det har ikke vært større utfordringer når det gjelder bosetting av flyktninger i fylket i 2006.

Introduksjonsloven: Det er behandlet 2 saker i 2006. I begge sakene ble vedtak stadfestet.

Resultatområde 81-82 Statens Helsetilsyn

Fylkesmannen får oppdragsbrev fra Sosial- og helsedirektoratet for resultatområdene 71-77 og fra Statens helsetilsyn, resultatområdene 81-82. Helsetilsynet i Aust Agder sorterer i helsefaglige tilsynssaker under Helsedirektøren, og rapporterer til denne i egen årsrapport 20. januar og medisinalmelding 1. mars. Fylkesmannens tilsynsvirksomhet og klagesaksbehandling etter sosialtjenesteloven er også tillagt Statens Helsetilsyn og rutinene for rapportering er identiske. Fylkesmannen forutsetter at disse rapporteringene er kjent for FAD når embetets samlede resultatoppnåelse innen sosial- og helseområdet vurderes.

Sosial- og helseavdelingen / Helsetilsynet i Aust-Agder behandlet i 2006 140 klagesaker og gjennomførte 17 tilsyn rettet mot helse- og sosialtjenester og helsepersonell. I dette tallet ligger også 34 klager på vedtak om tvangsmedisinering, og 30 klager på pasientrettigheter. I tillegg kommer 94 klagesaker etter sosialtjenesteloven. **Kort oppsummert kan vi si at helsepersonell yter faglig forsvarlige og gode tjenester. Få klager mot helse- og sosialtjenestene ender med kritikk eller omgjøring, hvilket tyder på at brukerne får hva loven som et minimum gir rett på.**

Det hviler et stort ansvar på arbeidsgiver og virksomhetseier å legge til rette for at tjenestene fremstår som faglig forsvarlige. Internkontrollen skal sikre at lovens minimumskrav oppfylles, og at svikt fanges opp i organisasjonen og fører til bedre kvalitet i neste omgang. Det er dessverre langt igjen til dette målet er nådd, og i kommunene spesielt. I en stor del av klagene vi mottar er det organisatoriske mangler som er årsak til, eller medvirkende årsak til, at en pasient får et dårlig møte med tjenesten. Utvelgelse av tema for tilsyn bygger på en analyse av risiko for svikt kombinert med sårbarhet og de konsekvenser som svikt kan gi.

Leger er det helsepersonellet som oftest blir gjenstand for tilsynssaker, deretter sykepleiere.

Spesialisthelsetjenesten er mest påklaget i 2006, etterfulgt av allmennlegetjenesten (fastleger), sykehjem, hjemmebaserte helsetjenester samt legevakt.

Av de vurderinger Helsetilsynet i Aust-Agder foretok i 2006, ble det i 8 saker konstatert brudd på helselovgivningen og i 8 vurderinger ble det gitt råd/veiledning. De øvrige sakene medførte ikke kritikk fra Helsetilsynet.

Helsetilsynet i Aust-Agder oversendte i 2006 1 sak til Statens helsetilsyn. Statens helsetilsyn har i 2006 avgjort 6 saker oversendt fra Helsetilsynet i Aust-Agder. 5 av disse sakene ble oversendt Statens helsetilsyn i 2005. Av disse sakene endte 5 med tap av autorisasjon. 1 sak ble klaget videre til Statens helsepersonellnemnd som opprettholdt det påklagede vedtaket fra Statens helsetilsyn. 3 av sakene gjaldt misbruk og/eller tyveri av medikamenter. De 2 øvrige sakene gjaldt seksuelt forhold mellom helsepersonell og pasient. Det aktuelle helsepersonellet var 2 sykepleiere, 2 hjelpepleiere og 1 psykolog.

Hva gjelder klager på pasientrettigheter gjaldt 12 saker syketransport og 11 rett til nødvendig helsehjelp. 12 saker ble opphevet eller helt eller delvis gitt medhold. Flest medhold gis på klager om innsyn i journal, fritt sykehusvalg og lignende.

Median saksbehandlingstid for pasientrettighetssaker var 11 dager, tvangsmedisineringssaker 0 dager og klagesaker etter helsetjenestelovgivning 110 dager. Alt innenfor kravet.

Både antall innkomne klagesaker og antall behandlede saker etter sosiallovgivningen viser en nedgang. I tillegg har tyngdepunktet mellom kapittel 5 (økonomisk stønad) og kap. 4 (sosiale tjenester) forskjøvet seg. Det er en forholdsvis sterk økning i klagesaker som omhandler sosiale tjenester. Dette har en direkte årsak i mange klagesaker ved vedtak om reduksjon/bortfall av støttekontakt i en kommune.

Dette forklarer også økningen i antall omgjorte saker på dette feltet. Klagesaker på økonomisk stønad er betydelig redusert.

Klager etter sosiallovgivningen

Lov om sosiale tjenester	Saker etter kap 4	Saker etter kap 5	Andre bestemmelser	Totalt
Opphevet og tilbakesendt	7	4	0	11
Omgjort	12	4	1	17
Stadfestet	23	46	2	71
Avvist	0	0	0	0
Totalt ⁵⁾	42	54	3	99

Fra mottak til ferdig behandling ¹⁰⁾	</= 2 uker	< 2 mnd	< 3 mnd	< 4 mnd	< 6 mnd	> 6 mnd	Totalt
Antall saker	11	65	21	2	0	0	99

Det ble gjennomført 8 systemrevisjoner etter sosialtjenesteloven og 15 etter helselovgivning, hvilket er innenfor kravet. Flere tilsyn ble gjennomført som tilsyn etter begge lovgivningene samtidig (=17 tilsyn). I tillegg ble det gjennomført 2 stedlige tilsyn med rusinstitusjoner (1 tilsyn på hver institusjon). 1 av systemrevisjonene var med enkeltmannsforetak, de øvrige er publisert på helsetilsynets hjemmeside (www.helsetilsynet.no). Av de viktigste funnene ved tilsyn nevnes manglende overholdelse av forvaltningslovens bestemmelser ved vedtak etter kommunehelsetjenesteloven, forskrift om disponering av kontantytelser ved opphold i institusjon og manglende ivaretagelse av grunnleggende behov, noe som svekker brukers rettssikkerhet. Videre har tilsyn med helsemessig og sosial beredskap avdekket lite operative og funksjonelle planer i flere kommuner, med mangelfulle ROS-analyser, og de er i liten grad øvet.

Resultatområde 93 – 94 Utenriksdepartementet

Resultatområde 93 Apostiller

I 2006 har vi tatt imot 371 dokumenter for påføring av apostille. Dokumentene er i hovedsak levert i skranken og ekspedert fortløpende. Det har vært en økning i forhold til 2005, hvor vi tok i mot 325 dokumenter for apostillestempling.

Resultatområde 95 – 97 Kultur- og kirke departementet

Resultatområde 95 Tros- og livsynssamfunn

4 saker er behandlet i 2006.

I 2006 ble det utbetalt tilskudd til 12 ulike tros- og livsynssamfunn i Aust-Agder. Det har vært mye arbeid både knyttet til kontroll av medlemslister og til veiledning til tros- og livsynssamfunnene om forvaltningen av tilskuddet. Mot slutten av året mottok fylkesmannen to klager på utbetalt tilskudd og begge disse er oversendt departementet.

Resultatområde 96 Gravferdsloven

Det ble mottatt 25 søknader om askespredning i 2006. Alle ble innvilget.

Resultatområde 97 Lov om helligdager og helligdagsfred

Fylkesmannen kan godkjenne "typisk turiststed" ved forskrift, noe som gir anledning til å holde åpent i sesongen uavhengig av de alminnelige reglene i Lov om helligdagsfred. Det ble i 2006 som året før gitt avslag på søknad fra Valle kommune angående Valle sentrum.

Det var fire saker om søndagsåpent, hvorav tre ble avslått (Risør kammermusikk, Festival fyrverkeri, Skagerak malings- og sveiseservice (fyrverkeri)). En søknad ble innvilget (Gjerstad kommune angående Brokelandsheia).